

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Katolická teologická fakulta

Ústav dějin křesťanského umění

Církevní historie

Mgr. Vladimír Koronthály

SPRÁVA PRAŽSKÉ ARCIDIECÉZE

V LETECH 1913 – 2006

VE SVĚTLE KATALOGŮ KLÉRU

Bakalářská práce

Vedoucí práce: PhDr. Petr Kubín, Ph.D.

PRAHA 2008

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a v seznamu literatury a pramenů uvedl veškeré informační zdroje, které jsem použil.

V Praze dne 28. března 2008

OBSAH

Úvod	4
1 Struktura církevní správy pražské arcidiecéze do josefínských reforem	6
2 Pražská arcidiecéze a období let 1913 – 2006	8
3 Katalog kléru jako pramen k dějinám církevní správy	10
3.1 Obvyklá struktura katalogu kléru v 1. polovině 19. století	11
3.2 Obvyklá struktura katalogu kléru v pozdějších dobách	15
3.3 Katalogy kléru a jejich výpovědní hodnota	17
4 Pražská arcidiecéze v katalozích kléru 1913 – 2006	21
4.1 Vývoj struktury správy pražské arcidiecéze v letech 1913 – 1948	21
4.2 Vývoj struktury správy pražské arcidiecéze v letech 1949 – 1980	30
4.3 Vývoj struktury správy pražské arcidiecéze v letech 1981 – 2003	34
4.4 Proces obnovy farností	37
5 Pražská arcidiecéze ve světle statistických dat	41
5.1 Metodika zpracování statistických dat	41
5.2 Náboženské složení pražské arcidiecéze (bez vikariátu Kladsko)	44
5.3 Náboženské složení jednotlivých vikariátů	45
5.4 Náboženské složení jednotlivých regionů arcidiecéze	46
Závěr	47
Přehled použitých symbolů a zkratk	49
Seznam pramenů a literatury	50
Přílohy	53
Diagramy struktury správy pražské arcidiecéze	53
Struktura pražské arcidiecéze podle Katalogu 1913	59
Změny ve struktuře pražské arcidiecéze v letech 1914 – 1993	63
Změny ve struktuře pražské arcidiecéze vyvolané vznikem plzeňské diecéze	73
Změny ve struktuře pražské arcidiecéze od r. 1994	74
Statistická data – grafy:	78
Anglická anotace	86

ÚVOD

Vztah státu¹ a církve patří k základním hybatelům evropských dějin přinejmenším od Konstantinova ediktu do konce 19. století, byť éra papeže Jana Pavla II. ukázala, že role církve v evropských a světových dějinách zdaleka nekončí. Katolická církev patřila k silám, které formovaly evropské státy po pádu Západořímské říše, katoličtí duchovní byli zvláště v prvním tisíciletí mnohdy jedinými osobami, schopnými vykonávat úřednickou práci, církevní právo se stalo základem² pro vznik právního myšlení západo- a středoevropských zemí, církevní správní struktury se staly základem správních struktur státních.

Snad i proto patří dějiny církevní správy k tématům, o něž se historiografie čile zajímá – za vše hovoří několikastránková bibliografická příloha ke kapitole o dějinách církevní správy v nedávno vydaných *Dějiny správy v českých zemích*.³ Tato pro dějiny správy stěžejní publikace přináší stručný přehled⁴ struktury a organizace církevní správy pro celé sledované období – s ohledem na rozsah kapitoly se ovšem omezuje na základní popis struktury a fungování s důrazem na předhusitské, husitské a reformační období, poněkud méně již objasňuje tereziánské a josefínské reformy a 20. století popisuje jen v nejhrubších obrysech. Tomu odpovídají i informace o literatuře a zejména o pramenech: zatímco k uvedeným starším obdobím jsou uvedeny některé edice pramenů a poměrně podrobný přehled základní literatury, tak k období po r. 1848 je literatury naprosté minimum a mezi prameny chybí jakákoli zmínka o úředních tiscích pro vnitřní potřebu, zachycujících strukturu správy diecézí, tj. katalogů kléru (někdy označovaných též jako diecézní schematismy). Jestliže pak k dění v období formace československého státu, první pozemkové reformy a vzniku československé církve přece jen existují i souhrnná pojednání,⁵ literatura zabývající se vztahem (či lépe řečeno konfliktem) státu a církve po r. 1948 se soustřeďuje spíše na dění kolem jednotlivých osobností, na dokumentaci perzekuce církevních představitelů i jednotlivých věřících (např. nedokončená publikace

¹ Správně by bylo potřebí užívat pojmu stát v množném čísle, neboť po pádu Západořímské říše nelze ve střední a západní Evropě nikdy hovořit o jednom státě; pojem „Vztah státu a církve“ se však vžil.

² Nebo jedním ze základů, přihlédneme-li k odlišným tradicím anglosaského práva a irského právního systému.

³ HLEDÍKOVÁ Zdeňka, JANÁK Jan, DOBEŠ Jan, *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu do současnosti*, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 198 – 201.

⁴ C.d., s. 172 – 198.

⁵ Tak např. KLIMEK Antonín, *Velké dějiny země Koruny české, sv. XIII.*, Praha a Litomyšl: Paseka 2000.

Václava Vaško Neumlčená,⁶ z níž vyšly zatím jen dva svazky), případně na dokumentaci postupů komunistického režimu vůči církvi.⁷ Zcela nezodpovězená zůstává otázka, zda a jak reagovala církev na rychle se měnící politickou, ekonomickou i demografickou situaci ve dvacátém století.

Vyčerpávající odpověď na tuto otázku by nesporně daleko přesáhla meze bakalářské práce; pokusíme se alespoň ukázat některé tendence tak, jak je lze vysledovat z již zmíněného poněkud opomíjeného souboru pramenů, kterým jsou katalogy kléru pražské arcidiecéze, z nichž zatím kromě genealogů⁸ čerpal zejména Zdeněk Boháč.⁹ Zajímat nás bude dění v období let 1913 – 2006. Rok 1913 byl zvolen jako poslední rok zdánlivě stabilního vývoje v předválečném Rakousko-Uhersku, zatímco rok 2006 byl zvolen jako rok, v němž se již naplno rozběhl proces obnovy farností, který se zdá být reakcí pražského arcibiskupa nejen na podněty druhého vatikánského koncilu či na novou definici farnosti v kodexu kanonického práva 1983,¹⁰ ale též na podstatné změny v demografické struktuře, projevivší se naplno v období po druhé světové válce (nucené vystěhování německy mluvících obyvatel arcidiecéze) a znovu po obnovení náboženské svobody a obnovení zjišťování náboženského vyznání v rámci sčítání obyvatelstva v r. 1991 a hlavně v r. 2001 (podstatný vzrůst počtu osob bez vyznání a radikální počet osob hlásících se k jakémukoli náboženství). V práci tedy po nezbytném uvedení do historických souvislostí a po stručném popisu katalogů, které byly využity jako prameny, přineseme základní informace o proměnách struktury církevní správy, naznačíme některé možné souvislosti s vyhodnocením některých statistických údajů, a nakonec se budeme zabývat i procesem obnovy farností tak, jak byl zahájen na začátku 21. století.

⁶ VAŠKO Václav, *Neumlčená. Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce I., II.*, Praha: Zvon 1990.

⁷ KAPLAN Karel, *Stát a církev v Československu 1948 – 1953*, Brno: Nakladatelství Doplněk, 1993.

⁸ Tak např. PETERKA Josef, *Cesta k rodinným kořenům. Praktická příručka občanské genealogie*, Praha: Libri 2006.

⁹ Poměrně podrobná bibliografie jeho děl opírajících se o důkladné studium katalogů kléru je u jednotlivých kapitol v: BOHÁČ Zdeněk, *Atlas církevních dějin českých zemí 1918 – 1999*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999.

¹⁰ *Kodex kanonického práva*, Praha: Zvon, České katolické nakladatelství, 1994, kán. 515, § 1.

1 STRUKTURA CÍRKEVNÍ SPRÁVY PRAŽSKÉ ARCIDIECÉZE DO JOSEFÍNSKÝCH REFORMEM¹¹

Vztah mezi církví a státem byl od počátku vztahem dvou institucí, z nichž každá má jiné cíle (byť z krátkodobého hlediska se to tak nemuselo nutně jevit) a jiné prostředky (které si ovšem na dlouhá období dějin vzájemně vypůjčovaly). Zvláště od nástupu renesance a humanismu jakožto pohledu na svět, ve své zásadě jiného než křesťanského, a současně od nástupu reformace, která byla přinejmenším prolomením monopolu katolické církve na deklarování (a mocenské prosazování) povoleného a zakázaného, lze stále lépe vidět odlišné směřování obou institucí. Jestliže pak ve středověku platilo (přinejmenším díky monopolu na vzdělání), že tím určujícím partnerem byla (alespoň co do organizace a technologie správy) církev, pak novověk pomalu ale jistě převažuje miskou vah na stranu státu.

Habsburská monarchie (a s ní i země Koruny české) se však v 17. století přiklonila jednoznačně na stranu katolické protireformace. Všeomná podpora církve státem byla na jedné straně doprovázena omezováním její vnitřní samosprávy, na druhé straně se znovu budovala její organizační struktura. Při založení biskupství v Litoměřicích a v Hradci Králové byly hranice těchto nových diecézí důsledně upraveny podle platného územního členění Čech a stejný princip respektovala i územní reforma pražské arcidiecéze za episkopátu Arnošta Harracha (1624 – 1667). Jím vytvořená struktura vikariátů, kterými byly nahrazeny někdejší děkanáty a arcijáhenství, se shodovala s hranicemi krajů (resp. větší kraje byly rozděleny na dva až tři vikariáty, které však nepřesahovaly krajské hranice).

Další reorganizace se týkala farností, a to na základě císařské instrukce z r. 1782. S ní byla spojena i úprava hranic dosavadních diecézí – v pražské arcidiecézi šlo zejména o úpravu hranic kladského vikariátu a jeho farností tak, aby se kryly s zemskou hranicí (kladský vikariát zůstal součástí pražské arcidiecéze i po odstoupení Kladska Prusku r. 1742) – tento proces byl dovršen v letech 1807 – 1808 připojením Chebska k pražské arcidiecézi.

Harrachova reforma byla vedena potřebou opřít nucenou rekatolizaci o fungující vnější moc,¹² zásahy Josefa II. byly vedeny snahou o podřízení církve státu a o zapojení

¹¹ Podstatné informace lze najít např. v HLEDÍKOVÁ Zdeňka, JANÁK Jan, DOBEŠ Jan, *Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost*, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, s. 172n.

¹² Srov. c.d., s. 190.

její organizační struktury do struktury státní správy.¹³ Negativa tohoto propojení pro církve se ukázala v dění kolem vzniku Československé republiky;¹⁴ pro nás však bude zajímavé tvrzení, podle něhož „mladší vývoj veřejných církevních poměrů a s nimi související drobné správní úpravy jsou už vesměs součástí politiky státu a jeho obecného vývoje, netvoří však už samostatný oddíl církevní správy“.¹⁵ Zda je toto tvrzení oprávněné, zda další vývoj struktury církevní správy v pražské arcidiecézi zvláště ve 20. století byl dán skutečně pouze politikou státu, se pokusíme objasnit na katalozích kléru.

¹³ Srov. c.d., s. 192 – 193.

¹⁴ Srov. KLIMEK Antonín, *Velké dějiny země Koruny české, sv. XIII.*, Praha a Litomyšl: Paseka 2000, s. 150 – 161.

¹⁵ HLEDÍKOVÁ, c.d., s. 193.

2 PRAŽSKÁ ARCIDIECÉZE A OBDOBÍ LET 1913 – 2006

Období od doznění josefinských reforem a zvláště pak období vlády císaře Františka Josefa I. (1848 – 1916) lze v pražské arcidiecézi vnímat jako období vývoje zdánlivě velmi kontinuálního, alespoň co se týče vztahu státu a církve. Po roce 1850 lze sice zaznamenat vznik řady nových farností, to však bylo v souladu s realizovanou josefinskou doktrínou o dostupnosti farních úřadů a kostelů obyvatelům a o zohlednění počtu obyvatel (vzhledem k úkolům, které byly na duchovní správce kladeny, jako je vedení matrik nebo výuka náboženství na státních školách, je to celkem pochopitelné). Studium katalogů kléru z 19. století bychom nabyli obdobný dojem celkové neměnnosti (vyjma extenzivního růstu) církevní správy a snad i církevního života obecně (nakolik o něm mohou katalogy kléru svědčit). Též formální zrušení konkordátu v r. 1874 a následná úprava vnějších poměrů církve sérií zákonů v témže roce sice připravila církev o část vlivu (též v souvislosti s interkonfesionálním zákonem z r. 1870, který připustil stav bezkonfesnosti jako možný trvalý stav občana a na který nutně navázala úprava vedení matrik a vydání předpisů o manželském právu bezkonfesních obyvatel), jejich případný vliv na strukturu církevní správy však nelze vysledovat. Vstupem Rakousko-Uherska do 1. světové války je však zahájen proces, jenž za čtyři roky skončí rozpadem celého soustátí a vznikem řady nástupnických států včetně Československé republiky a vytvořením mocenskopoliticky nestabilní střední Evropy s nedořešenými národnostními vztahy, což je obzvláště fatální, vezmeme-li v úvahu, že v řadě případů lze doložit substituci náboženského cítění cítěním nacionálním.¹⁶

Dočasné vítězství nacionálních sil v sousedním Německu, které vedlo k rozpoutání druhé světové války, zasáhlo velmi významně i pražskou arcidiecézi, jelikož pomnichovské hranice z ní oddělily značnou část; protektorátní státní správa pak vyvíjela značný tlak na germanizaci českých zemí i v oblasti církevního života a (jak bude ukázáno dále), byla zde i snaha o apartheidizaci pastorače německy mluvících katolíků. Jedním z přímých důsledků druhé světové války pak bylo vyplnění středoevropské geopolitické nestability z obou stran – pro pražskou arcidiecézi to znamenalo 40 let krajně nepřátelsky zaměřené státní správy.

¹⁶ Tak např. bývalý katolický kněz B. Zahradník-Brodský: „Nejprve jsem dobrým Čechem a potom křesťanem.“, citováno podle HLEDÍKOVÁ, s. 157; srov. i charakteristiku nacionálního patosu Církve československé tamtéž.

Šedesátá léta 20. století jsou nejen obdobím liberalizace (a relativizace) veřejného mínění v západním světě, nejen obdobím relativního uvolnění napětí mezi východním a západním blokem, ale také obdobím druhého vatikánského koncilu s jeho zdánlivě převratným eklesiologickým učením.¹⁷ Jakékoli pokusy vnést nově vyslovené pravdy¹⁸ do života církve v ČSSR, natož do její organizační struktury, byly však v podmínkách husákovského normalizovaného Československa odsouzeny k nezdaru. Teprve od r. 1990 se vytváří prostor (a lze dát za pravdu těm, kdo z nejrůznějších důvodů opakovaně zdůrazňují, že církev u nás nikdy nebyla tak svobodná, jako po r. 1990¹⁹) k promítnutí nového chápání Božího lidu, společenství věřících i postavení duchovních v církvi i do správních struktur; v pražské arcidiecézi se jeho výrazem stal proces obnovy farností, jehož prvním veřejně viditelným projevem bylo sloučení 26 farností rakovnického vikariátu do čtyř.²⁰

Popsat způsob reakce organizační struktury církevní správy pražské arcidiecéze na toto období změn (tedy na období let 1913 – 2006) a pokusit se za pomoci statistických dat o změnách v počtu a náboženském složení obyvatel pražské arcidiecéze vysledovat případné motivy těchto změn, to bude úkolem dalších kapitol této práce.

¹⁷ Jistěže nelze některou část učení církve označit slovem „převratné“, neboť z povahy zjevených pravd plyne, že není v moci člověka, pokud se chce řídit vanutím Svatého Ducha, přijít s novou pravdou, která by nebyla již obsažena ve Zjevení; převratná však může být (a v případě papeže Jana XXIII. a jím svolaného II. vatikánského koncilu i byla) velikost obratu, která souvisela s pochopením pravd, dosud latentně skrytých zrakům úřední mašinérie církevní správy.

¹⁸ Mám na mysli zejména novou definici farnosti jako společenství věřících, jak je obsažena v Kodexu kanonického práva z r. 1983 (*Kodex kanonického práva*, Praha: Zvon, České katolické nakladatelství, 1994), viz dále v této práci v podkapitole 4.3 Vývoj struktury správy Pražské arcidiecéze v letech 1981 – 2003.

¹⁹ Odhlížíme-li od ekonomické nesvobody ovšem.

²⁰ ACAP 2004, č. 1, čl. 17 – 20.

3 KATALOG KLÉRU JAKO PRAMEN K DĚJINÁM CÍRKEVNÍ SPRÁVY

Chceme-li použít katalogy kléru jako hlavní pramen naší práce, bude zapotřebí nejprve je jako pramen charakterizovat. Zdá se totiž, že tímto specifickým druhem pramene se zatím odborná literatura nikterak nezabývala, ačkoli je k některým studiím²¹ využíván. Jediným popisem souboru katalogů kléru jakožto pramene se zdá být poznámka Josefa Peterky,²² který uvádí, že katalogy kléru (užívá přitom jejich latinského označení „Catalogus cleri“, který neskloňuje) začaly u nás vycházet v letech 1741 – 1750; zajímají ho však pouze seznamy přiřazených obcí a jejich latinské názvy, případně údaje o náboženských vyznáních v jednotlivých obcích či údaje o duchovních.

Katalog kléru tak, jak jej známe např. z pražské arcidiecéze, je úřední pomůcka, obnášející přinejmenším informaci o personálním obsazení jednotlivých farností, nabízející však obvykle mnohem více informací o duchovních, o farnostech i o životě diecéze.²³ Pod pojem katalog kléru²⁴ tedy spadá poměrně rozsáhlý soubor pramenů, jejichž „klasická“ podoba se praxí ustálila v 19. století. První tištěný katalog pražské arcidiecéze vyšel v r. 1741,²⁵ psané prameny jsou starší. Lze mít za to, že vytváření soupisů kléru, které byly předchůdci tištěných vydání katalogu, si vynutila praxe, neboť v současnosti neexistuje obecná církevně-právní norma,²⁶ která by si vynucovala jejich vydávání či závaznou podobu.

Vzhledem k tomu, že tyto schematismy vydávají různé diecéze, a to nejen na území bývalého Československa či dokonce habsburské monarchie, lze předpokládat, že svůj původ neodvozují ani od partikulární církevně-právní normy, ani od nařízení světské moci. Předpoklad, podle něhož si sestavování katalogů kléru vynutily požadavky papežské kurie,

²¹ Tak např. BOHÁČ Zdeněk, *Atlas církevních dějin českých zemí 1918 – 1999*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999, se opírá zejména o katalogy kléru, blíže je však (vzhledem k rozsahu i zaměření své práce) necharakterizuje.

²² Srov. PETERKA Josef, *Cesta k rodinným kořenům. Praktická příručka občanské genealogie*, Praha: Libri 2006, s. 16 – 17, dostupné na: <http://www.libri.cz/data/pdf/414.pdf>, staženo 5.2.2008.

²³ Pod tento obecný pojem zahrneme, nebude-li jednotlivě uvedeno jinak, diecéze, arcidiecéze, apoštolské administratury a jim na roveň postavené jiné církevně-správní jednotky. Jejich specifikace se z hlediska vydávání katalogů kléru až na výjimky nejeví jako potřebná. Obdobně pak z praktických důvodů tam, kde přesnější specifikace není podstatná, budeme užívat pojem „biskup“ pro osobu stojící v čele diecéze.

²⁴ Též Catalogus cleri, diecézní schematismus, katalog diecéze a další varianty tohoto označení; pro účely této práce budeme nadále pro všechny typy, nebude-li jednotlivě uvedeno jinak, užívat označení „katalog kléru“ nebo kratší „katalog“ (ve spojení s ročníkem s velkým počátečním písmenem).

²⁵ PETERKA, s. 16.

²⁶ Pomineme-li ovšem jednu ze zásad kanonického práva, podle níž se určitý právní stav stává obyčejem, je-li dodržován (nikoli v rozporu s církevní autoritou) nejméně 30 let; podle této zásady se ve věci vydávání diecézního katalogu a jeho struktury jedná o obyčej stoletý, ne-li nepamětný. K tomu srov. HRDINA Antonín, *Kanonické právo*, Praha: Eurolex Bohemia s.r.o., 2002, s. 90n.

sestavující celocírkevní databáze či schematismy, neobstojí, jelikož první publikace, obsahující údaje o církevní hierarchii, římské kurii a římském soudním tribunálu, se sice objevují již od r. 1716, ale publikace, odpovídající svým obsahem diecéznímu schematismu, byla pro město Řím poprvé vydána až r. 1812 a celocírkevní publikace, předchůdce dnešního periodika *Annuario pontificio*, vyšla až r. 1851,²⁷ zatímco rukopisný předchůdce Katalogu kléru pražské arcidiecéze²⁸ se dochoval již pro rok 1648, tištěný katalog vyšel poprvé pro rok 1741.²⁹ Lze tedy mít za to, že jejich vydávání si vynutila praktická potřeba biskupa i jeho úřadu snadno a rychle se orientovat v diecézi. Je tedy katalog kléru spíše než cokoli jiné praktickou pomůckou, která měla sloužit jako zdroj informací.

3.1 Obvyklá struktura katalogu kléru v 1. polovině 19. století

Již zmíněný soupis kléru pražské arcidiecéze z r. 1648 obsahoval pouze přehled arcijáhnů, proboštů, děkanů a farářů podle jednotlivých krajů. Další soupis z r. 1681³⁰ se zabývá pouze mimopražskými kraji a podává informace o farnostech (ve struktuře podle vikariátů) včetně filiálních kostelů a o jejich kolátorech³¹ a farářích, případně kaplanech ustanovených u filiálních kostelů a kaplí. Též třetí rukopis, seznam držitelů beneficií³² z let 1734 – 1806, podává ve skutečnosti informaci o tom, kdo a od kdy drží které beneficium. Je tedy zjevné, že smyslem těchto seznamů bylo poskytnout úřadu pražského arcibiskupa přehlednou informaci o arcidiecézi. Obdobnou funkci lze předpokládat i u tištěných katalogů.

²⁷ Srov. *Annuario pontificio per l'anno 2006*, Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana, 2006, s. 1863 – 1864.

²⁸ *Designatio Archidiaconorum, Præpositorum, Decanorum et Parochorum, de Anno currente 1648, in Archidioecesi Pragensi, per Districtus Regni, residentium*, Národní archiv Praha, APA I, inv. č. 5325. Nепublikováno.

²⁹ PETERKA, s. 16.

³⁰ *Beneficia curata circa 1681 in archidioecesi Pragensis extincta*, Národní archiv Praha, APA I, B 10/13, inv. č. 1301. Nепublikováno. Titulní list je torzo.

³¹ Pojmem *collator* je zde označen patron benefícia. Srov. Concilium Tridentinum, *Canones et Decreta 1545 – 1563*, Roma: b.n., 2007, s. 139, dostupné na: <http://web.infinito.it/utenti/i/interface/Archive/CTridentinum.pdf>, staženo 5. 2. 2008. Srov. též heslo *Collator*, in: *Slovník středověké latiny v českých zemích, sv. 5, casuncula-collando*, Praha: Academia, 1983, s. 740.

³² *Seznam držitelů beneficií 1734 – 1806*, Národní archiv Praha, APA I, B 10/18, inv. č. 1306, původní titulní list nedochován. Nепublikováno.

Nejstarším tištěným katalogem kléru, dochovaným na pražském arcibiskupství,³³ je *Catalogus universi cleri Archidioecesanii Pragensis* pro rok 1831, vydaný patrně na konci r. 1830.³⁴ Jak již samotný název ukazuje, jde o soupis kléru, majícího vztah k pražské arcidiecézi, a to se zvláštním důrazem na stanovení doby, na zachycení hierarchické struktury a v neposlední řadě na důsledné uvedení funkční i čestné titulatury osob i institucí. Katalog je psán důsledně latinsky³⁵ včetně křestních a místních jmen, která jsou v nejvyšší možné míře latinizována,³⁶ pravopis příjmení pak odpovídá tehdejšímu rozkolísanému pravopisnému zvyklostem.³⁷ Katalog je ve skutečnosti souborem čtyř katalogů (arcidiecéze pražské a diecézí litoměřické, královéhradecké a českobudějovické), z nichž každý má vlastní grafickou úpravu – tento zvyk se udržel až do konce trvání habsburské monarchie.

Katalog neobsahuje žádnou informaci o struktuře církve nad úrovní arcidiecéze, tedy ani zmínku o papeži či o kardinálském sboru, jak je v pozdějších katalogích obvyklé.³⁸ Vzhledem k sedisvakanci se také pochopitelně neuvádí arcibiskup a první stránky jsou věnovány detailnímu³⁹ popisu kapitul, počínaje Metropolitní, která podle tehdejších norem v případě sedisvakance spravovala arcidiecézi pražskou. Následuje seznam okrskových vikářů a seznam úředníků a zaměstnanců arcibiskupské kurie.⁴⁰

Následuje (v titulech rovněž velmi důkladný) seznam profesorů a dalších vyučujících na teologické fakultě Karlo-Ferdinandovy univerzity v Praze a informace o představených a alumnech arcibiskupského semináře.

³³ Práce se bude nadále opírat o katalogy uložené ve spisovně pražského arcibiskupství; jejich řada začíná rokem 1831. V 19. století je řada několikrát přerušena (patrně v důsledku ztráty některých katalogů), pro 20. století zde najdeme všechny katalogy, které byly vydány či zůstaly jen v rukopisné podobě.

³⁴ Datum aktuální platnosti katalogu plyne z dalšího titulního listu: „*Catalogus Universi Cleri Archidioecesanii Pragensis tum saecularis, tum regularis sub regimine reverendissimorum, illustrissimorum ac amplissimorum semperque fidelium Capituli Sacrae Metropolitanae Ecclesiae ad divum Vitum in Castro Pragensi Sede archiepiscopali vacante. Anno MDCCCXXXI.*“ Datum uzávěrky byl zřejmě blízko konce r. 1830, srov. pozn. 46 na s. 13 této práce.

³⁵ Až do r. 1948 s výjimkou Katalogu 1945, který je celý psaný důsledně německy. Katalogy a jiné soupisy po r. 1948 jsou již psány vesměs česky.

³⁶ Tento zvyk se u místních jmen udržel až do r. 1918, postupně se k latinským názvům začaly připojovat i názvy německé či české s ohledem na místně převažující jazyk. Latinská křestní jména se u duchovních uváděla až do r. 1948 včetně.

³⁷ Jejich pravopis se ustaluje postupně po r. 1848, drobné rozdíly však lze najít zejména u šlechtických jmen i po r. 1918.

³⁸ Vyjma více-méně provizorních soupisů z období komunistické nadvlády nebo katalogů z období II. světové války.

³⁹ Výčty titulů a funkcí jednotlivých osob zabírají celé odstavce.

⁴⁰ Včetně informace o tom, že porada arcibiskupské kanceláře se koná každé pondělí; tato nad jiné dokládá zcela praktický účel katalogu.

Za těmito výčty následuje popis jednotlivých farností,⁴¹ a to z personálního hlediska. Farnosti jsou uspořádány podle struktury civilní a církevní správy, tj. podle jednotlivých krajů⁴² a vikariátů,⁴³ přičemž struktura krajů (označených v řadě katalogů z 19. století, ba i některých ze 20. století jako archipresbyteráty v čele s archipresbyterem) je nadřazena struktuře vikariátů. Výsledkem je zdánlivě velmi nepřehledný výčet, jehož logika je ale velmi jednoduchá: městské farnosti (tedy farnosti spadající do kompetence generálního vikáře, nikoli okrskových vikářů) v Praze jsou uvedeny na začátku výčtu, pak následují jednotlivé archipresbyteráty (v abecedním řazení), uvnitř nich jednotlivé vikariáty (opět v abecedním řazení) a vikariát Kladsko je uveden jako poslední.

V jednotlivých vikariátech jsou farnosti označeny jen velmi zkráceným latinizovaným názvem a uspořádány abecedně s výjimkou farností spravovaných okrskovým vikářem, resp. jeho sekretářem, které jsou uvedeny v úvodu výčtu příslušného vikariátu. Za názvem farnosti následuje výčet duchovních ve farnosti ustanovených, potažmo bydlicích, a jejich titulů ve velmi zkratkovité podobě.⁴⁴

Zvláštností dodržovanou po dlouhá desetiletí je pak členění stránek – zatímco větší část Katalogu je stránkována tak, jak je dnes běžné, seznam farností je psán ve dvou sloupcích, přičemž každý z nich je číslován jako samostatná stránka.

Za seznamem farností následuje úplný výčet řeholníků na území pražské arcidiecéze v uspořádání podle jednotlivých řádů (včetně studentů teologie a noviců), uvnitř řádu seřazených podle jednotlivých domů, dále podle funkcí v řádu a konečně podle data věčných slibů. Jak z popisu jejich titulů plyne, nejde vždy o řeholníky aktuálně dlící na území arcidiecéze, spíše o řeholníky náležející k řeholním domům na území arcidiecéze.⁴⁵ Ženské kláštery jsou uvedeny v závěru této části, a to pouze jako názvy klášterů; o jejich úplnosti lze se jen dohadovat.

⁴¹ Není-li uvedeno jednotlivě jinak, pod pojem farnost zde zahrnujeme všechna více či méně samostatná místa výkonu duchovní správy, jako jsou děkanství a arciděkanství, kurácie, lokálie – samostatné kaplanky, zámecké a hradní kaple, expositury apod.

⁴² Districtus seu circulus.

⁴³ Districtus vicariatus.

⁴⁴ O konkrétním právním postavení farnosti se přitom můžeme dohadovat pouze z titulů duchovních v nich ustanovených, např. na s. 24: „Nro. 32. *Ad SS. Philippum et Jacobum in Smichow*. Curat. Anton. Lagler, Archiep. Vic. for. Prag. Secret, Cap. Joan. Wesselsky.“ Je možné předpokládat, že jde o dnešní Římskokatolickou farnost u kostela sv. Filipa a Jakuba Praha-Hlubočepy, tehdy ovšem kurácii, u níž byl ustanoven jako kurát tehdejší sekretář generálního vikariátu Antonín či Anton Lagler, a dále kaplan Jan či Johann Wesselsky.

⁴⁵ Např. na s. 61 ve výčtu členů konventu maltézských rytířů (Conventus S. Ordinis Equestris Melitensium ad B. V. Mariam sub Catena Pragae) najdeme hned na první řádce záznam „Mathias Žak, Cap. et Catech, Radomischlii, Dioec. Budvic.“, o několik řádek dále „Franciscus Xav. Hubaczek, Admin. Par. Spitali in Austria“ – zatímco u prvního by bylo možné soudit na důvod zapsání v tom, že českobudějovická diecéze je sufragánní diecézí pražské arcidiecéze, tak u druhého z nich odpadá i tato možnost výkladu.

Následuje seznam vojenských duchovních, působících na území pražské arcidiecéze, a duchovních pražské arcidiecéze, působících u vojenských útvarů, které jsou toho času mimo arcidiecézi.

Za ním následují stručné statistické údaje o arcidiecézi, zejména o vikariátech podle začlenění do okresů, a o počtech děkanství, farností, administratur atd. v jednotlivých okresech.

Od str. 94 pak následuje rozsáhlý jmenný rejstřík bez titulů, uspořádaný abecedně podle příjmení. Křestní jména jsou částečně (s ohledem na sazbu) zkrácena, za jménem je uvedena země a místo narození, datum narození a kněžského svěcení a stránka (povětšinou i číslo položky na stránce), na níž je osoba uvedena.

Následující abecední rejstřík míst a beneficí je stránkován zvlášť. Jeho struktura je: název místa (v případě, že se užívá více jazykových mutací, jsou uvedeny všechny mutace s tím, že data jsou uvedena jen u jedné z nich), počet obyvatel, místní jazyk, okres, panství, patron, stránka a číslo položky, v němž se o místě pojednává. Pražské kostely jsou uvedeny v abecedním pořadí pod názvem „Praga“.

Katalog končí seznamem kněží zemřelých v období od prosince 1829 do konce října 1830, uspořádaných podle data úmrtí, na prvním místě ovšem předchází informace o úmrtí knížete arcibiskupa Chlumčanského (14. 6. 1830).⁴⁶

Za pražským katalogem pak následuje katalog litoměřické diecéze, pak královéhradecké a nakonec českobudějovické diecéze. Jejich struktura je obdobná (byť rozsahem menší) jako u pražského katalogu,⁴⁷ ale u všech mimopražských katalogů je za seznamem vojenských duchovních uveden i seznam diecézních duchovních, pobývajících toho času mimo území diecéze. Na konci mimopražských katalogů jsou připojeny i přehledy povinných pravidelných hlášení, která mají okrskoví vikáři zasílat na biskupskou konsistoř.

⁴⁶ Z dat lze soudit, že uzávěrka pro toto vydání katalogu byla pravděpodobně v listopadu či prosinci r. 1830 a že pro r. 1830 byl rovněž vydán katalog kléru, který se ovšem na pražském arcibiskupství nedochoval. Je tudíž nejvýše pravděpodobné, že řada katalogů sahala ještě mnohem hlouběji do minulosti. U litoměřického katalogu lze soudit na uzávěrku koncem října.

⁴⁷ Na titulní straně ovšem místo „sede vacante“ je uvedeno jméno a tituly diecézního biskupa; u královéhradeckého katalogu je pak celý titulní list nahrazen pouhým jménem a tituly diecézního biskupa a samotný název a vročení katalogu najdeme až na další stránce.

3.2 Obvyklá struktura katalogu kléru v pozdějších dobách

Struktura katalogu ve druhé polovině 19. století je v zásadě shodná s údaji starších katalogů. Významně se ale rozšiřuje sada údajů o jednotlivých farnostech, v nichž jsou uvedeny jednotlivé přífařené obce, údaje o počtech jejich obyvatel a struktuře náboženského vyznání, o vzdálenosti obcí od farního kostela, o dostupnosti farního kostela, později i o historii farnosti a o historii jednotlivých kostelů ve farnosti; významné jsou údaje o patronech a inkorporacích farností. Názvy farností začínají být uváděny v jazyce místa (v češtině nebo němčině podle toho, který jazyk je označen jako *lingua loci*) s uvedením latinského názvu a názvu ve druhém ze zemských jazyků jiným typem písma nebo v závorce.⁴⁸

Takto strukturovaná data jsou poskytována katalogy pražské arcidiecéze až do Katalogu 1918⁴⁹ včetně. Katalogy 1919 a 1920 jsou významně stručnější, německé názvy jsou uvedeny pouze u farností v německy mluvících oblastech (významně často doplněny českou mutací názvu – tento zvyk se zachoval po celou dobu první republiky). V letech 1921 – 1927 katalog vůbec nebyl vydán,⁵⁰ Katalog 1928 naopak poskytuje stejně bohatá data jako katalogy předválečné. V r. 1930 vyšel pouze jakýsi adresář, informující vlastně jen o personálním obsazení farností, katalogy vyšlé v letech 1932 – 1937 poskytují opět úplné informace (počínaje Katalogem 1933 včetně údaje o datu, k němuž je zachycen stav arcidiecéze).

Katalogy protektorátního období podávají informace jen o protektorátní části arcidiecéze – pro sudetský generální vikariát (v Schlackenwerthu⁵¹) a pro generální vikariát v Kladsku byly vydány zvláštní schematismy v němčině, které se na pražském arcibiskupství nedochovaly. Katalog 1945 (podle tiráže vydaný r. 1944) je jako výjimka celý psaný německy a, což je pozoruhodné, ani nejmenší zmínkou nenaznačuje existenci sudetského ani kladského generálního vikariátu.

⁴⁸ Ostatní české katalogy prodělávají obdobný vývoj, jejich data jsou ale vždy stručnější než data pražského katalogu.

⁴⁹ Až na další budeme z praktických důvodů uvádět všechny katalogy bez ohledu na jejich přesné označení názvem Katalog s připojeným ročníkem (u Katalogu 2007 též s rozlišením jeho neměnné a proměnné části). Úplný výčet použitých a citovaných katalogů s jejich přesnými názvy je uveden v seznamu pramenů.

⁵⁰ Že katalog pro některý rok nebyl vůbec vydán, dokládají u tradičních katalogů (tedy do r. 1948 včetně) seznamy zemřelých kněží, které bývají obvykle v takovém případě uvedeny poznámkou, upřesňující, že jde o seznam zemřelých od doby vydání posledního katalogu, srov. např. *Katalog 1932*, s. 408n.

⁵¹ Ostrov nad Ohří.

Poslední katalog, který poskytuje informace o historické kontinuitě farností, je Katalog 1948, jehož přílohou je i slepá mapa arcidiecéze⁵² se zakreslenými hranicemi vikariátů a sídly a názvy farností. Struktura jím poskytovaných informací je shodná s údaji rozsáhlých katalogů starších, vyjma vikariátu Kladsko, o němž přináší jen stručné sdělení,⁵³ podle něhož je sice tento vikariát součástí pražské arcidiecéze, ale vzhledem k změně okolností je toho času, až dokud nebude nalezeno definitivní řešení, spravován apoštolským administrátorem, podléhajícím přímo Svatému Stolci. Cennou přílohou tohoto katalogu je seznam kněží německé národnosti, kteří opustili ČSR⁵⁴ v souvislosti s vyhnáním obyvatel německé národnosti z arcidiecéze.

Po r. 1948 katalogy po delší dobu nevycházely. Lze předpokládat různé neoficiální pomocné soupisy, které ale nebyly nalezeny, vyjma cyklostylovaného soupisu duchovních z r. 1971.⁵⁵ Teprve r. 1975 a pak 1980 byly vydány (či spíše rozmnoženy pro vnitřní potřebu) dva katalogy (či spíše seznamy) kléru s nejstručnějšími potřebnými údaji. Až téměř po 40 letech, r. 1986 vyšel opět tištěný katalog kléru, který v rámci možností poskytuje opět víc informací, než jaké se daly najít v cyklostylovaných katalozích předchozích let. Bohužel ani Katalog 1986 nedisponuje údaji o počtech obyvatel; poprvé po letech jsou však uvedeny přířazené obce, což umožňuje dohledat osud alespoň některých farností, zmizelých z mapy arcidiecéze po r. 1948.

Změněná politická situace (pád komunistického režimu na konci r. 1989, obnova demokratické společnosti a zrušení státního dohledu nad církví) vytvořila prostor pro zcela svobodný život církví.⁵⁶ To vedlo mimo jiné k obnově řady tradičních zvyklostí včetně snahy vydat katalog kléru, který by opět poskytoval podrobné údaje o stavu arcidiecéze. Vzhledem k přípravě vzniku plzeňské diecéze, který měl znamenat a znamenal mimo jiné významnou změnu v rozloze a struktuře pražské arcidiecéze, bylo upuštěno od vydání připravovaného podrobného Katalogu 1993. Ze shromážděných podkladů byl proto připraven a vydán pouze zestručněný Přehled farností arcidiecéze pražské⁵⁷, který obsahuje přehled farností a jejich kontaktních údajů a filiálních kostelů a informace o jejich správě. Podrobný katalog byl vydán až v r. 1995 (a od té doby opakovaně téměř každý rok),

⁵² Míra přesnosti mapy ovšem neumožňuje identifikaci zaniklých či později přejmenovaných farností pouhým přiložením na zeměpisnou mapu téhož měřítká.

⁵³ Srov. *Katalog 1948*, s. 253.

⁵⁴ Srov. *Katalog 1948*, s. 318 – 321.

⁵⁵ *Jmenný seznam duchovenstva v činné službě v arcidiecési pražské podle stavu ke dni 1. března 1971*, Spisovna pražského arcibiskupství, nesignováno.

⁵⁶ Pomíjíme-li přetrvávající ekonomickou závislost na státních orgánech, jejíž popis, analýza a zhodnocení jsou však zcela mimo rámec této práce.

⁵⁷ *Přehled farností Arcidiecéze pražské*, Praha: Arcibiskupství pražské, 1993.

zpracovaný již za pomoci výpočetní techniky. Řada katalogů končí zatím Katalogem 2007, který byl poprvé vydán ve dvou svazcích, a to zvláště neproměnná část, obsahující statické (dlouhodobě platné) údaje o farnostech,⁵⁸ zvláště část proměnná, obsahující údaje o osobách působících v duchovní správě, o jejich kontaktech a místech ustanovení.

Samostatnou kapitolou je pak elektronický Katalog arcidiecéze pražské,⁵⁹ který poskytuje sice stále aktuální,⁶⁰ nicméně neustále se měnící pohled na pražskou arcidiecézi. S jeho pomocí byl sestaven Katalog 2007, neměnná část; chyby, které se v něm přes veškeré úsilí objevily, jsou v elektronické verzi postupně opravovány a odstraňovány.

3.3 Katalogy kléru a jejich výpovědní hodnota

Jestliže popisujeme katalog kléru jako potenciální pramen k dějinám pražské arcidiecéze, je nutno zhodnotit i míru spolehlivosti jím poskytovaných údajů.

Jak jsme již uvedli výše, smyslem rukopisných seznamů a návazně i tištěných katalogů bylo poskytnout úřadu pražského arcibiskupa přehlednou informaci o jím spravované arcidiecézi. Nejde tedy o materiál určený primárně k prezentaci arcidiecéze navenek, ale o interní materiál. Z toho plyne významný předpoklad pro otázku věrohodnosti zde publikovaných dat: nelze předpokládat jakékoli manipulace s daty, které by měly upravit či jakýmkoli způsobem zmanipulovat obraz arcidiecéze před veřejností. Na druhé straně však lze předpokládat (a studium tištěných katalogů tento předpoklad potvrzuje), že katalog počítá s poučeným uživatelem, kterému není nutné řadu termínů a vztahů vysvětlovat (čímž se ovšem může stát pro nepoučeného uživatele notným oříškem). Dalším problémem je, že vzhledem k účelu nebyly v katalogu zaznamenávány žádné informace o zdrojích údajů, takže v řadě případů si zde uvedená data nelze ověřit; není proto možné považovat katalogy za literaturu, ale za prameny.

Za věrohodné lze z těchto údajů považovat matriční informace (jména, osobní data, data svěcení a úmrtí), které byly pravděpodobně čerpány z křestních listů, resp. z příslušných matrik vedených v diecézi (zejména matrika svěcení), a dále místa

⁵⁸ Zde jsou uvedeny též údaje o historii farností a kostelů, zpravidla převzaté ze starších katalogů, jakož i informace o farnostech, které zanikly v období let 1919 – 2007 nebo byly během této doby převedeny do okolních diecézí. Katalog 2007, neměnná část, obsahuje též rejstřík starších názvů farností (ovšem také s několika chybami).

⁵⁹ Dostupný na: <http://web.katalog.apha.cz>; existuje i interní verze, obsahující navíc řadu osobních údajů, které s ohledem na zákon o ochraně osobních dat nejsou veřejně přístupné.

⁶⁰ S výhradou údajů, které se z jakýchkoli důvodů nedostaly od duchovních správců na kanclářství.

ustanovení a tituly, které se zakládaly na diecézních listinách. Názvy kostelů, vzdálenosti od farnosti, charakteristiky přístupů do farních kostelů apod. se pravděpodobně zakládaly na informacích získávaných při kanonických⁶¹ vizitacích.

Velmi důležité jsou též informace o patronech farností, které jsou již v rukopisných zdrojích, a informace o inkorporacích – ve starších katalozích často označeny pouze příslušností k řádu, např.: „Abbas S: Procopii habet Par: Sazaviensem.“⁶² či dokonce jen jako označení řeholního domu, jenž byl farářem jakožto právnická osoba.

Ve všech ostatních případech je nutno předpokládat, že osoba vedoucí evidenci údajů pro Katalog musela spoléhat na správnost informací poskytnutých jak duchovními, tak světskými úřady (u řeholníků pak jednotlivými řády).

Není jasné, o co se opíraly údaje o historii farností – u některých farností, zvláště pražských, je popis historie velmi detailní, jinde víc než strohý.

Je pravděpodobné, že katalogy se opíraly i o údaje civilních úřadů, a to zejména v údajích o obcích a počtech obyvatel, o jejich jazyku či náboženské struktuře. Údaje o počtech obyvatel bývají však často nepřesné, a to zejména ve farnostech, jejichž hranice se nekryly s administrativními hranicemi, nebo u nově vznikajících farností. Katalogy zde často uvádějí odhadované údaje, údaje zaokrouhlené či dokonce žádné. Též nepatrné rozdíly v údajích o počtu katolíků, mění se rok od roku (na rozdíl od zpravidla neměnných údajů o počtu nekatolických obyvatel farnosti), aniž v mezidobí došlo ke sčítání obyvatel, vytváří dojem, jako když někteří duchovní správci aktualizovali data o katolických obyvatelích podle křestních a pohřebních matrik, zatímco ostatní data čerpali z úředního sčítání obyvatelstva. Ani metodika rozlišení vyznání není ve všech letech stejná – zvláště ve třicátých letech byla použita metodika různící se i mezi jednotlivými vikariáty, ba i mezi jednotlivými farnostmi. Zvláštním případem je potom Katalog 1948, v němž je v řadě případů užito dat ze sčítání obyvatel z r. 1930, v řadě farností dat z r. 1948, u velké části farností jsou uvedena oboje data, ale u některých máme k dispozici pouze odhad. Je nasnadě, že ke statistikám v katalozích je nutné přistupovat s jistou dávkou nedůvěry – jejich nesporná hodnota však tkví v přepočtení úředních dat na strukturu farnosti.

Asi nejvarovnější chybou je záměna Horní a Dolní Krče (pravděpodobně díky přepsání se) v Katalogu 1948 – je s podivem, že až do r. 2004 byla tato chyba přebírána

⁶¹ Úvod k inventářům, zpracovaným v Národním archivu Praha k souboru archiválií, pocházejících z archivu pražské arcidiecéze, nesprávně užívá termínu „kanovnícké vizitace“ místo „kanonické“. Jde o vizitace vyžadované kanonickým právem, nikoli o aktivity, které by snad příslušely kanovníkům.

⁶² *Designatio Archidiaconorum, Praepositorum, Decanorum et Parochorum, de Anno currente 1648, in Archidioecesi Pragensi, per Districtus Regni, residentium*, Národní archiv Praha, APA I. inv. č. 5325, pag. Districtus Curzimensis.

dalšími a dalšími katalogy, aniž si toho kdo povšiml. Tento případ, jak se zdá, svědčí o značné míře pravděpodobnosti přenosu podobných chyb jejich prostým přepisováním z katalogu do katalogu bez další kontroly.

Katalogy velmi přesně a podrobně popisují území jednotlivých farností. Bohužel však tyto popisy po r. 1948 nebyly aktualizovány (až do r. 2006), takže v řadě případů ve výčtu obcí spadajících do farnosti stojí vedle sebe bez dalšího rozlišení obce, části obcí, osady, samoty či dokonce zcela neobydlená místa v lese, na nichž stojí či v minulosti stál kostel nebo kaple. Zvláště významně se to ukazuje u pražských vnitroměstských farností, u kterých zcela chybí vazba popisu území na uliční síť (což je zvláště vzhledem k počtu farností v Praze 1 zcela nevyhnutné). Teprve v Katalogu 2006 byla území farností popsána důsledně pomocí dat užívaných ve Statistickém lexikonu⁶³ a u farností, jejichž hranice procházejí souvisle zastavěným územím, byl jako pomocný použit též popis jejich průběhu uliční sítě.

Ani ve starších katalozích však nelze přehlédnout některé nejasnosti – případy, kdy je obec přiřazena dvěma farnostem bez dalšího upřesnění. Nemusí však jít o chybu katalogu – i Seznam míst v království Českém⁶⁴ u některých obcí uvádí dvě farnosti bez bližší specifikace.⁶⁵

S těmito výhradami lze tedy považovat katalogy kléru za celkem spolehlivý pramen, pokud se týče informací o struktuře správy arcidiecéze a o duchovních, spravujících arcidiecézi, jednotlivé vikariáty a farnosti. Statistická data je možné s jistou obezřetností (a bez nároků na absolutní přesnost) považovat za více-méně spolehlivá pro dobu do druhé světové války, s jistými výhradami i pro rok 1948 a pak až pro rok 2006 – v mezidobí data chybí nebo jsou díky nejasné metodice převodu území farností na území obcí nepřiliš spolehlivá – za celkem validní lze považovat statistická data pro arcidiecézi či pro celé vikariáty. Údaje o historii farností či kostelů lze vzít jako dobré vodítko pro zjišťování historických skutečností; nelze je ale považovat za ověřené. Za spolehlivá lze považovat data o seminaristech (s výhradou protektorátních katalogů, v nichž

⁶³ *Statistický lexikon obcí České republiky 2005 podle správního rozdělení k 1. 1. 2005 a výsledků sčítání lidu, domů a bytů k 1. březnu 2001. Zpracoval Český statistický úřad ve spolupráci s Ministerstvem vnitra ČR, Praha: Ottovo nakl., 2005.*

⁶⁴ *Seznam míst v království Českém. Sestaven na základě úředních dat k rozkazu c. k. místodržitelství, Praha: b.n., 1913.*

⁶⁵ Např. v obci Skuhrov (okresní hejtmanství Hořovice, soudní okres Beroun) ležící katastrální obec Skuhrov (10 domů, 93 obyvatel) spadá v r. 1913 podle uvedeného Seznamu částečně pod faru Všeradice a částečně pod faru Liteň bez bližšího upřesnění, srov. *Seznam*, s. 138. Rozhodně to není jediný případ takové situace.

z pochopitelných důvodů figurují mezi alumny Nepomucena i kněží, kteří tou dobou již konali duchovní službu ve spojeneckých armádách⁶⁶).

S ohledem na výše napsané budeme tedy ke zkoumání proměn struktury správy pražské arcidiecéze využívat zejména informace o počtech a velikosti farností, o velikosti vikariátů a o počtu a náboženském složení obyvatel arcidiecéze i vikariátů. Použijeme k tomu všechny dostupné katalogy z let 1913 – 2006, pokud poskytují potřebná data, protože samotný průřez kterýmkoli rokem má všechny nečnosti fotografie – statického pohledu. Jakkoli můžeme soudit na počet a velikost farností, jejich uspořádání do správních jednotek, jejich závislost na tom či onom patronovi, jejich personální obsazení, v pozdějších letech i na počet či převládající zasvěcení kostelů, skutečný plastický obraz o vývojových tendencích si můžeme utvořit teprve při studiu katalogů z většího časového rozmezí.

⁶⁶ Např. nedávno zesnulý Mons. ThLic. Jiří Reinsberg, jenž přijal kněžské svěcení v Římě 19. 12. 1942, je ještě v Katalogu 1945 veden jako alumnus papežské koleje Nepomucenum, byť u jeho jména je zdánlivě nic neříkající vřecení 1942, srov. *Katalog 1945*, s. 12.

4 PRAŽSKÁ ARCIDIECÉZE V KATALOZÍCH KLÉRU 1913 – 2006

4.1 Vývoj struktury správy pražské arcidiecéze v letech 1913 – 1948

Považujeme-li za základní pramen naší práce katalogy kléru, musíme v první řadě konstatovat, že tento pramen neposkytuje dostatečné informace o struktuře ordinariátu ani konzistoře. Samotný výčet úředníků, který najdeme zejména ve starších katalozích, sám o sobě neposkytuje dostatečné informace o vzájemné podřízenosti, k tomu by bylo nutné kromě obecných předpisů kanonického práva⁶⁷ vzít v potaz i partikulární právo pražské arcidiecéze a formulace jmenovacích dekretů jednotlivých členů či úředníků konzistoře. Je však možné a reálné prozkoumat vnější strukturu pražské arcidiecéze, neboť ta je v katalozích popsána velmi precizně.

Rok 1913, poslední konsolidovaný rok habsburské monarchie, ukazuje pražskou arcidiecézi rozdělenou na generální vikariát, deset archipresbyterátů a samostatný vikariát Kladsko.⁶⁸ Tato struktura je patrná z Diagramu č. 1.⁶⁹ Na první pohled by mohlo překvapit nerovnoměrné rozložení farností v jednotlivých vikariátech – vikariáty však více-méně kopírovaly strukturu státní správy,⁷⁰ protože farnosti (a tedy i vikariáty) plnily též některé úkoly státní správy.⁷¹ Tyto souvislosti je nutno mít až do r. 1918 na paměti, chceme-li hodnotit míru přizpůsobivosti struktury církevní správy měnícím se poměrům v arcidiecézi. Již zde je však možno pozorovat někdy až překvapivě nepružnou reakci církevní správy na změny ve struktuře státní správy: v r. 1918 sídlilo 21 vikariátů v místě sídla okresního hejtmanství, 9 v místě sídla okresního soudu a 7 sídlilo zcela mimo sídla okresní správy, naopak Mariánské Lázně byly jediným místem sídla okresního hejtmanství, v němž současně nesídlil arcibiskupský vikář. Přitom ještě v r. 1913 sídlilo zcela mimo sídla okresní správy 8 vikariátů a 4 sídla okresního hejtmanství byla v místech, v nichž nesídlil arcibiskupský vikář (to znamená, že proces přizpůsobování struktury sídel

⁶⁷ Což přesahuje rámec této práce vzhledem k tomu, že první Codex iuris canonici byl vydán až v r. 1917, takže pro dobu před jeho vydáním bychom se museli pohroužit do studia řady nejrůznějších, systematicky nepřilíh provázaných předpisů.

⁶⁸ Podrobný seznam farností a jejich začlenění do jednotlivých vikariátů je v příloze.

⁶⁹ Tabulkové diagramy struktury správy pražské arcidiecéze jsou v přílohách.

⁷⁰ Hranice arcidiecéze (odhlédneme-li od vikariátu Kladsko) koncem 18. století korespondovaly s krajskými hranicemi stanovenými podle císařského reskriptu z 23. ledna 1751, srov. HLEDÍKOVÁ, mapa na s. 506 – 507.

⁷¹ Zejména publikování úředních nařízení a vyhlášek a vedení matrik, srov. HLEDÍKOVÁ, s. 192.

vikariátní správy struktury státní správy nebyl zcela ukončen ani po 50 letech od poslední změny ve struktuře okresů.⁷²

Generální vikariát se členil jednak na farnosti podřízené přímo generálnímu vikáři (vesměs farnosti spravované některou z kapitul), jednak na farnosti podřízené generálnímu vikáři prostřednictvím městských vikářů – tyto farnosti byly sdruženy do tří okrsků, každý z nich měl svého městského vikáře.⁷³ Archipresbyteráty se členily na vikariáty,⁷⁴ v jejichž čele stáli arcibiskupští vikáři (v dnešní terminologii okrskoví vikáři), kteří měli k pomoci jednoho nebo dva vikariátní sekretáře. V čele archipresbyterátu stál arcikněz, jenž byl zpravidla současně též jedním z vikářů. Z formulací v katalogu se zdá, že generální vikář vykonával v generálním vikariátu i poslání arcibiskupského vikáře, přinejmenším ve vztahu k farnostem přímo spravovaným generálním vikářem; o postavení vikáře městského okrsku a o dělbě kompetencí mezi ním a generálním vikářem katalog neposkytuje jednoznačné svědectví.

Vikariát Kladsko vyžadoval vzhledem k svému umístění na území cizího státu v zásadě samostatnou správu: měl v čele arcibiskupského vikáře (jímž byl od r. 1810 z titulu své funkce kladský velký děkan⁷⁵) a dva arcibiskupské vizitátory, pocházející vesměs z Pruska.⁷⁶

Samotná existence kladského vikariátu je důkazem jisté setrvačnosti reakce církevně-správních struktur na politické dění. Je ovšem pravdou, že v tomto případě⁷⁷ se jednalo o otázku změny hranic diecéze, což není a nebylo v kompetenci diecézního biskupa, ale Svatého Stolce; na druhé straně je ale potřeba vzít v potaz, že Kladsko bylo součástí Slezska, odstoupeného r. 1742 Prusku, od pražské arcidiecéze bylo však odděleno

⁷² Srov. HLEDÍKOVÁ, mapa na s. 522 – 523. I další změny struktury vikariátů lze považovat za postupné přibližování se struktuře státní správy, srov. např. HLEDÍKOVÁ, mapa na s. 526 – 527; toto tvrzení ale nelze za dnešního stavu informací o územním rozsahu farností aplikovat až na farní strukturu, neboť na úrovni arcidiecéze máme t.č. k dispozici pouze tzv. slepé mapy, které je obtížně vzájemně ztotožňovat.

⁷³ Tradiční zvláštní postavení pražských vikariátů souvisí patrně s tím, že podle císařského reskriptu z 23. ledna 1751, kterým byla uskutečněna zásadní reforma krajské správy, se Čechy dělily na 13 krajů a Prahu, která nepatřila do žádného kraje. Srov. HLEDÍKOVÁ, s. 160 – 161.

⁷⁴ Někdy se užívalo též označení vicariatus foraneus na rozdíl od vicariatus urbanus.

⁷⁵ Srov. BOHÁČ Zdeněk, *Atlas církevních dějin českých zemí 1918 – 1999*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999, s. 26

⁷⁶ To platí ostatně o celém kléru; ve zkoumaném období nebyl nalezen v katalozích žádný případ, kdy by diecézní duchovní z českých zemí působil ve vikariátu Kladsko či naopak, pruský diecézní duchovní v českých zemích (na rozdíl od řeholníků, kteří často působili v jiné zemi, než ze které pocházeli).

⁷⁷ A také v případě rezidua staršího průběhu hranic mezi c.k. monarchií a Bavorskem, tj. expositury Ottengrün v chebském vikariátu, která byla formálně součástí řízenské diecéze (farnosti Neualbenreuth) a byla spravována knězem bavorského původu (tak např. r. 1913 to byl Dr. Joannes Birner, nar. ve Weiden). Toto reziduum se udrželo až do vzniku protektorátu; Katalog 1948 se o něm již nezmiňuje.

teprve po více než 200 letech (a po dvou světových válkách), 26. června 1972.⁷⁸ Dějiny správy v českých zemích⁷⁹ poněkud nepřesně zdůrazňují, že vikariát Kladsko byl od r. 1920 spravován zvláštním, z Prahy jmenovaným generálním vikářem. Vzhledem k tomu, že Katalog 1920 uvádí v čele kladského vikariátu arcibiskupského vikáře (stejně jako v čele dalších mimopražských vikariátů a stejně jako starší katalogy), bylo by přesnější říci, že po r. 1920⁸⁰ byl v čele kladského vikariátu vikář, jenž měl titul Vicarius Archiepiscopalis Generalis Glacensis,⁸¹ tedy kladský generální arcibiskupský vikář, zatímco v čele arcibiskupské kurie⁸² stál generální vikář bez jakéhokoli přívlastku. Lze mít za to, že přívlastek „generální“ u titulu kladského vikáře měl naznačit větší míru nezávislosti v rozhodování, resp. delegování alespoň některých kompetencí ordináře, nelze však považovat za hodné zvláštního důrazu to, že byl jmenován z Prahy. Až do 2. světové války je Kladsko v katalozích považováno za vikariát stejného typu jako každý jiný mimopražský vikariát (byť uváděný na konci řady vikariátů, později na konci katalogu), teprve počínaje Katalogem 1940 se uvádí jako generální vikariát. Jeho nezávislost na Praze si ve skutečnosti vynutil teprve stav po druhé světové válce.

V Katalogu 1914 je struktura arcidiecéze stejná jako v Katalogu 1913; jedinou změnou⁸³ je zřízení celkem 4 nových farností⁸⁴. V r. 1915 byl rozdělen jeden z největších vikariátů (co do počtu obyvatel), vikariát Hroznětín, na vikariáty Loket nad Ohří a Karlovy Vary, a vznikly dvě nové farnosti; jedna v kladském vikariátu a jedna na Královských Vinohradech (nyní Praha-Vinohrady).

Další z velkých vikariátů, Slaný, byl rozdělen na dva (Slaný a Kladno) v r. 1916.

Katalog 1918⁸⁵ ukazuje pokračující pokles významu archipresbyterátů (které jsou ještě v Katalogu 1913 alespoň na pohled srovnatelné s významem generálního vikariátu). Vykrytalizoval proces rozdělení generálního vikariátu na 2 části: **Metropolitní obec**

⁷⁸ PAVEL VI., *Apoštolská konstituce Episcoporum Poloniae coetus sum*, AAS 64 (1972), s. 657 – 659. Srov. *Katalog 2007, neměnná část*, pozn. na s. 166.

⁷⁹ HLEDÍKOVÁ, s. 196.

⁸⁰ V období 1921 – 1927 katalogy vydány nebyly.

⁸¹ Srov. např. *Katalog 1932*, s. 295. Generální vikariáty předchozích let měly silnější postavení, tak např. v čele obou generálních vikariátů v Katalogu 1918 stáli generální vikáři, kteří byli současně pomocnými biskupy.

⁸² Dnes bychom spíše použili výrazu „konzistoř“, zatímco pojem „kurie“ bychom si vyhradili pro vatikánské úřady, ale tato dvě označení se ještě v nedávných dobách celkem volně zaměňují.

⁸³ Podrobné údaje o nově vzniklých nebo naopak zaniklých farnostech, o přesunech farností mezi vikariáty či o struktuře nově vytvořených nebo podstatně změněných vikariátů jsou v přílohách této práce.

⁸⁴ Pro účely práce zde není podstatné rozlišení na farnosti, kurácie, expositury apod.; názvem „farnost“ zde označujeme libovolné samostatné pastorační místo. Z téhož důvodu nesledujeme a neuvádíme změny expositur či kurácií na farnosti apod.

⁸⁵ Viz Diagram č. 2 v příloze.

Praha,⁸⁶ podřízená generálnímu vikáři dr. Janu Sedlákovi, pomocnému biskupovi, rozčleněná dále na přímo podřízené farnosti (sv. Vít a Vyšehrad) a tři městské okrsky podřízené témuž generálnímu vikáři prostřednictvím městských arcibiskupských vikářů, a **Kostely s duchovní péčí mimo metropolitní obec**⁸⁷, podřízené generálnímu vikáři dr. Mořici Píchovi, rozčleněné dále na přímo podřízené farnosti (Stará Boleslav, Karlštejn a Svatá Hora) a na 10 dosavadních archipresbyterátů, spravovaných prostřednictvím arcikněží, které se dále dělily na vikariáty spravované vikáři a jejichž struktura nedoznala (až na vznik jedné kaplanské expositury) žádných změn oproti předchozímu roku. Z členění katalogu se zdá, že vikariát Kladsko není součástí mimopražského generálního vikariátu.

Vznik Československé republiky 28. 10. 1918 se v Katalogu 1919 ještě nemohl projevit, protože⁸⁸ uzávěrka Katalogu 1919 probíhala patrně v době, kdy ještě vůbec nebylo jasné, jaké bude poválečné uspořádání střední Evropy. Nuzné válečné poměry se však přece projeví, a to na nápadně zestručněném rozsahu katalogu. Zvláště popis farností v katalogu 1919 je oproti předchozím zvyklostem významně ochuzen, a to o výčet obcí náležejících do farností, o poznámky o historii farností, ba dokonce až na výjimky (např. Praha, Plzeň, Kladsko) nejsou uváděny ani filiální kostely. Státoprávní změnu však jako první odráží až Katalog 1920; ne však ve struktuře správy, k jejíž zásadní proměně vlastně nebyl na první pohled důvod,⁸⁹ ale ve významném upřednostnění českých názvů farností na úkor německých.⁹⁰

Vznik československé církve, k němuž došlo v lednu 1920, se v Katalogu 1920 vzhledem k době jeho předpokládané uzávěrky nemohl projevit. Byl to však proces, který znamenal velký odliv věřících (i duchovních) z katolické církve⁹¹ a který postavil nového arcibiskupa před mnoho akutních problémů, jejichž řešení nesneslo odkladu, jako obsazení náhle uprázdněných far nebo udržení farních a sakrálních objektů pro potřeby katolické církve, a to často pod tlakem velmi nepřátelsky naladěného veřejného mínění. Zdá se, že

⁸⁶ „Civitas Metropolitana Pragensis.“ K jejímu zvláštnímu postavení viz podkapitulu 4.1 Vývoj struktury správy Pražské arcidiecéze v letech 1913 – 1948, pozn. 73 této práce.

⁸⁷ „Ecclesiae cum Cura animarum extra Civitatem Metropolitanam.“

⁸⁸ Tak alespoň plyne z podkapitoly 3.1 Obvyklá struktura Katalogu kléru v 1. polovině 19. století. Srov. zejména pozn. 46 v téže podkapitole.

⁸⁹ Podřízenost katolické církve státu zůstala zachována i za Československé republiky, která převzala rakouské zákony z května 1874, upravující vnější právní poměry katolické církve, srov. HLEDÍKOVÁ, s. 195 – 196.

⁹⁰ Častěji než v minulosti se u německých farností uvádí v závorce jejich český název, naopak u českých farností již zpravidla německá alternativa názvu chybí.

⁹¹ Řada z nich ovšem pouze vystoupila z církve, aniž vstoupila do jiné; více k tomu v podkapitole 4.8 Náboženské složení jednotlivých regionů arcidiecéze, viz též Graf 11 v příloze.

nutná agenda a neustále se měnící situace nepřály vydání nového katalogu kléru, takže další katalog byl vydán až pro rok 1928.⁹²

Struktura správy podle Katalogu 1928 je rozdělena na dvě velké skupiny: území Arcidiecéze pražské v Čechách a území v Prusku. Území v Čechách je podřízeno ordináři (bez dalšího upřesnění), území v Prusku spravuje arcibiskupský generální vikář kladský, jenž má k sobě dva arcibiskupské vizitátory (všichni tři původem z řad místních duchovních).

Území v Čechách se dále dělí na pražskou metropolitní obec a kostely s duchovní správou mimo území metropolitní obce. Pražská metropolitní obec uvádí tři kostely⁹³ přímo podřízené ordináři a tři pražské městské vikariáty, spravované prostřednictvím městských arcibiskupských vikářů. Mimopražské území má rovněž tři kostely přímo podřízené ordináři a dále deset archipresbyterátů, spravovaných arcikněžími, které se dále dělí na vikariáty, spravované arcibiskupskými vikáři. Archipresbyter byl zpravidla současně též jedním z vikářů, takže spravoval jak archipresbyterát, tak vikariát – z toho lze soudit, že těžiště správy tkvělo spíše ve vikariátech než v archipresbyterátech.

V období 1920 – 1928 došlo i k řadě změn, vyvolaných pravděpodobně reakcí na vznik Velké Prahy – mezi ně lze řadit i změnu tří městských okrsků generálního vikariátu na tři městské vikariáty (pojem „generální vikariát“ jsem v tomto katalogu vůbec nenašel) a zahrnutí 13 dosud mimopražských farností (z vikariátů Prosek, Liboc a Zbraslav) do Metropolitní obce Praha.⁹⁴ Největší změna, zákon o organizaci politické správy,⁹⁵ kterým bylo zavedeno (s platností pro české země od 1. prosince 1928) zemské zřízení ve struktuře okres – země⁹⁶ a který definitivně odebral jakýkoli praktický smysl existenci archipresbyterátů (ty odpovídaly někdejšímu, tímto zákonem zrušeným krajům), se ovšem neprojevila ani zde, ani v následujícím Katalogu 1930,⁹⁷ ale až v Katalogu 1932,⁹⁸ vydaného krátce poté, co se řízení arcidiecéze ujal arcibiskup (a pozdější kardinál) Karel

⁹² Prokazuje to podnadpis seznamu zemřelých kněží, který výslovně uvádí, že jde o seznam za období od r. 1920 až do r. 1927: „Elenchus pie in Domino defunctorum ex clero archidioecetano ab anno 1920 usque ad finem anni 1927“ – seznam je ovšem rozšířen i o zemřelé z ledna 1928, srov. *Katalog 1928*, s. 295.

⁹³ Slovo „ecclesia“ lze ovšem přeložit i jako „církevní obec“; zde se přikláním k termínu „kostel“ spíše pro snazší odlišení od pojmu „obec“ ve smyslu civilní správy. Ve skutečnosti se jedná o jakýkoli typ duchovní správy, který by se dal zjednodušeně (a z hlediska CIC 1917 jistě stejně nepřesně) označit jako „farnost“.

⁹⁴ Civitas Metropolitana Pragensis.

⁹⁵ Č. 125/1927 Sb.

⁹⁶ Srov. HLEDÍKOVÁ, s. 352.

⁹⁷ Tento katalog ani nebyl plnohodnotným katalogem, ale sám sebe označuje pouze za dodatek, který nejstručnější možnou formou informuje o personálním obsazení funkcí v arcidiecézi. Srov. *Katalog 1930*, s. 2, úvodní poznámka, podle níž jsou nadále platné všechny údaje z Katalogu 1928 vyjma seznamů osob (a ovšem vyjma informace o jedné nově zřízené farnosti), a tedy je vše potřeba hledat tam.

⁹⁸ Ze seznamu zemřelých je zjevné, že pro r. 1931 opět Katalog vydán nebyl, srov. *Katalog 1932*, s. 408n.

Kašpar.⁹⁹ Katalog 1932 nejenom že nemluví o generálních vikariátech,¹⁰⁰ ale řazení mimopražských vikariátů podle příslušnosti k archipresbyterátům nahradil prostým abecedním řazením¹⁰¹ a seznam archipresbyterátů se objevuje až ke konci katalogu mezi podružnými a pomocnými seznamy.¹⁰² Naopak kladský vikář má jako jediný titul arcibiskupský generální vikář, čímž je zdůrazněna větší míra jeho samostatnosti ve srovnání s ostatními arcibiskupskými vikáři (byť závislost vikariátu Kladsko na pražském arcibiskupovi přinejmenším co do jmenování vikariátních funkcionářů a co do práva vizitace zůstává zachována i nadále¹⁰³).

Podle Katalogu 1932 došlo ovšem též k přesunu řady farností z jednoho vikariátu do druhého, a to zejména mezi vikariáty Karlovy Vary, Loket nad Ohří, Cheb, Sokolov, Teplá a Planá u Mariánských Lázní, zjevně v souvislosti se zrušením vikariátu Toužim a vytvořením vikariátu Mariánské Lázně; větších změn doznal i vikariát Budyně, jehož sídlem se nově staly Kralupy nad Vltavou, a okolní vikariáty. Kromě toho vznikly též dvě nové farnosti. V Katalogu 1933, který jinak žádné novinky nepřinesl,¹⁰⁴ je uvedena další nová farnost, a to expositura Rozdělov (*Kladno-Rozdělov*) ve vikariátu Kladno, která je v Katalogu 1932 sice již zaznamenána, neboť byla zřízena 1. 7. 1931, ale není započtena jako samostatné pastorační místo, na rozdíl od Katalogu 1933.¹⁰⁵

Katalog 1934 přináší zcela nový jev (nezaznamenaný za celou zde dosud zkoumanou dobu), a to zrušení farnosti, konkrétně farnosti u kostela sv. Havla v Praze-Starém Městě.¹⁰⁶ Lze v tom vidět první praktickou reakci na postupnou proměnu centra Prahy z rezidenční čtvrti na čtvrť úřadů a komerčně využívaných objektů, neboť vzhledem

⁹⁹ Nový arcibiskup, Karel Kašpar, se ujal řízení arcidiecéze 15. listopadu 1931 v důsledku rezignace svého předchůdce, Františka Kordače (rezignoval 13. července 1931), tedy v době, kdy už musely být podklady pro Katalog 1932 připraveny. Jde tedy zjevně o reformu, připravenou a schválenou ještě arcibiskupem Kordačem.

¹⁰⁰ A tam, kde předchozí katalogy mluvily o způsobu podřízení farností generálnímu vikáři, tento katalog užívá obecného označení ordinář.

¹⁰¹ Srov. Diagram č. 3 v příloze.

¹⁰² Tituly archipresbyterů sice jejich nositelům zůstaly zachovány, ale zřejmě již bez dalšího administrativního dopadu.

¹⁰³ Viz např. *Katalog 1937*, s. 847 – 848, poznámka o posledních vizitacích, z níž plyne, že poslední apoštolská vizitace ve vikariátu se konala v letech 1935 a 1936.

¹⁰⁴ Za zajímavost hodnou zmínky považuji to, že ve statistických údajích nejsou ve vikariátu Kladsko uvedeny počty obyvatel židovského náboženství. V katalozích po r. 1933 by se jistě nejednalo o překvapení; v této době může však jít jen o instinktivně prozíravou reakci na stupňující se projevy antisemitismu v tehdejší Německu.

¹⁰⁵ Tyto rozdíly v pojímání funkce jednotlivých stupňů církevní správy je potřeba vnímat při vyhodnocování údajů v katalogu: struktura katalogu se opírá spíše o tradici či zvyk než o písemnou striktní normu.

¹⁰⁶ Zrušena v r. 1933, farní kostel sv. Havla se stal filiálním kostelem farnosti u kostela Matky Boží před Týnem (Praha-Staré Město)

ke stabilizaci vztahu mezi církví a státem¹⁰⁷ a k úspěchu následujících oslav svatováclavského milénia lze celkem vyloučit tlak státní moci, tak zjevný o deset let později, tak častý po konci druhé světové války.

Tradiční dělení struktury arcidiecéze na deset achipresbyterátů je sice v Katalogu 1934 uvedeno,¹⁰⁸ ale již jen ve čtyřech je obsazena funkce archipresbytera – to dokládá naši tezi o tom, že praktický význam této funkce zcela pominul. To, že v arcidiecézních statistikách¹⁰⁹ jsou zahrnuty bez dalšího i data z kladského vikariátu, naopak dokládá, že pražský arcibiskup i nadále považoval Kladsko za plnohodnotnou součást pražské arcidiecéze.

Stejný obraz skýtá i Katalog 1935 a Katalog 1936. V Katalogu 1936 se však poprvé objevuje popis vikariátu Kladsko až za všemi dalšími přehledy a seznamy a poprvé není zahrnut do celodiecézních statistik.¹¹⁰ Vedení kladského vikariátu bylo rozšířeno o osobu III. arcibiskupského vizitátora – mohla to být praktická reakce na ztíženou komunikaci s tímto vikariátem v souvislosti se zhoršujícími se vztahy mezi ČSR a Německou říší. Za povšimnutí též stojí, že po r. 1928 již nebyla v tomto vikariátu provedena žádná organizační změna (o event. změnách během II. světové války a po ní katalogy neinformují). Katalog 1937 rovněž nepřináší žádné novinky, pro léta 1938 a 1939 katalogy s největší pravděpodobností nebyly vydány.

Provedení úpravy hranic podle mnichovského diktátu na podzim r. 1938 mělo významný dopad i na strukturu správy Pražské arcidiecéze (stejně jako všech dalších českých a moravských diecézí). Pražská arcidiecéze řešila problém správy násilně oddělených vikariátů v rámci kompetence arcibiskupa, tedy vytvořením arcibiskupského komisariátu v Schlackenwerthu¹¹¹ (*Ostrov nad Ohří*), který byl záhy změněn na sudetský arcibiskupský generální vikariát,¹¹² získal tedy stejné postavení, jaké měl již od r. 1932 i vikariát Kladsko.¹¹³ Sudetský generální vikář spravoval celkem 12 vikariátů, do nichž byly přesunuty i některé farnosti z protektorátních vikariátů. V sudetském generálním vikariátu též vznikly dvě nové farnosti (jak plyne ze statistických údajů). Stojí za povšimnutí, že ani jedna farnost nebyla přesunuta z některého sudetského vikariátu do

¹⁰⁷ Modus vivendi mezi ČSR a Svatým Stolicem z r. 1928, srov. HLEDÍKOVÁ, s. 196.

¹⁰⁸ Na s. 856.

¹⁰⁹ Na bezprostředně následujících stranách.

¹¹⁰ Srov. *Katalog 1936*, s. 939a.

¹¹¹ Srov. též HLEDÍKOVÁ, s. 196.

¹¹² „Archiepiscopalis Vicariatus Generalis Archidioecesis Pragensis Partis Sudeticae in Schlackenwerth“, *Katalog 1940*, s. 152.

¹¹³ Podrobnější struktura je v Diagramu č. 4 v příloze.

protektorátního. Rovněž tak stojí za zmínku, že seznam zemřelých kněží a seznam členů kněžského sdružení Sodalitas »Trecentorum« (CCC) obsahuje informace o kněžích celé arcidiecéze, ne tedy jen protektorátního generálního vikariátu, ač jinak Katalog 1940 (až na některé elementární informace o celkové struktuře arcidiecéze) poskytuje údaje pouze o její protektorátní části.

Z dochovaných katalogů lze doložit neustále sílící germanizační tlak i slábnoucí schopnosti církevní struktury vědomě mu čelit, lze vysledovat i některá nepřilíš koncepční opatření, která byla vzápětí zase zrušena. Katalog 1940 je psán ve shodě s předchozími zvyklostmi latinsky, názvy obcí důsledně česky (vyjma Prahy, pro kterou je užívána latinská forma „Praga“). Německé názvy českých obcí jsou uvedeny pouze v abecedním seznamu míst s duchovní správou,¹¹⁴ který je řazen (na rozdíl od popisu farností) podle úředních německých názvů, a nechybí ani důrazné upozornění,¹¹⁵ že jejich používání je v úředním styku s německými správními úřady povinné. V Katalogu 1942 se už zvýšený germanizační tlak v Protektorátu Čechy a Morava projevil významněji, a to jednak ve formě takřka stoprocentně důsledné dvojjazyčnosti názvů farností (přičemž německý název je, na rozdíl od c.k. praxe, uveden vždy jako první a v řadě případů je násilně vytvořen¹¹⁶), jednak ve vytvoření paralelní struktury duchovní péče pro německé katolíky. Byla vytvořena soustava osmi duchovních správ pro německé katolíky (Praga civitas, Praga extra civitatem, Kladno, Kolin-Kolín, Kralup (Moldau)-Kralupy n. Vlt., Lochowitz-Lochovice, Pilsen-Plzeň a Trebeschitz-Třebešice), přímo podřízená ordináři, jímž byl komisař Joseph Grüner, čtvrtý prelát Metropolitní kapituly v Praze. Tyto duchovní správy vedly vlastní matriky (od r. 1940) a v Katalogu jsou uvedeny též školy, které spadaly do jejich kompetence. Přimo ordináři byly podřízeny též dvě farnosti, v jejichž čele stáli němečtí duchovní,¹¹⁷ a to Praga XII. Königl. Weinberge-Král. Vinohrady. Ad S. Ludmilam (*Praha-Vinohrady – sv. Ludmily*) a Trebeschitz-Třebešice, které byly vyňaty ze svých vikariátů (III. pražský, resp. Vlašim). Zvláštní struktura duchovní správy pro německé katolíky byla však patrně záhy zrušena, protože podle Katalogu 1945¹¹⁸ farnosti Praha-Vinohrady – sv. Ludmily a Třebešice jsou bez dalšího součástí územních vikariátů a soustava osmi duchovních správ již rovněž není uvedena. Na druhé straně však je Katalog

¹¹⁴ Srov. *Katalog 1940*, s. 178.

¹¹⁵ Ovšem na místě, na kterém je rozhodně běžný uživatel katalogu nezaznamenal.

¹¹⁶ Abecední řazení se však řídí českými názvy.

¹¹⁷ „Officia quibus sacerdotes germanici praesunt“, *Katalog 1942*, s. 37.

¹¹⁸ *Handbuch des Erzbistums Prag für das Jahr 1945*, Praha 1944.

1945 vyjma několika málo latinských slov celý psaný německy, pouze názvy farností jsou uvedeny německo-česky.

Významným zásahem do struktury arcidiecéze bylo zrušení několika farností z vikariátů Bystřice, Votice a Rokycany, patrně v souvislosti se zřízením vojenského výcvikového prostoru na území těchto farností – katalogy ovšem v této věci neuvádějí žádné podrobnosti.¹¹⁹ Rovněž vypálení obce Lidice 10. června 1942 se projevilo v katalogu 1942 pouze tím, že farnost prostě nebyla nadále uvedena. Zda bylo mlčení o změnách důsledkem nějakého vnějšího tlaku či projevem rutinního nezájmu, těžko říci – rozhodně však silně kontrastuje s opačným přístupem v Katalogu 1948, kde je naopak farnost Lidice uvedena jako neobsazená a je připojen stručný, leč (pro zvyklosti katalogů neobvykle) emotivní záznam o zničení kostela i obce.¹²⁰

Obnova Československé republiky v jejích (až na Zakarpatskou Ukrajinu) původních hranicích a obnova její správní struktury (byť v nové formě národních výborů) měla znamenat i návrat struktury církevní správy Pražské arcidiecéze do stavu před mnichovským diktátem,¹²¹ druhá světová válka a ještě více pak uplatnění principu kolektivní odplaty vůči německy mluvícímu obyvatelstvu však zanechaly na tváři arcidiecéze větší či menší šrámy.¹²² Sudetský generální vikariát zanikl,¹²³ generální vikariát Kladsko byl však vzhledem k změně okolností dočasně vyjmut z kompetence pražského arcibiskupa a podřízen apoštolskému administrátorovi, jmenovanému přímo Svatým Stolicí, až dokud nebude nalezeno definitivní řešení.¹²⁴ Struktura vikariátů byla vrácena zpět do podoby podle Katalogu 1937 (včetně zániku dvou nových sudetských vikariátů uvedených v Katalogu 1942). Zvláštní německé duchovní správy rovněž zanikly, obnoveny byly farnosti, zrušené v souvislosti s vytvořením výcvikového prostoru ve středních Čechách (Lidice nikoli) – divoký i organizovaný odsun německého obyvatelstva spolu s vytvářením vojenského prostoru (a snad i s rozvojem těžby uhlí a uranu) v západních Čechách však vedl k zániku řady farností v této ještě nedávno nekatoličtější

¹¹⁹ Až Katalog 1948 uvádí, že farnost Skočice byla v období od 1. 11. 1941 do 1. 10. 1947 zrušena (parocia suppressa); u ostatních farností však tento pojem není uveden – je pravděpodobné, že proces jejich zrušení nebyl do konce války dokončen, byl-li vůbec zahájen.

¹²⁰ *Katalog 1948*, s. 115.

¹²¹ Viz Diagram č. 5.

¹²² Velmi výmluvný, byť nutně stručný pohled na problematiku odsunu viz v: VAŠKO Václav, *Neumlčená. Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce I.*, Praha: Zvon 1990, s. 128 – 132.

¹²³ Srov. HLEDÍKOVÁ, s. 197.

¹²⁴ Srov. *Katalog 1948*, s. 253. Definitivní řešení bylo nalezeno až v r. 1972 v souvislosti s vyřešením nového členění území bývalých německých diecézí v německém, původně českém, po druhé světové válce však až do současnosti polském Slezsku, viz PAVEL VI., *Apoštolská konstituce Episcoporum Poloniae coetus sum*, AAS 64 (1972), s. 657 – 659, srov. též *Katalog 2007, neměnná část*, pozn. na s. 166.

části pražské arcidiecéze. U většiny těchto farností, označených termínem „parocia suppressa“ (zrušená farnost¹²⁵) s tím, že kostel je uzavřen, je též poznámka o tom, že farníci se odstěhovali, nebo lakonické „sine incolis“ (bez obyvatel).¹²⁶

4.2 Vývoj struktury správy pražské arcidiecéze v letech 1949 – 1980

Katalog 1948 byl na dlouhou dobu posledním diecézním schematismem, zveřejněným pražskou konsistoří. Události zvláště let 1949 – 1951,¹²⁷ mezi nimiž zdůrazněme zřízení *Věstníku katolického duchovenstva*, jehož první číslo vydalo ministerstvo školství 11. května 1949, a zavedení povinnosti publikovat všechny vyhlášky, oznámení a úřední zprávy ordinariátu výučně v tomto věstníku,¹²⁸ založení prorežimní Katolické akce 10. června 1949, znemožnění kázání arcibiskupovi Beranovi při slavnosti Božího Těla 19. června 1949 a následné obsazení Arcibiskupského paláce pracovníky Státní bezpečnosti,¹²⁹ zřízení Státního úřadu pro věci církevní 22. srpna 1949, účinnost nového zákona o vedení matrik od 1. ledna 1950 a nakonec internace arcibiskupa Berana v Roželově 8. března 1951 a současná volba Antonína Stehlíka kapitulním vikářem pražské arcidiecéze (s instalací do funkce 10. března 1951),¹³⁰ to byla jednotlivá zastavení, na jejichž počátku stála ekonomicky celkem soběstačná a personálně konsolidovaná arcidiecéze, na konci pak arcidiecéze ekonomicky, provozně i organizačně zcela závislá na vůli či z vůli režimu, který považoval katolickou církev za svého úhlavního nepřítele.¹³¹ Ovládnutí všech církevních úřadů státem (prostřednictvím biskupů, jimž po dlouhých peripetiích bylo nakonec dovoleno složit slib věrnosti režimu,¹³² prostřednictvím tzv.

¹²⁵ Doslovný překlad by byl „farnost je potlačena“ – o přinejmenším sporné kanoničnosti procesu zrušení této a dalších obdobných farností nepřímo svědčí i Katalog plzeňské diecéze 2003, který u této farnosti a řady dalších uvádí: „Proces suprese bude dokončen nejpozději do konce ledna 2004“, srov. např. *Katalog plzeňské diecéze 2003*, Plzeň: Biskupství plzeňské, 2004, s. 54.

¹²⁶ Srov. např. farnost Prameny (*Sangerberg*), *Katalog 1948*, s. 154.

¹²⁷ Podrobně a precizně jsou popsány např. v: KAPLAN Karel, *Stát a církev v Československu 1948 – 1953*, (Ústav pro soudobě dějiny AV ČR Praha) Brno: Doplněk, 1993. Srov. též BOHÁČ Zdeněk, *Atlas církevních dějin českých zemí 1918 – 1999*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999, s. 36 – 37.

¹²⁸ Srov. KAPLAN, s. 73.

¹²⁹ Události kolem slavnosti Božího Těla 1949 byly již popsány mnohokrát, srov. např. KAPLAN, s. 91.

¹³⁰ Srov. KAPLAN, s. 146. Poněkud jinou chronologii nabízí anonymní autorka memoárů *Velká mše*, Řím: Křesťanská akademie, 1970, s. 256 – 257; datum instalace však potvrzují i záznamy na osobní kartě A. Stehlíka, in: *Osobní listky z personálních spisů zemřelých duchovních*, zatím nezpracovaný fond, uložený ve spisovně pražského arcibiskupství v Arcibiskupském paláci v Praze.

¹³¹ Srov. KAPLAN, s. 182.

¹³² Srov. KAPLAN, s. 126 – 162.

vlasteneckých kněží, zorganizovaných v Mírovém hnutí katolického duchovenstva,¹³³ a zejména prostřednictvím orgánů Státního úřadu pro věci církevní) bylo dovršeno koncem r. 1952.¹³⁴ Jistě, jednalo se zejména o organizační nadvládu státu nad církví, jemuž se přes všechno úsilí nepodařilo dosáhnout odtržení české katolické církve od společenství se Svatým Stolicem,¹³⁵ ovšem katalogy kléru vypovídají právě o organizační struktuře a personálních poměrech v arcidiecézi. V neurovnaných poměrech, jaké vládly v uvedených letech, kdy nebylo tak úplně jasné, kdo je skutečným duchovním správcem té či oné farnosti, neboť pohled Státního úřadu pro věci církevní se v řadě případů lišil od názoru arcibiskupa a mechanismy projednávání a udělování státních souhlasů s výkonem duchovenské činnosti se teprve rodily, řada duchovních byla internována, aniž by bylo ujasněno (např. platným rozsudkem) jejich právní postavení, v situaci, kdy spolupráce mezi Státním úřadem pro věci církevní a Státní bezpečností taky ještě nebyla vykrytalizovaná do podoby, v jaké ji mnozí ještě pamatují z let normalizace,¹³⁶ nelze předpokládat, že by bylo možno sestavit, natož publikovat diecézní schematismus, byť v nejstručnějším rozsahu.¹³⁷ Jistě musely i v této době být k dispozici přehledy a informace, nelze je však vždy předpokládat na celodiecézní úrovni, ale spíše u okrskových vikářů,¹³⁸ kteří pak při rozsahu svých vikariátů si mohli vystačit i se zcela neformálními soupisy a v řadě případů mohli spoléhat i na svou paměť. O nedůslednosti až chaotičnosti chodu administrativy konsistoře svědčí nakonec i osobní lístky z personálních spisů zemřelých duchovních,¹³⁹ obsahující soupisy jejich ustanovení, odměn, platových poměrů, event. i další důležité údaje, které jsou právě pro období let 1949 – 1953 velmi nepřesné a neúplné.

Z pozdějších let, kdy se vztah státní a církevní správy přece jen poněkud konsolidoval, lze očekávat nálezy soupisů, podobných již citovanému soupisu duchovních

¹³³ Ustanovující sjezd se konal 27. září 1951 na Velehradě, srov. KAPLAN, s. 157 – 160.

¹³⁴ KAPLAN, s. 161.

¹³⁵ V knize vzpomínek na arcibiskupa Josefa Berana, sepsaných jednou z jeho dlouholetých spolupracovníků a vydaných anonymně v Římě pod názvem *Velká mše*, jsou kolem Beranovy internace termínové diference oproti údajům K. Kaplana, svědectví o Beranově podpisu a tudíž legitimitě jmenovacích dekretů nových, státem schválených kanovníků, kteří vzápětí zvolili ze svého středu kapitulního vikáře A. Stehlíka, se však zdá být nezpochybnitelné. Srov. *Velká mše*, Řím: Křesťanská akademie, 1970, s. 256 – 257.

¹³⁶ Srov. KAPLAN, s. 152 – 153, viz též c.d., s. 127.

¹³⁷ Dosavadní praxi, podle níž byli v katalozích zaznamenáni všichni duchovní, diecézní i řeholní (v některých katalozích i řeholnice, laičtí katecheté a katechetky, ba i katolická sdružení a spolky), bylo také z pochopitelných důvodů vhodné nahradit praxí, kdy žádná informace, která mohla být podržena v paměti, nebyla svěřována papíru – a nemuselo jít jen o tajně vysvěcené kněze či biskupy.

¹³⁸ To mohlo souviset s tzv. tajnými fakultami, na jejichž základě biskupové mimo jiné přenesli část svých plných mocí na vikáře, srov. KAPLAN, s. 136 – 138.

¹³⁹ *Osobní lístky z personálních spisů zemřelých duchovních*, zatím nezpracovaný fond, uložený ve spisovně pražského arcibiskupství v Arcibiskupském paláci v Praze.

správců z r. 1648,¹⁴⁰ nalezen byl však pouze abecední soupis duchovních v činné službě z r. 1971,¹⁴¹ který o struktuře duchovní správy v arcidiecézi nikterak nevypovídá, neboť u farností neuvádí jejich začlenění do vikariátů, nýbrž do okresů.¹⁴² Politické uvolnění kolem r. 1968 bylo příliš krátké, než aby stačilo k návratu administrativních zvyklostí do tradičních kolejí, personální změny (vzhledem k návratu velké řady zejména řeholních kněží do duchovní správy) byly příliš rozsáhlé a strukturální změny zjevně nestály u tehdejšího apoštolského administrátora arcidiecéze, pozdějšího arcibiskupa a kardinála Františka Tomáška, na prvním místě – tam se zcela správně objevovalo úsilí zachytit a uvést do praxe co nejvíce z podnětů nedávno skončeného II. vatikánského koncilu (1963 – 1966). O souhrnný pohled na dění v arcidiecézi, na který jsme byli zvyklí od 19. století až do r. 1948, jsme tedy pro léta 1949 – 1974 ochuzeni, neboť první katalog za existence Státního úřadu pro věci církevní byl vydán (ovšem se souhlasem státní správy) až pro rok 1975.

V období let 1948 – 1975 prodělala arcidiecézní struktura značný vývoj, částečně jako reakci na tlak státní správy (tak např. byl zaveden dosud neznámý institut „duchovní správa“, a to zvláště u některých kostelů, u nichž byly civilní mocí zrušeny kláštery¹⁴³), částečně v souvislosti s vysídlením německy mluvícího obyvatelstva, s rozvrácením duchovní správy v důsledku vysídlení 235¹⁴⁴ německých duchovních, až na malé výjimky aktuálně ustanovených v duchovní správě v arcidiecézi (vzniklé mezery nebylo snadné zaplnit, uvážíme-li regulovaný počet novokněží, řadu uvězněných či internovaných duchovních či praxi odebrání státních souhlasů nepohodlným duchovním), se zřízením neobydlených území v tzv. pohraničním pásmu, s vojenskými výcvikovými prostory v západních Čechách nebo s rozsáhlou povrchovou těžbou uhlí v Podkrušnohoří. Všechny tyto faktory hrály svou roli a žádný z nich nelze opomenout.¹⁴⁵

¹⁴⁰ *Designatio Archidiaconorum, Præpositorum, Decanorum et Parochorum, de Anno corrente 1648, in Archidioecesi Pragensi, per Districtus Regni, residentium*, Národní archiv Praha, APA I, inv. č. 5325. Nепublikováno.

¹⁴¹ *Jmenný seznam duchovenstva v činné službě v arcidiecézi pražské podle stavu ke dni 1. března 1971*, Spisovna pražského arcibiskupství, nesignováno.

¹⁴² Tím současně vydává cenné svědectví o míře přizpůsobení se administrativních pracovníků arcibiskupství tehdejší realitě, kdy pro personální aspekty správy arcidiecéze byli nejdůležitějšími osobami okresní církevní tajemníci.

¹⁴³ V čele duchovní správy stál obvykle rektor, jeho postavení bylo analogické postavení rektora kostela, měl ovšem na starosti i hmotnou správu kostela. Výčet duchovních správ zde neuvádíme s ohledem na rozsah práce.

¹⁴⁴ Jejich seznam viz *Katalog 1948*, s. 318 – 321.

¹⁴⁵ Srov. BOHÁČ, s. 29, 32, 36.

Během této doby¹⁴⁶ byla vytvořena nová struktura 25 vikariátů (včetně generálního, do nějž spadalo celkem 7 pražských i mimopražských farností).¹⁴⁷ Pražské farnosti byly de facto nově seskupeny tak, aby jejich uspořádání do vikariátů více korespondovalo se zeměpisnou podobou hlavního města. Vytvoření vikariátu Plzeň-město s pouhými dvěma farnostmi bylo reakcí na pokračující rozvoj tohoto druhého největšího města arcidiecéze. 22 mimopražských vikariátů bylo zrušeno a jejich farnosti byly začleněny do okolních vikariátů, resp. do šesti nově vytvořených vikariátů. Ve struktuře vikariátů se projevuje snaha přizpůsobit jejich strukturu nové struktuře okresů tak, jak byla nově vytvořena a kodifikována zákonem č. 36/1960 Sb. o územním členění státu,¹⁴⁸ o její dokonalosti však lze s úspěchem pochybovat.¹⁴⁹ Vzhledem k tomu, že v období let 1949 – 1975 nevznikla žádná nová farnost (nepočítáme-li sem pouhé přenesení farnosti Praha-Malá Strana – Panny Marie Vítězné ke kostelu Panny Marie pod řetězem v Praze-Malé Straně; oba kostely byly na území téže farnosti), ale 32 jich trvale (v několika málo případech dočasně) zaniklo¹⁵⁰, je možné předpokládat, že změna v uspořádání vikariátů mohla být vedena i zájmem státní správy na zjednodušení dohledu nad činností církve.

Vytváření této struktury však zjevně neskončilo do r. 1975, neboť některé dvojice vikariátů (brandýský a říčanský, kralupský a podřipský, sedlčanský a příbramský) jsou uváděny v přehledu vikariátů jako jeden vikariát, ale v přehledu farností jako dva různé vikariáty (v jejich čele stála ovšem jako vikář táž osoba). Již podle katalogu 1980 byl kralupský vikariát zrušen a jeho farnosti připojeny k podřipskému vikariátu, rovněž tak sedlčanský vikariát, jenž byl připojen k příbramskému vikariátu. Též vikariáty brandýský, říčanský a zbraslavský byly zrušeny a na jejich místě byly vytvořeny vikariáty Praha-východ a Praha-západ¹⁵¹. Pokračuje též proces rušení farností, které byly pokládány za nadbytečné (pro tuto dobu je ovšem z Katalogu nemožné zjistit, zda šlo o názor Státního úřadu pro věci církevní nebo pražského arcibiskupa), a to nejen v centru Prahy (kde by tato

¹⁴⁶ Přesná data ovšem z Katalogu 1975 ani dalších katalogů nelze vyčíst, podrobné studium diecézních oběžníků (pro období let 1949 – 1953 pak již zmíněného *Věstníku katolického duchovenstva*) jde ale nad rámec rozsahu této práce.

¹⁴⁷ Viz Diagram č. 6 v příloze.

¹⁴⁸ HLEDÍKOVÁ, s. 450.

¹⁴⁹ V rámci přípravných prací na převedení databáze údajů pro Katalog kléru do nového databázového počítačového programu v r. 2004 bylo vytipováno cca 30 míst (kromě území hl.m. Prahy), kde hranice farnosti vůbec nekorrespondují s hranicemi obcí, resp. okresů; o hranicích vikariátů vůbec v této souvislosti nemělo smysl uvažovat.

¹⁵⁰ Katalog 1975 neobsahuje informaci o dalším osudu těchto farností – na jejich zánik lze soudit jednak z toho, že v dalších katalozích rovněž nejsou zmíněny, jednak z procesu suprese, o kterém u většiny z nich informuje *Katalog plzeňské diecéze 2003*, Plzeň: Biskupství plzeňské, 2004. Srov. podkapitolu 4.1 Vývoj struktury správy Pražské arcidiecéze v letech 1913 – 1948, pozn. 125 této práce.

¹⁵¹ Těžko se ubránit dojmu, že šlo o snahu vytvořit analogii k okresům Praha-východ a Praha-západ.

úvaha nepostrádala smysluplnosti), ale také např. v Chebu či v Kralupech. O postoji církevní správy k procesu rušení farností vypovídají vlastně až katalogy z doby po r. 1989, z nichž lze vyčíst, které farnosti zrušené v letech 1948 – 1989 byly znovu obnoveny, u kterých byl zaveden kanonickoprávní proces suprese (aby se jejich zrušení pod vlivem státní moci dostalo do souladu s požadavky církevního práva) a o kterých se již nadále nemluví (a jejich zrušení je akceptováno *via facti*).

4.3 Vývoj struktury správy pražské arcidiecéze v letech 1981 – 2003

Nejpozději od dob tridentského koncilu platí za jediný řádný systém místní duchovní správy systém farní.¹⁵² Systém farností jako jednotek územní správy v čele s farářem (případně děkanem, proboštem, administrátorem – v závislosti na specifickém postavení té které jednotky církevní správy) jako duchovním pastýřem a věřícími jako osobami, jimž je věnována duchovní péče, se v dějinách pražské arcidiecéze (a dalších diecézí bývalé habsburské monarchie) stal stabilním sloupem církevní správy, na který byla navázána zejména díky josefínským reformám i nemalá část státní správy.¹⁵³ Období po josefínských reformách by se tedy dalo stručně charakterizovat jako období, v němž docházelo v závislosti na světonázorové a politické orientaci představitelů státní správy k střídání většího či menšího napětí mezi představami a potřebami státu a církve – věřící hráli v tomto procesu spíše roli prostředí, statistů či v nejlepším případě roli těch, na něž měl být vyvinut vliv; či vliv, to bylo zejména po r. 1948 (ale i předtím) předmětem skrytého či zcela otevřeného boje mezi státem a církevními představiteli. Druhý vatikánský koncil však v tomto procesu zamíchal karty víc, než by se na první pohled zdálo. Jakkoli dění v pražské arcidiecézi po r. 1966 nasvědčovalo dojmu, že to podstatné, co se na koncilu událo, by se dalo shrnout do několika pojmů jako vstup češtiny do liturgie, obrácení oltářů tváří k lidu či (od 1. neděle adventní r. 1969) používání nového misálu, zásadním plodem koncilu byla řada dokumentů, které znovu (či lépe řečeno poprvé) a do hloubky popisují církev: církev jako společenství věřících, laiky jako nositele královského kněžství, biskupy jako společenství papeže a biskupů – a prolamují tak do té doby zaužívané dělení křesťanů-katolíků na církev a věřící (rozuměj: nositele svěcení a laiky).

¹⁵² HRDINA Antonín, *Kanonické právo*, Praha: Eurolex Bohemia s.r.o., 2002, s. 247.

¹⁵³ Srov. HLEDÍKOVÁ, s. 192.

Toto nové¹⁵⁴ pojetí se projevilo i v Kodexu kanonického práva, zpracovaného z podnětu II. vatikánského koncilu a promulgovaného papežem Janem Pavlem II. 25. ledna 1983 apoštolskou konstitucí „*Sacrae disciplinae legis*“.¹⁵⁵ Kodex sice definuje farnosti jako „určité, natrvalo zřízené společenství křesťanů v místní církvi, svěřené pod vedením diecézního biskupa do pastorační péče farářů,“¹⁵⁶ ale její územní charakter lze z kodexu pouze dovodit.¹⁵⁷ Rostoucí roli věřících, plod sebereflexe církve na II. vatikánském koncilu, dosvědčuje již řada aktivit jara r. 1968, vrcholící založením Díla koncilové obnovy ve dnech 14. a 15. května 1968,¹⁵⁸ ale i rozvoj křesťanského disentu po zveřejnění Charty 77.¹⁵⁹ Skutečně velký vliv na další vývoj vztahů mezi státem a církví měla potom (kromě všech dalších mezinárodně-politických souvislostí, mezi něž jistě patří helsinská konference r. 1975, ofenzivní postoj papeže Jana Pavla II. vůči komunistickým zemím či Gorbačovova perestrojka) velehradská pouť 7. července 1985,¹⁶⁰ projekt Desetiletí duchovní obnovy národa, vyhlášený kardinálem Tomáškem v r. 1987, či slavná petice Augustina Navrátila z r. 1988.¹⁶¹ Tyto podněty mohlo ovšem vedení pražské arcidiecéze svobodně zúročit až po zrušení dozoru státu nad církvemi 23. ledna 1990.¹⁶²

Rozpornost stavu vztahů mezi státem a církví dobře ilustruje Katalog 1986, první tiskem vydaný a tradiční podobě se alespoň blížící katalog po téměř 40 letech. Poprvé od r. 1948 jsou v něm u jednotlivých farností uvedeny též přířazené obce, což umožňuje v řadě případů dohledat osud farností, zmizelých z mapy arcidiecéze po r. 1948. V tomto katalogu jsou opět uvedeny též jednotlivé kostely farností, jakož i samostatné duchovní správy.¹⁶³ Vývoj struktury církevní správy pokračuje ve stávajících kolejích (opět další restrukturalizace pražských městských vikariátů, další pokus o nalezení únosné míry připodobnění plzeňských vikariátů plzeňským okresům, sloučení kralupských farností

¹⁵⁴ Lépe řečeno: prohloubené pojetí, protože nelze předpokládat, že by se v průběhu dějin církve mělo či mohlo objevit nové, do té chvíle neznámé učení; zcela legitimní je však s nadějí očekávat prohloubení stávajícího poznání, jakož i znovuobjevení pravd, které byly, nikoli ke škodě zjevení, ale ke škodě církve v uplynulých dobách jaksi pozapomenuty či nedostatečně zdůrazňovány.

¹⁵⁵ HRDINA, s. 58.

¹⁵⁶ CIC, kán. 515, § 1. Srov. též *Katechismus katolické církve*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, čl. 2179.

¹⁵⁷ Srov. CIC, kán. 102; srov. též HRDINA, s. 247.

¹⁵⁸ VAŠKO Václav, *Církevněpolitický vývoj Československa (1938 – 1989)*, in: *Pražské arcibiskupství 1344 – 1994. Sborník statí o jeho působení a významu v české zemi*, Praha: Zvon, 1994, s. 286.

¹⁵⁹ Srov. VAŠKO, *Církevněpolitický vývoj Československa*, s. 288.

¹⁶⁰ Srov. k tomu CASAROLI Agostino, *Trýzeň trpělivosti. Svatý stolec a komunistické země (1963 – 1989)*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, s. 180 – 183, viz též VAŠKO, *Církevněpolitický vývoj Československa*, s. 289.

¹⁶¹ VAŠKO, *Církevněpolitický vývoj Československa*, s. 289.

¹⁶² HLEDÍKOVÁ, s. 197.

¹⁶³ Zvláštní institut, nemající oporu v obecném kanonickém právu, řešící však v místních podmínkách otázku kontinuity klášterních kostelů. Srov. též HRDINA, s. 247.

v návaznosti k připojení obce Minice ke Kralupům), ale objevuje se i nový prvek, jímž je restituce (bez komentáře ovšem) některých v minulosti zrušených farností, jak v centru Prahy, tak i v pohraničí – zda jde o prosazení vůle arcibiskupa či přání státní správy, můžeme se ovšem bez podrobného studia zatím nezpracovaných pramenů¹⁶⁴ jen dohadovat.

Listopad 1989 znamenal zásadní změnu vztahu státu a církve. Nebylo však zřejmě prioritou kardinála Tomáška připravovat strukturální změny; za mnohem naléhavější zjevně považoval obnovu svobodného života církve ve stávající struktuře – a vzhledem k svému vysokému věku záhy rezignoval na funkci arcibiskupa.¹⁶⁵ Restrukturalizace správy arcidiecéze tak, aby co nejlépe vyhovovala aktuálním potřebám, včetně změn, které s sebou nesl připravovaný vznik plzeňské diecéze, čekala na dalšího arcibiskupa a pozdějšího kardinála Miloslava Vlka.

Plzeňská diecéze vznikla 31. května 1993.¹⁶⁶ Související strukturální změny jsou doloženy v několika pramenech katalogového typu, z nichž ani jeden se ale nezdá být dostatečně spolehlivý. Přehled 1993¹⁶⁷ obsahuje i seznam farností předaných z diecéze královéhradecké do diecéze českobudějovické a vykazuje několik nepřesností (pravděpodobně způsobených dodatečnými změnami původně navrženého rozhraničení). Seznam 1994¹⁶⁸ používá zastaralá označení farností (již nepoužívané zkratky jako ŘKFÚ nebo DFÚ – Římskokatolický farní úřad či Děkanský farní úřad)¹⁶⁹. Adresář 1994¹⁷⁰ používá rovněž stará označení. Ani jeden z těchto seznamů nevypovídá o struktuře vikariátů, ani jeden z těchto pramenů nelze použít jako spolehlivý základ pro statistické přehledy, rozdílly jsou i ve jmenovitých výčtech převáděných farností. Pro studium struktury arcidiecéze lze využít až Katalog 1995, statistická data¹⁷¹ nalezneme poprvé od r. 1948 až v Katalogu 1996, výsledný stav jednotlivých diecézí je nutno dohledat při pomoci pozdějších diecézních katalogů.

¹⁶⁴ Např. pozůstalost kardinála Tomáška, uložená ve spisovně Arcibiskupství pražského.

¹⁶⁵ Rezignace byla přijata 27. března 1991, viz VAŠKO, *Církevněpolitický vývoj Československa*, s. 348.

¹⁶⁶ JAN PAVEL II., *Apoštolská konstituce Pro supremi Ecclesiae Pastoris*, AAS 85 (1993), 977 – 978.

¹⁶⁷ *Přehled farností, tvořící diecézi plzeňskou a farností připojených k Arcidiecézi pražské (Pracovní text)*, Praha: Arcibiskupství pražské, 1993. V textu uvádíme jen zkrácené názvy pramenů.

¹⁶⁸ *Abecední seznam farností pražské arcidiecéze*, in: ACAP 1994, č. 10, Příloha 1.

¹⁶⁹ Viz pozn. 175 a 176.

¹⁷⁰ *Adresář farností Arcidiecéze pražské, Praha, leden 1994*, Spisovna pražského arcibiskupství, nesignováno.

¹⁷¹ Podle sčítání lidu z r. 1991; údaje o jednotlivých farnostech jsou však mnohdy, zejména pro pražské farnosti, získány jen odhadem, protože hranice farností a obcí se v řadě případů nekryly – k tomu srov. podkapitolu 4.2 Vývoj struktury správy Pražské arcidiecéze v letech 1949 – 1980, pozn. 149 této práce.

Změny, související se vznikem plzeňské diecéze, nebyly malé a jejich realizace neproběhla snadno ani rychle,¹⁷² i když z právního hlediska se tak stalo nabytím účinnosti apoštolské konstituce Jana Pavla II., která byla vydána 31. května 1993, ale publikována v AAS až 5. listopadu 1993. Konstituce ovšem hovoří jen o vikariátech (z pražské arcidiecéze odděluje vikariáty Plzeň, Plzeň-sever, Rokycany, Rakovník, Tachov, Cheb, Sokolov a Karlovy Vary), zatímco změny hranic diecézí včetně navazujících změn se v řadě případů dotýkají jednotlivých farností, nikoli celých vikariátů. Do plzeňské diecéze bylo z arcidiecéze pražské převedeno celkem 223 farností, dalších 14 farností bylo předáno českobudějovické, královéhradecké a litoměřické diecézi – naopak z těchto tří diecézí bylo do pražské arcidiecéze převedeno celkem 30 farností. Na tyto změny navázala úplná restrukturalizace pražské arcidiecéze, při níž byl mimo jiné zrušen generální vikariát; výsledkem bylo vytvoření soustavy 14 zcela rovnoprávných vikariátů,¹⁷³ v nichž se naprosto smazává odlišné pojmání pražských a mimopražských farností. V Plzni a v Praze byl vyzkoušen model tzv. obvodové duchovní správy, tj. několika farností, svěřených do společné duchovní správy několika kněžím,¹⁷⁴ v Praze vzniklo i několik nových farností, a to na sídlištích. Názvy farností byly sjednoceny¹⁷⁵ tak, aby lépe odpovídaly faktu, že farnost je spíše společenstvím věřících než správním úřadem.¹⁷⁶ Všechny tyto změny (vyjma vzniku nových pražských farností) proběhly do r. 1996.

4.4 Proces obnovy farností

Sčítání lidu r. 2001 a také sčítání návštěvníků bohoslužeb r. 1999 ukázalo, že stávající neustále zahušťovaná farní struktura církevní správy, odpovídající josefinskému pojetí ve smyslu císařské instrukce z r. 1782,¹⁷⁷ již neodpovídá potřebám ani možnostem pražské arcidiecéze. Řada mrtvých či skomírajících farností, kde nedělní bohoslužbu

¹⁷² Celá věc by si zasloužila samostatného studia.

¹⁷³ Viz Diagram č. 7 v příloze.

¹⁷⁴ Podle kán. 517 § 1 CIC.

¹⁷⁵ Srov. dopis P. Václava Slouka, generálního sekretáře ČBK, z 20. 9. 1995, č.j. 563/95, jímž předává Ministerstvu kultury ČR seznam právnických osob římskokatolické církve, zřízených před rokem 1983. V dopise se uvádí konstatování České biskupské konference, že „pojem 'farní (děkanský, arciděkanský apod.) úřad' označoval před 1. 7. 1994 právníkou osobu, která po tomto datu vystupuje v právních vztazích pod označením 'farnost' jako identický subjekt.“ *Dopis P. Václava Slouka, generálního sekretáře ČBK, z 20. 9. 1995, č.j. 563/95.* Nepublikováno, kopie dopisu uložena ve spisovně právního oddělení Arcibiskupství pražského.

¹⁷⁶ Proto jsou všechny názvy sjednoceny z bývalých farních či jiných úřadů na „římskokatolickou farnost“ s uvedením místa, případně zasvěcení farního kostela.

¹⁷⁷ Srov. HLEDÍKOVÁ, s. 192.

navštěvovalo jen několik málo jednotlivců, zpravidla žen vyššího věku,¹⁷⁸ nemohla být vlastně již považována za farnosti v duchu II. vatikánského koncilu, tedy za živá a životaschopná společenství věřících. I z praktického hlediska, vzhledem k nedostatku osob a prostředků k obsazení všech farností vlastními duchovními správci, se jevilo jako dlouhodobě neudržitelné, aby jeden kněz pečoval o řadu farností, v nichž jediná jeho práce (vyjma misijní činnosti, na niž mu vlastně nezbýval čas a mnohdy ani síly) tkvěla v zoufalé snaze zabránit kostelům či farám ve zřícení a v povinnosti vést pro každou farnost všechny předepsané matriky, peněžní deníky a další písemnosti.¹⁷⁹ Proces obnovy farností, jehož první hmatatelné výsledky se projevily v Katalogu 2004, byl výsledkem snahy pražského arcibiskupa, kardinála Miloslava Vlka, o reakci na tento čím dál palčivější problém.

Popis tohoto procesu, analýza důvodů, které vedly k jeho zahájení, a zhodnocení jeho dopadu na život arcidiecéze, to je téma, které by si ovšem zasloužilo samostatné studie – k zhodnocení celého procesu navíc ještě nedozrála doba, neboť sám proces ještě není u konce; nelze ani předpokládat, že rok nebo dva by mohly podstatným způsobem změnit stereotypy, které se vytvářely po staletí. Omezíme se proto jen na některé základní informace.

Celý proces byl zahájen cyklem několika setkání mimopražských duchovních správců s pražským arcibiskupem kardinálem Vlkem v listopadu 2002 na Svaté Hoře v Příbrami.¹⁸⁰ Na toto setkání navázala stejná setkání kardinála Vlka s pražskými duchovními správci na jaře 2003. Jedním z nejsnáze viditelných výsledků, který z těchto setkání a diskusí vyplynul, byl proces postupného slučování farností. Na jeho počátku stálo zrušení několika duchovních správ v Praze, a to u sv. Jiří a u Všech svatých (obě na území farnosti u katedrály sv. Víta, Václava a Vojtěcha).¹⁸¹ V návaznosti na to byly zrušeny duchovní správy u kostela sv. Josefa Praha-Nové Město¹⁸² a u kostela Nejsvětějšího Srdce Páně Praha-Malešice¹⁸³ a farnost u kostela sv. Jakuba Staršího Praha-Staré Město,¹⁸⁴ všechno k 1. lednu 2004. K témuž datu proběhlo sloučení 26 farností vikariátu Rakovník do celkem 4 farností (Rakovník, Petrovice u Rakovníka, Nové Strašecí a Zbečno).¹⁸⁵

¹⁷⁸ KORONTHÁLY Vladimír, *Sčítání návštěvníků bohoslužeb 2004. Zpráva*, Praha 2004, nepublikováno, rkp. uložen ve spisovně Arcibiskupství pražského pod č.j. 8052/2004.

¹⁷⁹ Srov. kán. 535 CIC.

¹⁸⁰ Srov. ACAP 2002, č. 10, čl. 6.

¹⁸¹ ACAP 2003, č. 9, čl. 24.

¹⁸² ACAP 2003, č. 12, čl. 19.

¹⁸³ ACAP 2003, č. 12, čl. 21.

¹⁸⁴ ACAP 2003, č. 12, čl. 20.

¹⁸⁵ ACAP 2004, č. 1, čl. 17 – 20.

Zrušení duchovních správ u sv. Jiří a u Všech svatých nebylo v ACAP zvlášť komentováno, pouze ve sdělení u jejich zrušení se uvádí, že potřeba věřících nevyžaduje jejich další existenci. Vzhledem k tomu, že oba uvedené kostely jsou součástí areálu Pražského hradu, pravidelné bohoslužby se v nich konaly jen zřídka a kostely sloužily spíše jako zajímavé prohlídkové objekty pro turistický provoz, nevyvolalo jejich zrušení potřebu dalších zdůvodnění. Rovněž tak zrušení duchovní správy Praze-Malešicích nebylo více komentováno – ve skutečnosti se jednalo o malou kapli, která byla spravována z farnosti Praha-Strašnice, na jejímž území leží. K problematice zrušení svatojakubské farnosti a duchovní správy u sv. Josefa, jakož i ke sloučení farností ve vikariátu Rakovník se kardinál Vlk vyjádřil v ACAP 1/2004.¹⁸⁶ Sloučení farností ve vikariátu Rakovník zde zdůvodňuje zjednodušením administrativy, čímž by se kněžím rakovnického vikariátu měly uvolnit ruce k „pastoraci a budování životaschopných společenství křesťanů“, ke zrušení farnosti u sv. Jakuba a duchovní správy u sv. Josefa zdůrazňuje, že v obou případech šlo o žádost příslušných řeholních představených, u sv. Josefa navíc jen o návrat do původního stavu, neboť existence samostatné duchovní správy u tohoto kostela „byla pozůstatkem uměle vynuceného řešení kvůli někdejšímu komunistickému zákazu veřejné činnosti řeholních společenství“.¹⁸⁷

Za nejdůležitější považují poslední větu citovaného článku: „Hlavní smysl procesu obnovy našich farností je tedy vytvořit i formální podmínky k obrácení a nastartování nového žádoucího vývoje.“

Proces obnovy farností pokračoval v dalších krocích: od 1. července byly sloučeny pražské malostranské farnosti a duchovní správy a zrušena byla i duchovní správa u sv. Benedikta na Hradčanském nám. v Praze,¹⁸⁸ následovalo zrušení duchovních správ u kostela Panny Marie Bolestné Praha-Nové Město¹⁸⁹ a u kostela sv. Voršily Praha-Nové Město,¹⁹⁰ od 1. ledna 2005 byly sloučeny farnosti Prahy-Žižkova¹⁹¹ a farnosti ve vikariátu Kolín,¹⁹² od 1. ledna 2006 byly sloučeny farnosti ve vikariátech Podřipsko a Stará Boleslav a některé předměstské farnosti II. a IV. pražského vikariátu (a jako nepotřebná byla zrušena i farnost u kostela Nejsvětější Trojice ve Spálené ul. v Praze),¹⁹³ od 1. července

¹⁸⁶ *Obnova našich farností – první organizační změny*. ACAP 2004, č. 1, čl. 2.

¹⁸⁷ Tamtéž.

¹⁸⁸ ACAP 2004, č. 7-8, čl. 12 – 15.

¹⁸⁹ ACAP 2004, č. 10, čl. 5.

¹⁹⁰ ACAP 2004, č. 11, čl. 12.

¹⁹¹ ACAP 2004, č. 12, čl. 15.

¹⁹² ACAP 2005, č. 1, čl. 15 – 19.

¹⁹³ ACAP 2006, č. 1, čl. 4 – 19.

téhož roku byly sloučeny farnosti vikariátu Beroun¹⁹⁴ (s malým zpožděním u farnosti Svátá Dobrotivá-Zaječov, která byla zrušena o 6 měsíců později¹⁹⁵). Zatím posledním krokem tohoto procesu bylo sloučení farností ve vikariátu Vlašim, jakož i farností Praha-Hlubočepy a Praha-Jinonice od 1. ledna 2008,¹⁹⁶ současně byla ovšem zřízena nová kvazifarnost Praha-Na Balkáně, a to s ohledem na živoucí a kompaktní společenství, které se již po delší dobu v kostele sv. Vojtěcha Na Balkáně scházelo.

A není možné v této souvislosti nezmínit vznik Akademické farnosti Praha (1. října 2004) a Polské římskokatolické farnosti (1. ledna 2005),¹⁹⁷ prvních dvou osobních farností v arcidiecézi.

Všechno toto dění víc než jasně dokládá, že proces obnovy farností znamená přechod od vnímání farnosti jakožto jednotky územní správy k farnosti jakožto živému a životaschopnému společenství křesťanů. Je proto víc než symbolické, že celý proces byl zahájen v Praze zrušením zcela nevyužívaných duchovních správ, mimo Prahu pak ve vikariátu Rakovník, jenž je nejméně religiózní oblastí arcidiecéze (a možná i celé České republiky). Ještě významnější je paralelně probíhající proces vytváření farností (a to i osobních) tam, kde toho pastorační situace vyžaduje. Jestliže pohled do katalogů kléru mezi lety 1913 – 2000 vzbuzuje dojem, že vedení arcidiecéze nedokázalo (a od r. 1939 vzhledem k okolnostem ani nemohlo dokázat) pružně a pohotově reagovat na měnící se politickosprávní a demografickou strukturu arcidiecéze, tak po r. 2000 se ukazuje zcela opačný obraz. Pastýřský list kardinála Miloslava Vlka k procesu obnovy farností,¹⁹⁸ který byl určen k přečtení věřícím v neděli 22. února 2004, je toho postačujícím důkazem. Budoucnost ukáže, zda a jak bylo toto dílo obnovy farností dovedeno do konce, a hlavně: jaké byly jeho důsledky pro skutečný život farností. Ale o tom bude možné více napsat nejdříve za několik dalších let.

¹⁹⁴ ACAP 2006, č. 6, čl. 10 – 14.

¹⁹⁵ ACAP 2007, č. 1, čl. 6.

¹⁹⁶ ACAP 2008, č. 1, čl. 13 – 22.

¹⁹⁷ ACAP 2005, č. 1, čl. 16 – 18.

¹⁹⁸ ACAP 2004, č. 2, Příloha (č.j. 1355/2004).

5 PRAŽSKÁ ARCIDIECÉZE VE SVĚTLE STATISTICKÝCH DAT

5.1 Metodika zpracování statistických dat

Zatímco údaje o struktuře správy je možné vyčíst z katalogů celkem bez potíží, zpracování statistických dat vyžaduje metodickou poznámku.

Statistická data byla získána excerpací z katalogů z let 1913 – 2006.¹⁹⁹ Demografická data se pravděpodobně opírají částečně o sčítání lidu, částečně o údaje od jednotlivých duchovních správců – jen tak si lze vysvětlit, že např. v letech 1913 – 1916 jsou rozdíly v údajích zanedbatelné, v naprosté většině případů identické v rámci jednotlivých let, ale liší se např. údaje o počtu jinověrců (jelikož nekatolíci, židé i lidé bez vyznání byli v této době výslovně uváděni, pod pojem jinověrci se asi zahrnovaly spíše neobvyklé případy, snad pravoslavní nebo cizinci vyznávající některé nekřesťanské náboženství) a také – v nepatrné míře ovšem – údaje o počtu katolíků. Zatímco u cizinců se jejich počet dal snadno zjistit, zvláště na menších městech, u katolíků jde nejspíše o aktivitu duchovních správců, kteří mimo jiné vedli matriky katolického obyvatelstva, takže mohli snadno zjišťovat (při tehdejší nepříliš značné migraci obyvatelstva) rozdíly. Zásadní rozdíly v datech přinesl Katalog 1917, pak až Katalog 1928 (dlužno podotknout, že pro roky 1921-1927 nebyl katalog vydán). V tomto katalogu jsou data daleko podrobnější, rozlišují se navíc členové československé církve.

V Katalogu 1932 jsou u některých farností údaje ještě detailnější (odlišují se též řeckokatolíci, adventisté, pravoslavní apod.), vikariátní součty však takto detailní pohled nenabízejí, takže jej pro celou arcidiecézi nelze využít. V následujících letech (až do r. 1937 včetně) pak byly zcela nahodile aktualizovány údaje pro některé farnosti či celé vikariáty – katalogy pro tento jev nenabízejí vysvětlení.²⁰⁰

Demografická data Katalogu 1940 jsou jen obtížně využitelná – zdá se, že sami sestavovatelé katalogu nepovažovali údaje za dostatečně spolehlivé, neboť ačkoli v řadě farností jsou data aktualizována, vikariátní součty jsou beze změn převzaty z předchozích

¹⁹⁹ Jejich bibliografické údaje jsou uvedeny v seznamu pramenů.

²⁰⁰ Kdybychom chtěli spekulovat, mohli bychom zkusit hledat souvislosti mezi vizitacemi farností a aktualizací údajů; pravděpodobně přesnější však bude předpokládat různou míru pečlivosti u různých duchovních správců či okrskových vikářů (správně bychom v této době měli spíše užít termínu „arcibiskupský vikář“, který by však vzhledem k dnešnímu významu pojmu „biskupský vikář“ mohl být zavádějící).

let. Totéž lze říci o Katalogu 1942 – údaje těchto katalogů tedy do statistických úvah nebyly zahrnuty. Katalog 1945 pak demografická data zcela postrádá.

Asi největším problémem jsou data Katalogu 1948, v němž se pro řadu farností uvádí údaje podle sčítání v r. 1930, v dalších podle sčítání v r. 1947, v některých farnostech jsou uvedeny oba údaje. V některých farnostech jsou uvedeny pouze celkové počty obyvatel, bez rozlišení vyznání.²⁰¹ Souhrnné výsledky je proto nutné brát se značnou rezervou. Přesto jeho data v dalších analýzách figurují: jednak je to jediný katalog, který ukazuje míru poklesu obyvatelstva (zvláště katolického) v souvislosti s vyhnáním německy mluvících obyvatel a následnou kolonizací pohraničí,²⁰² jednak další demografická data jsou uvedena až v katalogu 1996.

Demografické údaje od r. 1996 ovšem též postrádají spolehlivost, a to zejména pro Prahu, ale i pro ty mimopražské farnosti, jejichž hranice se nedaly ztotožnit s administrativními hranicemi obcí. Zdaleka ne všechny územní prvky tzv. Terplanu²⁰³ byly ztotožněny s jednotlivými farnostmi, což souviselo patrně i s tím, že zejména pro pražské farnosti se nedochovala informace o jejich přesném území, u řady mimopražských farností se pak neprojevil vývoj posledního století, kdy z řady málo významných obcí se stala velká města (např. Kladno), z jiných naopak osamělý kostel v lese (např. samota Aldašín na území obce Jevany, uváděna až do katalogu 2004 jako obec v jedné řadě s Jevany). Proto jsou údaje o obyvatelích jednotlivých farností spíše kvalifikovanými odhady²⁰⁴ – jejich kvalifikovanost se prokázala v katalogu 2006, který již pracuje se strukturou základních sídelních jednotek, s níž byla ztotožněna struktura všech (až na několik málo výjimek v centru Prahy) farností arcidiecéze: rozdíly v datech katalogu 2003 a 2006 nejsou nikterak fatální.

Samostatnou kapitolou je vikariát Kladsko: jeho struktura je téměř neměnná, data vykazují minimální rozdíly (spíše mírný a pravidelný růst počtů katolíků i nekatolíků, viz Graf 3). Od r. 1932 ovšem mizí údaje o židech²⁰⁵ a po r. 1937 pak jakékoli další údaje.

²⁰¹ Pro statistické výpočty bylo užito odhadu (odhad se ostatně stal téměř normou pro katalogy v letech 1995 – 2004; teprve v Katalogu 2006 byly při jeho sestavování statistické údaje plně opřeny o data ze sčítání lidu r. 2001).

²⁰² Katalog obsahuje též velmi cenný seznam kněží, kteří v té souvislosti odešli z arcidiecéze.

²⁰³ Neoficiální označení číselníků obcí, částí obcí, územních jednotek a dalších územních prvků, který byl v devadesátých letech používán pro potřeby popisu území České republiky a pro potřeby práce se statistickými daty, která se nějakým způsobem vázala ke konkrétnímu území; číselník Terplanu byl jedním z podkladů, který byl zapracován do elektronické databáze, používané až do r. 2004 k vedení databáze pro katalog kléru na pražském arcibiskupství.

²⁰⁴ Nezanedbatelnou roli zde sehrály znalosti dr. Zdeňka Boháče.

²⁰⁵ Psáno s malým písmenem, neboť zde jde o označení příslušníka náboženství, nikoli národa.

Souhrnná data za celou arcidiecézi mohou jistě poskytnout základní obraz o proměnách počtu obyvatel a též o jejich náboženském rozvrstvení – tento obraz však nerespektuje značnou rozrůzněnost arcidiecéze. K porozumění celému vývoji se neobejdeme bez srovnání vývoje v jednotlivých částech arcidiecéze – jednotlivé vikariáty však ve sledovaném období doznaly příliš velkých organizačních změn, takže není snadné rozlišit, které změny statistik jsou vyvolány změnou situací a které změnou v organizační struktuře arcidiecéze. Proto jsou pro grafy 10 – 14 data za jednotlivé vikariáty seskupena do šesti regionálních uskupení:

1) pražské městské vikariáty (včetně mimopražských farností nepatřících do žádného mimopražského vikariátu),

2) vikariáty zahrnující farnosti ve středních Čechách, ležící na východ, sever a západ od Prahy (tedy oblasti s vyšším podílem námezdně pracujících obyvatel, ať už v průmyslu nebo na velkostatcích),

3) středočeské vikariáty zahrnující farnosti ležící na jih od Prahy (až na výjimky spíše kopcovitá a méně průmyslová oblast středních Čech),

4) západočeské vikariáty ležící spíše v blízkosti Plzně,

5) západočeské vikariáty ležící spíše v blízkosti Krušných hor,

6) vikariát Kladsko.

K tomuto dělení vede několik důvodů:

A) Statistická data za jednotlivé vikariáty jsou ve své struktuře (nikoli v celkových počtech obyvatel) uvnitř jednotlivých takto vymezených regionů podobná, zatímco mezi regiony lze vyzorovat větší rozdíly.

B) Jeví se účelné oddělit v úvahách situaci v Praze a situaci mimo Prahu, neboť Praha byla po celou sledovanou dobu samotnou strukturou správy reflektována jako část arcidiecéze, která se liší od jejího zbytku.

C) Západočeské vikariáty mají mnohem silnější zastoupení německy mluvících obyvatel než zbytek arcidiecéze; byly via facti odděleny od arcidiecéze po dobu druhé světové války, byly víc než ostatní postiženy odsunem německy mluvícího obyvatelstva po válce a byly odděleny od arcidiecéze v souvislosti se vznikem plzeňské diecéze.

D) Je pravděpodobné (a statistiky to potvrzují), že průmyslové Plzeňsko mělo poněkud jiný vývoj než horské zemědělské oblasti Krušných hor.

E) Kladsko přes svou trvalou vazbu na arcidiecézi (do r. 1945) je po celou zkoumanou dobu ve zcela jiné situaci než zbytek arcidiecéze, neboť leží v zemi, v níž platí jiné zákony a zvyklosti.

Katalogy ovšem poskytují i další statisticky zpracovatelná data, např. údaje o počtu seminaristů nebo členů jednotlivých řádů působících v arcidiecézi. Zdá se však, že jejich zpracování by vedlo k významnému překročení obvyklého rozsahu bakalářské práce, bude proto vhodné věnovat se jim v jiné, samostatné studii.

5.2 Náboženské složení pražské arcidiecéze (bez vikariátu Kladsko)

Graf 1²⁰⁶ zobrazuje vývoj počtu obyvatel arcidiecéze a počtu katolíků žijících v arcidiecézi v letech 1913 – 2006. Do grafu jsou zahrnuta data pouze z těch katalogů, v nichž došlo k výraznějším změnám v statistických údajích. Graf nezahrnuje data za vikariát Kladsko, aby lépe vynikl rozdíl mezi počtem obyvatel před druhou světovou válkou a po r. 1948 (odsun německy mluvících obyvatel). V grafu se velmi zřetelně ukazuje masové vystupování obyvatel z katolické církve po konci první světové války i ještě markantnější odklon obyvatel od katolicismu během 40 let teoretického i praktického materialismu v období komunistické nadvlády. Odsun německy mluvícího obyvatelstva po druhé světové válce pak pravděpodobně postihl více katolíky než nekatolíky (mezi nekatolíky jsou zde – zcela v duchu údajů Katalogu 1948 – zahrnuti i židé, jichž žilo v letech 1913 – 1932 v arcidiecézi víc než 48 tisíc, v r. 1933 přes 37 tisíc, pozdější katalogy jejich počet neuvádějí).²⁰⁷ Úvaha o důvodech markantního rozdílu v poměru počtu katolíků a ostatních obyvatel mezi lety 1996 a 2003 zůstane bez hlubších sociologických analýz, které by vysvětlily, proč se tak velké procento obyvatel přestalo mezi lety 1991 – 2001 hlásit ke katolické církvi, pouhou spekulací.²⁰⁸

Graf 2 poskytuje zhruba stejný obraz o vývoji náboženského složení obyvatel arcidiecéze jako graf 1; účelem grafu 2 je ukázat, že struktura vikariátů kopíruje spíše počet katolíků než počet všech obyvatel. Za zajímavé lze považovat, že v průměrném

²⁰⁶ Všechny zde uvedené grafy jsou v příloze této práce, v části Statistická data – grafy.

²⁰⁷ Zde je ovšem nutno opět upozornit na zvláště nepřesná data Katalogu 1948; k definitivní verifikaci uvedeného tvrzení by patrně bylo potřeba mnohem detailněji srovnat údaje za rok 1930 s údaji za rok 1948, a to pouze v těch farnostech, pro které jsou oboje data dostupná (ovšem s rizikem jednostrannosti, neboť ve velké části arcidiecéze data pro rok 1948 nebyla aktualizována).

²⁰⁸ Metodika sčítání v těchto letech nevycházela z matrikových údajů, ale pouze z osobního prohlášení sčítaného občana.

vikariátu bydlelo v r. 1948 a 1996 zhruba stejné množství katolíků, i když počet vikariátů významně poklesl (ze 40 v r. 1948 až na 14 v r. 1996).²⁰⁹

Srovnání obou grafů s Grafem 3 víc než jasně ukazuje odlišnost vývoje v Čechách a v Kladsku v období mezi dvěma světovými válkami (pro pozdější období nemáme k dispozici srovnatelná data). Ačkoli při pozorném pohledu postřehneme nepatrně se rozvírající nůžky mezi počtem katolíků a počtem všech obyvatel vikariátu Kladsko, dynamika tohoto vývoje nikterak nesnese srovnání s děním v mateřské části arcidiecéze.

Vzhledem k tomu, že do Grafu 4, jenž zobrazuje proměny náboženského složení průměrné farnosti, rovněž nejsou zapracována data z vikariátu Kladsko, je obraz arcidiecéze tak, jak jej nabízí, v zásadě srovnatelný s obrazem poskytnutým Grafem 2, a to s výjimkou promítnutí začátku procesu obnovy farností (rozdíl v datech za rok 2003 a 2006). Výběr dat pro Graf 4 byl zvolen tak, aby lépe vynikl nový důraz na funkci farnosti tak, jak se projevil v procesu obnovy farností, tj. důraz na pastorači živého společenství věřících, spíše než na správu určitého území. V grafu se tento proces ukazuje ve významném nárůstu průměrného počtu věřících na jednu farnost mezi lety 2003 – 2006.

5.3 Náboženské složení jednotlivých vikariátů

Grafy 5 – 9 zobrazují proměny v náboženském složení obyvatelstva jednotlivých vikariátů v několika vybraných letech. V r. 1920 vidíme arcidiecézi jako nábožensky celkem homogenní území, s významně vyšším počtem evangelíků ve vikariátu Cheb a židů v Praze. Odklon od katolicismu, spojený se vznikem československé církve, se týkal de facto pouze vikariátů s významnou převahou česky mluvícího obyvatelstva, zatímco pohraniční oblasti (po Mnichovu připojené k Německé říši) zůstaly tímto procesem takřka nedotčeny. Za povšimnutí v r. 1937 (Graf 6) stojí relativně velmi nízké procento katolíků ve vikariátech Slaný, Křivoklát, Rakovník a Nové Strašecí, které pokrývají zhruba území dnešního vikariátu Rakovník (o dnešním počtu věřících v tomto vikariátu velmi jasně vypovídá nejen Graf 9, ale též výsledky sčítání návštěvníků bohoslužeb v r. 2004, podle nichž v celém vikariátu navštívilo 18. května 2004 nedělní bohoslužbu pouhých 659 osob²¹⁰).

²⁰⁹ V tom je ovšem zahrnuto i oddělení plzeňské diecéze. O náboženské struktuře obyvatelstva po r. 1989 v oddělené části neposkytují katalogy pražské arcidiecéze žádné informace.

²¹⁰ KORONTHÁLY Vladimír, *Sčítání návštěvníků bohoslužeb 2004. Zpráva*, Praha 2004, nepublikováno, rkp. uložen ve spisovně Arcibiskupství pražského pod č.j. 8052/2004.

Podobný obraz vidíme i v r. 1948, úbytek nekatolíků ve vikariátu Cheb vede k domněnce, že zdejší evangelíci se rekrutovali zejména z německy mluvících obyvatel vikariátu. Nakonec pohledy na arcidiecézi v letech 1996 a 2006 ukazují, že katolíci se v celé arcidiecézi (snad s výjimkou vikariátu Vlašim) dostali do naprosté menšiny (rozdíly v počtech obyvatel v pražských vikariátech je nutno přičíst zpřesnění hranic farností a nahrazení kvalifikovaného odhadu (který v statisticky nepřehledném území velkoměsta nutně musí trpět větší mírou nepřesnosti) přesnými výsledky sčítání obyvatel.

5.4 Náboženské složení jednotlivých regionů arcidiecéze

Graf 10 potvrzuje představu o náboženské homogenitě pražské arcidiecéze na začátku 20. století. Je zajímavé uvědomit si, že ve vikariátu Kladsko vůbec (po celou sledovanou dobu) nejsou uváděny osoby bez vyznání. Jakého náboženství byly osoby označené v katalogu jako „jinověrci“, nelze z dat katalogu zjistit, jejich počet je ovšem zanedbatelný.

Graf 11 potvrzuje výše vyslovený předpoklad, že vznik československé církve byl záležitostí českého etnika; je též evidentní, že jen menší část těch, kdo vystoupili z katolické církve, vstoupila do církve československé nebo do některé z evangelických církví; většina těchto osob zůstala bez vyznání. Podkrušnohoří se proces odklonu od katolicismu vůbec nedotkl, rovněž tak v kopcovitých oblastech na jih od Prahy byl tento proces mnohem méně výrazný než v průmyslovém okolí Plzně či Kladna, o Praze nemluvě.

Druhá světová válka a období krátce po ní na náboženském složení mnoho nezměnily, podstatnou změnou bylo až 40 let komunistické vlády. Je nicméně zajímavé, že procento katolíků v Praze, které bylo v r. 1948 nejnižší z celé arcidiecéze, je v r. 1996 vyšší než ve vikariátech, lemujících Prahu ze severu, východu a západu (položka „StČ sever“ zahrnuje data z vikariátů Kolín, Stará Boleslav, Podřipsko, Rakovník a Kladno). Graf 14 pak dokazuje, že jen velmi malé procento nekatolíků se hlásí k některé jiné církvi či jinému náboženství; drtivá většina nekatolíků se považuje za nevěřící.

ZÁVĚR

V této práci jsme se zabývali Arcidiecézí pražskou v letech 1913 – 2006 tak, jak ji vykreslují katalogy kléru z uvedeného období. Pokusili jsme se popsat informace, které lze v katalogích kléru najít, zabývali jsme se jejich spolehlivostí, popsali jsme proměny struktury správy arcidiecéze v uvedeném období a předložili jsme i obraz proměn arcidiecéze tak, jak se jeví z některých statistických dat, v katalogích obvykle uváděných.

Výsledky celého zkoumání lze shrnout následovně:

Katalogy kléru jsou nepominutelným pramenem pro poznání historie Arcidiecéze pražské. Poskytují velmi plastický obraz o struktuře její správy (a řadu dalších informací, které jsme v této práci pominuli, neboť práce by nabyla zcela neúnosných rozměrů) i pozoruhodná statistická data; pozoruhodná proto, že hranice farností i vikariátů zvláště po rozpadu Rakousko-Uherska zjevně přestaly kopírovat správní hranice uvnitř Československa (takže statistická data převedená na farnosti má pravděpodobně smysl hledat pouze zde, nikoli v archivních materiálech státní správy). Současně jsme si uvědomili, že informace z katalogů je potřeba doplnit a korigovat údaji z jiných pramenů, neboť katalogy obsahují řadu chyb, jelikož nebyly zamýšleny jako odborná publikace, ale spíše jako praktická pomůcka pro potřeby církevní správy.

Jestliže do r. 1918 (s přesahem až do r. 1920) lze z katalogů soudit na stabilní vývoj správy arcidiecéze, charakterizovatelný jako proces postupného zahušťování sítě farností a jiných míst výkonu duchovní správy, katalogy z období mezi dvěma světovými válkami svědčí spíše o snaze reagovat na změněné podmínky. Reakce spočívala v rezignaci na archipresbyterátní uspořádání, ve změně struktury vikariátů a v hledání optimálního modelu církevně-správní struktury pro území hlavního města Prahy. Protektorátní katalogy svědčí o postupující formální germanizaci arcidiecéze, ale též o jisté nekonceptnosti, se kterou byl zaveden a záhy opuštěn koncept jakési „apartheidizace“ náboženského života v arcidiecézi (vytvoření a opětovné zrušení paralelní struktury duchovní správy německy mluvících věřících). Poválečné katalogy pak poskytují smutné svědectví o postupné likvidaci struktury arcidiecéze, nejprve v pohraničí v souvislosti s vysídlením německy mluvících obyvatel arcidiecéze a s postupným vytvářením neobydlených vojenských prostorů, později v celé arcidiecézi setrvalým poklesem počtu duchovních i věřících a následným slučováním vikariátů do větších celků. Poslední katalogy (2004 a 2006) pak ukazují rozhodný obrat vedení arcidiecéze od chápání farnosti jako územně-správní

jednotky k jejímu chápání (v duchu dokumentů II. vatikánského koncilu) jako živého společenství věřících.

Odpověď na otázku, položenou v úvodu, stran oprávněnosti tvrzení, že „mladší vývoj veřejných církevních poměrů a s nimi související drobné správní úpravy jsou už vesměs součástí politiky státu a jeho obecného vývoje, netvoří však už samostatný oddíl církevní správy“,²¹¹ nebude jednoznačná. Zdá se, že toto tvrzení je zcela oprávněné v období vlády totalitních režimů, jak protektorátního, tak komunistického, zatímco doba první republiky (zhruba od podepsání *modu vivendi* v r. 1928 do realizace mnichovské dohody na podzim r. 1938) i doba po zrušení státního dohledu nad církví (na začátku r. 1990) se vyznačuje velmi nezávislým a samostatným konáním církevní správy. O míře nezávislosti konání církevní správy v letech 1918 – 1929 a znovu od konce 2. světové války do internace arcibiskupa Berana lze spíše pochybovat; první ze zmíněných období se neslo spíše ve znamení úsilí zachránit ekonomickou základnu během parcelace velkostatků a také snahou ubránit kostely, fary, duchovní i věřící před vznikající československou církví, v tom druhém byly rušeny zejména pohraniční farnosti zcela nezávisle na vůli církevních orgánů (jak dokládá neukončenost procesů suprese řady západočeských farností). Období let 1913 – 1918 nelze z tohoto hlediska ze zkoumaných materiálů posoudit.

Je tedy pravdou, že katalogy neposkytují postačující odpovědi, a to ze dvou důvodů. Za prvé: vzhledem k jejich povaze praktické pracovní pomůcky nelze vždy spoléhat na přesnost a úplnost jimi poskytovaných údajů a je potřeba je korigovat za pomoci jiných pramenů. Za druhé (což je důležitější): nelze v nich (až na vzácné výjimky) nalézt žádnou informaci o důvodech, jimiž byla vedena rozhodnutí, jejichž důsledky katalogy ukazují; lze o nich spekulovat a v některých případech může být pomocným vodítkem i míra kvality technického provedení tisku katalogů nebo míra podrobnosti jejich údajů, ale v zásadě je tyto důvody či motivy nutno hledat v jiných pramenech nebo (pokud jsou již zpracovány) v literatuře.

Jestliže ale studium katalogů kléru na řadu otázek nedává vyčerpávající, někdy ani postačující odpověď, daleko více otázek před badatele staví. Lze tedy katalogy kléru charakterizovat jako vodítko, které pomáhá badateli v časové, prostorové, strukturální i personální orientaci v dějinách arcidiecéze a které před něho klade nové a nové otázky, jejichž odpovědi je ovšem nutné hledat (byť s pomocí katalogů) jinde.

²¹¹ HLEDÍKOVÁ, c.d., s. 193.

PŘEHLED POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ACAP – Acta Curiae Archiepiscopalis Pragensis

CIC – Kodex kanonického práva.

SEZNAM PRAMENŮ A LITERATURY

Prameny:

A) Katalogy kléru Arcidiecéze pražské (chronologicky):

- Designatio Archidiaconorum, Præpositorum, Decanorum et Parochorum, de Anno currente 1648, in Archidioecesi Pragensi, per Districtus Regni, residentium*, Národní archiv Praha, APA I, inv. č. 5325. Nепublikováno.
- Beneficia curata circa 1681 in archidioecesi Pragensis extstincta*, Národní archiv Praha, APA I, B 10/13, inv. č. 1301. Nепublikováno.
- Seznam držitelů beneficií 1734-1806*, Národní archiv Praha, APA I, B 10/18, inv. č. 1306, původní titulní list nedochován. Nепublikováno.
- Catalogus universi cleri archidioecesani Pragensis tum saecularis, tum regularis sub regimine reverendissimi, illustrissimi ac amplissimi semperque fidelis Capituli sacrae metropolitanae ecclesiae ad divum Vitum in Castro Pragensi, Sede Archiepiscopali vacante, Anno MDCCCXXXI*, b. m., b.n., bez vřočení.
- Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis archidioeceseos Pragensis pro anno Domini MDCCCLVI*, Pragae, b.n., bez vřočení.
- Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis archidioeceseos Pragensis pro anno Domini MCMXIII*, Pragae, b.n., bez vřočení.
- Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis archidioeceseos Pragensis pro anno Domini MCMXIV*, Pragae, b.n., bez vřočení.
- Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis archidioeceseos Pragensis pro anno Domini MCMXV*, Pragae, b.n., bez vřočení.
- Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis archidioeceseos Pragensis pro anno Domini MCMXVI*, Pragae, b.n., bez vřočení.
- Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis archidioeceseos Pragensis pro anno Domini MCMXVII*, Pragae, b.n., bez vřočení.
- Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis archidioeceseos Pragensis pro anno Domini MCMXVIII*, Pragae, b.n., bez vřočení.
- Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis archidioeceseos Pragensis pro anno Domini MCMXIX*, Pragae, b.n., bez vřočení.
- Catalogus cleri saecularis et regularis archidioeceseos Pragensis pro anno Domini MCMXX*, Pragae, b.n., bez vřočení.
- Catalogus cleri saecularis et regularis archidioeceseos Pragensis pro anno Domini MCMXXVIII*, Pragae, b.n., bez vřočení.
- Catalogus cleri saecularis et regularis Archidioecesis Pragensis pro anno Domini MCMXXX*, Pragae, b.n., bez vřočení.
- Catalogus cleri saecularis et regularis archidioeceseos Pragensis pro anno Domini MCMXXXII*, Pragae, b.n., bez vřočení.
- Catalogus cleri saecularis et regularis archidioeceseos Pragensis pro anno Domini MCMXXXIII*, Pragae, b.n., bez vřočení.
- Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis archidioeceseos Pragensis pro anno Domini MCMXXXIV*, Pragae, b.n., bez vřočení.
- Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis archidioeceseos Pragensis pro anno Domini MCMXXXV*, Pragae, b.n., bez vřočení.

- Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis archidioeceseos Pragensis pro anno Domini MCMXXXVI*, Pragae, b.n., bez vřočení.
- Catalogus venerabilis cleri saecularis et regularis archidioeceseos Pragensis pro anno Domini MCMXXXVII*, Pragae, b.n., bez vřočení.
- Catalogus cleri archidioeceseos Pragensis anno Domini MCMXL*, Pragae, b.n., bez vřočení.
- Catalogus cleri archidioeceseos Pragensis anno Domini MCMXLII*, Pragae: Sumptibus curiae archiepiscopalis Pragae, 1942.
- Handbuch des Erzbistums Prag für das Jahr 1945*, Prag: C. A. T. Böhmisches-Mährische Druck- und Verlagsaktiengesellschaft, 1944.
- Catalogus cleri archidioeceseos Pragensis anno Domini MCMXLVIII*, Pragae: Sumptibus curiae archiepiscopalis Pragae, 1948.
- Jmenný seznam duchovenstva v činné službě v arcidiecézi pražské podle stavu ke dni 1. března 1971*, Spisovna pražského arcibiskupství, nesignováno.
- Catalogus cleri archidioecesis Pragensis 1975*, b. m.: Apoštolská administratura pražského arcibiskupství, 1975.
- Catalogus cleri archidioecesis Pragensis 1980*, b. m.: Arcibiskupství pražské, 1980.
- Katalog kněží a farnost arcidiecéze pražské 1986*, b. m.: Arcibiskupství pražské, 1986.
- Přehled farností, tvořících diecézi plzeňskou a farností připojených k Arcidiecézi pražské*, Praha: Arcibiskupství pražské, 1993.
- Přehled farností Arcidiecéze pražské*, Praha: Arcibiskupství pražské, 1993.
- Adresář farností Arcidiecéze pražské, Praha, leden 1994*, Spisovna pražského arcibiskupství, nesignováno.
- Adresář kněží a jáhnů Arcidiecéze pražské, Praha, leden 1994*, Spisovna pražského arcibiskupství, nesignováno.
- Abecední seznam farností pražské arcidiecéze*, in: ACAP 1994, č. 10, Příloha 1.
- Katalog Pražské arcidiecéze. Pracovní text. Část první: Farnosti, kostely a kaple, únor 1995*, Spisovna pražského arcibiskupství, nesignováno.
- Katalog Pražské arcidiecéze 1996*, b. m.: Arcibiskupství pražské, 1996
- Katalog Pražské arcidiecéze 1997*, b. m.: Arcibiskupství pražské, 1997
- Katalog Pražské arcidiecéze 2000*, b. m.: Arcibiskupství pražské, 1999
- Katalog Pražské arcidiecéze 2002*, b. m.: Arcibiskupství pražské, 2001
- Katalog Pražské arcidiecéze 2003*, b. m.: Arcibiskupství pražské, 2003
- Adresář Arcidiecéze pražské 2004*, b. m.: Arcibiskupství pražské, 2004
- Katalog Pražské arcidiecéze 2004*, b. m.: Arcibiskupství pražské, 2004
- Katalog Pražské arcidiecéze 2006*, b. m.: Arcibiskupství pražské, 2006
- Katalog Pražské arcidiecéze. Neměnná část*, b. m.: Arcibiskupství pražské, 2007
- Katalog Pražské arcidiecéze. Proměnná část*, in: ACAP 2007, č. 9, příloha.

B) Ostatní prameny (abecedně):

- Acta curiae archiepiscopalis Pragensis, ročníky 1994, 2002 – 2008.
- Concilium Tridentinum, *Canones et Decreta 1545 – 1563*, Roma: b.n., 2007.
- Dopis P. Václava Slouka, generálního sekretáře ČBK, z 20. 9. 1995, č.j. 563/95.*
Nepublikováno, kopie dopisu uložena ve spisovně právního oddělení Arcibiskupství pražského.
- JAN PAVEL II., *Apoštolská konstituce Pro supremi Ecclesiae Pastoris*, AAS 85 (1993).

- Katalog plzeňské diecéze 2003*, b. m.: Biskupství plzeňské, 2004.
- Kodex kanonického práva*, Praha: Zvon, České katolické nakladatelství, 1994.
- Obnova našich farností – první organizační změny*. ACAP 2004, č. 1, čl. 2.
- Osobní lístky z personálních spisů zemřelých duchovních*, zatím nezpracovaný fond, uložený ve spisovně pražského arcibiskupství v Arcibiskupském paláci v Praze.
- PAVEL VI., *Apoštolská konstituce Episcoporum Poloniae coetus sum*, AAS 64 (1972).
- Seznam míst v království Českém. Sestaven na základě úředních dat k rozkazu c. k. místodržitelství*, Praha: b.n., 1913.
- Statistický lexikon obcí České republiky 2005*. Zpracoval Český statistický úřad ve spolupráci s Ministerstvem vnitra ČR, Praha: Ottovo nakl., 2005.

Literatura

- Annuario pontificio per l'anno 2006*, Città del Vaticano: Libreria Editrice Vaticana, 2006.
- BOHÁČ Zdeněk, *Atlas církevních dějin českých zemí 1918 – 1999*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999.
- CASAROLI Agostino, *Trýzeň trpělivosti. Svatý stolec a komunistické země (1963 – 1989)*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001.
- HLEDÍKOVÁ Zdeňka, JANÁK Jan, DOBEŠ Jan, *Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost*, Praha: Lidové noviny, 2005.
- HRDINA Antonín, *Kanonické právo*, Praha: Eurolex Bohemia s.r.o., 2002.
- KAPLAN Karel, *Stát a církev v Československu 1948 – 1953*, (Ústav pro soudobé dějiny AV ČR Praha) Brno: Doplněk, 1993.
- Katechismus katolické církve*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001.
- KLIMEK Antonín, *Velké dějiny zemí Koruny české, sv. XIII.*, Praha a Litomyšl: Paseka 2000.
- KORONTHÁLY Vladimír, *Sčítání návštěvníků bohoslužeb 2004. Zpráva*, Praha 2004, nepublikováno, rkp. uložen ve spisovně Arcibiskupství pražského pod č.j. 8052/2004.
- PETERKA Josef, *Cesta k rodinným kořenům. Praktická příručka občanské genealogie*, Praha: Libri 2006.
- Slovník středověké latiny v českých zemích, sv. 5, casuncula-collando*, Praha: Academia, 1983.
- VAŠKO Václav, *Církevněpolitický vývoj Československa (1938 – 1989)*, in: *Pražské arcibiskupství 1344 – 1994. Sborník statí o jeho působení a významu v české zemi*, Praha: Zvon, 1994.
- VAŠKO Václav, *Neumlčená. Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce I., II.*, Praha: Zvon 1990.
- Velká mše*, Řím: Křesťanská akademie, 1970.

PŘÍLOHY

Diagramy struktury správy pražské arcidiecéze

Diagram č. 1 – struktura správy pražské arcidiecéze v r. 1913

ARCIBISKUPSTVÍ	generální vikariát		Sacra Metropolitana Ecclesia ad s. Vitum (<i>Praha-Hradčany</i> – sv. Víta, Václava a Vojtěcha)
			Vyšehrad (<i>Praha-Vyšehrad</i>)
			Boleslav Stará (<i>Stará Boleslav</i>)
			Karlův Týn (<i>Karlštejn-hrad</i>)
			Svatá Hora (<i>Příbram-Svatá Hora</i>)
		první okrsek	12 farností
		druhý okrsek	10 farností
		třetí okrsek	8 farností
	Archipresbyteratus Cubitensis (Loket nad Ohří)	vikariát Jáchymov	12 farností
		vikariát Hroznětín	21 farností
		vikariát Žlutice	21 farností
		vikariát Toužim	12 farností
	Archipresbyteratus Curimiensis (Kouřim)	vikariát Český Brod	16 farností
		vikariát Kolín	18 farností
		vikariát Kostelec nad Černými Lesy	14 farností
		vikariát Mnichovice	13 farností
	Archipresbyteratus Egrensis (Cheb)	vikariát Cheb	23 farností
		vikariát Sokolov	15 farností
		vikariát Kraslice	16 farností
		vikariát Teplá	16 farností
	Archipresbyteratus Haydensis (Bor u Tachova)	vikariát Bor u Tachova	17 farností
		vikariát Stříbro	16 farností
		vikariát Planá	17 farností
	Archipresbyteratus Moldaviensis (Povltaví)	vikariát Bystřice	16 farností
		vikariát Sedlčany	13 farností
		vikariát Vlašim	15 farností
		vikariát Votice	10 farností
	Archipresbyteratus Plsnensis (Plzeň)	vikariát Kralovice	16 farností
		vikariát Plzeň	18 farností
		vikariát Rokycany	21 farností
	Archipresbyteratus Pragensis (Praha)	vikariát Zbraslav	14 farností
		vikariát Brandýs	18 farností
		vikariát Liboc	13 farností
vikariát Prosek		16 farností	
Archipresbyteratus Raconensis (Rakovník)	vikariát Křivoklát	12 farností	
	vikariát Rakovník	17 farností	
	vikariát Nové Strašecí	15 farností	
Archipresbyteratus Řípenis (Podřipsko)	vikariát Budyně	19 farností	
	vikariát Roudnice	15 farností	
	vikariát Slaný	22 farností	
Archipresbyteratus Sacromontanus (Svatá Hora)	vikariát Beroun	15 farností	
	vikariát Hořovice	20 farností	
	vikariát Příbram	17 farností	
	vikariát Kladsko	52 farností	

Diagram č. 2 – struktura správy pražské arcidiecéze v r. 1918

ARCIBISKUPSTVÍ	generální vikariát (Ecclesiae cum Cura animarum extra Civitatem metropolitanam)	generální vikariát (Civitas Metropolitana Pragensis)		Sacra Metropolitana Ecclesia ad s. Vitum (Praha-Hradčany – sv. Víta, Václava a Vojtěcha)
				Vyšehrad (Praha-Vyšehrad)
		1. městský okrsek		12 farností
		2. městský okrsek		11 farností
		3. městský okrsek		8 farností
				Boleslav Stará (Stará Boleslav)
				Karlův Týn (Karlštejn-hrad)
				Svatá Hora (Příbram-Svatá Hora)
Archipresbyteratus Cubitensis (Loket nad Ohří)		vikariát Karlovy Vary		13 farností
		vikariát Loket nad Ohří		8 farností
Archipresbyteratus Curimiensis (Kouřim)		vikariát Jáchymov		12 farností
		vikariát Žlutice		21 farností
		vikariát Toužim		12 farností
		vikariát Český Brod		16 farností
Archipresbyteratus Egrensis (Cheb)		vikariát Kolín		18 farností
		vikariát Mnichovice		13 farností
		vikariát Kostelec nad Černými Lesy		14 farností
Archipresbyteratus Haydensis (Bor u Tachova)		vikariát Cheb		23 farností
		vikariát Sokolov		15 farností
		vikariát Kraslice		16 farností
Archipresbyteratus Moldaviensis (Povltaví)		vikariát Teplá		16 farností
		vikariát Bor u Tachova		18 farností
		vikariát Stříbro		16 farností
Archipresbyteratus Plsnensis (Plzeň)		vikariát Planá		17 farností
		vikariát Bystřice		17 farností
		vikariát Sedlčany		13 farností
Archipresbyteratus Pragensis (Praha)		vikariát Vlašim		15 farností
		vikariát Votice		10 farností
		vikariát Kralovice		16 farností
		vikariát Plzeň		20 farností
Archipresbyteratus Raconensis (Rakovník)		vikariát Rokycany		21 farností
		vikariát Zbraslav		15 farností
		vikariát Brandýs		18 farností
Archipresbyteratus Řípenis (Podřipsko)		vikariát Liboc		13 farností
		vikariát Prosek		16 farností
		vikariát Křivoklát		12 farností
		vikariát Rakovník		17 farností
Archipresbyteratus Sacromontanus (Svatá Hora)		vikariát Nové Strašecí		15 farností
		vikariát Budyně		19 farností
		vikariát Kladno		10 farností
		vikariát Roudnice		15 farností
		vikariát Slaný		12 farností
		vikariát Beroun		15 farností
		vikariát Hořovice		20 farností
		vikariát Příbram		17 farností
		vikariát Kladsko		53 farností

Diagram č. 3 – struktura správy pražské arcidiecéze v r. 1932

ARCIBISKUPSTVÍ Ecclesiae cum Cura animarum extra Civitatem metropolitanaam	Civitas Metropolitana Pragensis	Ad s. Vitum (<i>Praha-Hradčany – sv. Víta, Václava a Vojtěcha</i>)
		Ad B. Mariam V. in Strahov (<i>Praha-Strahov</i>)
		Vyšehrad. Ad SS. Petrum et Paulum (<i>Praha-Vyšehrad</i>)
	1. pražský městský vikariát	15 farností
	2. pražský městský vikariát	17 farností
	3. pražský městský vikariát	13 farností
		Stará Boleslav
		Karlštejn (<i>Karlštejn-hrad</i>)
		Svatá Hora (<i>Příbram-Svatá Hora</i>)
	vikariát Zbraslav	14 farností
	vikariát Beroun	14 farností
	vikariát Český Brod	16 farností
	vikariát Brandýs nad Labem	17 farností
	vikariát Bystřice	17 farností
	vikariát Karlovy Vary	20 farností
	vikariát Loket nad Ohří	9 farností
	vikariát Cheb	24 farností
	vikariát Sokolov	13 farností
	vikariát Kraslice	9 farností
	vikariát Bor u Tachova	18 farností
	vikariát Hořovice	19 farností
	vikariát Jáchymov	12 farností
	vikariát Kladno	12 farností
	vikariát Kolín	18 farností
	vikariát Kralovice	16 farností
	vikariát Kralupy	15 farností
	vikariát Křivoklát	12 farností
	vikariát Líbeznice	11 farností
	vikariát Žlutice	21 farností
	vikariát Mariánské Lázně	13 farností
	vikariát Stříbro	19 farností
	vikariát Mnichovice	12 farností
	vikariát Nové Strašecí	15 farností
	vikariát Kostelec nad Černými Lesy	14 farností
	vikariát Ořech	9 farností
	vikariát Planá u Mariánských Lázní	18 farností
vikariát Plzeň	18 farností	
vikariát Podřipsko	17 farností	
vikariát Příbram	17 farností	
vikariát Rakovník	17 farností	
vikariát Rokycany	21 farností	
vikariát Sedlčany	13 farností	
vikariát Slaný	15 farností	
vikariát Teplá	16 farností	
vikariát Vlašim	14 farností	
vikariát Votice	11 farností	
arcibiskupský generální vikariát Kladsko		55 farností

Diagram č. 4 – struktura správy pražské arcidiecéze v r. 1940

ARCIBISKUPSTVÍ	Místa vykonávající duchovní správu přímo podřízená ordináři		Ad s. Vitum (<i>Praha-Hradčany – sv. Víta, Václava a Vojtěcha</i>)	
			Ad B. Mariam V. in Strahov (<i>Praha-Strahov</i>)	
			Vyšehrad. Ad SS. Petrum et Paulum (<i>Praha-Vyšehrad</i>)	
			Stará Boleslav	
			Karlštejn (<i>Karlštejn-hrad</i>)	
			Svatá Hora (<i>Příbram-Svatá Hora</i>)	
	generální vikariát v protektorátu ²¹² mimopražské vikariáty	Praha	1. pražský městský vikariát	14 farností
			2. pražský městský vikariát	17 farností
			3. pražský městský vikariát	13 farností
			vikariát Zbraslav	15 farností
			vikariát Beroun	14 farností
			vikariát Český Brod	16 farností
			vikariát Brandýs nad Labem	17 farností
			vikariát Bystřice	17 farností
			vikariát Hořovice	19 farností
			vikariát Kladno	13 farností
			vikariát Kolín	18 farností
			vikariát Kralovice	12 farností
			vikariát Kralupy	15 farností
			vikariát Křivoklát	12 farností
			vikariát Líbeznice	10 farností
			vikariát Mnichovice	12 farností
			vikariát Nové Strašecí	15 farností
			vikariát Kostelec nad Černými Lesy	14 farností
			vikariát Ořech	9 farností
			vikariát Plzeň	7 farností
			vikariát Podřipsko	17 farností
			vikariát Příbram	17 farností
			vikariát Rakovník	12 farností
			vikariát Rokycany	21 farností
			vikariát Sedlčany	13 farností
			vikariát Slaný	15 farností
			vikariát Vlašim	14 farností
	vikariát Votice	11 farností		
generální vikariát Sudety		vikariát Karlovy Vary		
		vikariát Locket nad Ohří		
		vikariát Cheb		
		vikariát Sokolov		
		vikariát Kraslice		
		vikariát Bor u Tachova		
		vikariát Jáchymov		
		vikariát Žlutice		
		vikariát Mariánské Lázně		
		vikariát Stříbro		
		vikariát Planá u Mariánských Lázní		
		vikariát Teplá		
generální vikariát Kladsko			55 farností	

²¹² Archiepiscopalis Vicariatus Generalis Archidioecesis Pragensis partis in Protectoratu B. M.

Diagram č. 5 – struktura správy pražské arcidiecéze v r. 1948

		generální vikariát	
		farnosti v Praze (4 farnosti)	farnosti mimo Prahu (3 farnosti)
ARCIBISKUPSTVÍ	v Praze	1. pražský městský vikariát	16 farností
		2. pražský městský vikariát	17 farností
		3. pražský městský vikariát	13 farností
	mimo Prahu	vikariát Beroun	14 farností
		vikariát Bor u Tachova	18 farností
		vikariát Brandýs nad Labem	17 farností
		vikariát Bystřice	17 farností
		vikariát Český Brod	16 farností
		vikariát Hořovice	19 farností
		vikariát Cheb	24 farností
		vikariát Jáchymov	12 farností
		vikariát Karlovy Vary	20 farností
		vikariát Kladno	12 farností
		vikariát Kolín	18 farností
		vikariát Kostelec nad Černými Lesy	14 farností
		vikariát Kralovice	16 farností
		vikariát Kralupy	15 farností
		vikariát Kraslice	10 farností
		vikariát Křivoklát	12 farností
		vikariát Líbeznice	10 farností
		vikariát Loket	9 farností
		vikariát Mariánské Lázně	11 farností
		vikariát Mnichovice	12 farností
		vikariát Nové Strašecí	15 farností
		vikariát Ořech	9 farností
		vikariát Planá	18 farností
		vikariát Plzeň	18 farností
		vikariát Podřipsko	17 farností
		vikariát Příbram	17 farností
		vikariát Rakovník	17 farností
		vikariát Rokycany	21 farností
		vikariát Sedlčany	13 farností
		vikariát Slaný	15 farností
vikariát Sokolov	9 farností		
vikariát Stříbro	18 farností		
vikariát Teplá	15 farností		
vikariát Vlašim	14 farností		
vikariát Votice	11 farností		
vikariát Zbraslav	15 farností		
vikariát Žlutice	21 farností		
vikariát Kladsko spravovaný apoštolským administrátorem podléhajícím přímo Svatému Stolci			

Diagram č. 6 – struktura správy pražské arcidiecéze v r. 1975

ARCIBISKUPSTVÍ	spravované prostřednictvím vikářů	generální vikariát	<i>7 farností</i>
		1. městský vikariát	<i>16 farností</i>
		2. městský vikariát	<i>18 farností</i>
		3. městský vikariát	<i>19 farností</i>
		benešovský vikariát	<i>28 farností</i>
		berounský vikariát	<i>28 farností</i>
		brandýský vikariát	<i>16 farností</i>
		chebský vikariát	<i>32 farností</i>
		karlovarský vikariát	<i>55 farností</i>
		kladenský vikariát	<i>34 farností</i>
		kolínský vikariát	<i>42 farností</i>
		kralupský vikariát	<i>24 farností</i>
		vikariát Plzeň-město	<i>2 farností</i>
		vikariát Plzeň-jih	<i>17 farností</i>
		vikariát Plzeň-sever	<i>39 farností</i>
		podřipský vikariát	<i>18 farností</i>
		příbramský vikariát	<i>20 farností</i>
		rakovnický vikariát	<i>27 farností</i>
		rokycanský vikariát	<i>19 farností</i>
		říčanský vikariát	<i>14 farností</i>
		sedlčanský vikariát	<i>12 farností</i>
		sokolovský vikariát	<i>23 farností</i>
		tachovský vikariát	<i>34 farností</i>
		vlašimský vikariát	<i>14 farností</i>
zbraslavský vikariát	<i>25 farností</i>		

Diagram č. 7 – struktura správy pražské arcidiecéze v r. 1995

ARCIBISKUPSTVÍ	1. pražský vikariát	<i>19 farností</i>
	2. pražský vikariát	<i>19 farností</i>
	3. pražský vikariát	<i>17 farností</i>
	4. pražský vikariát	<i>19 farností</i>
	vikariát Benešov	<i>25 farností</i>
	vikariát Beroun	<i>33 farností</i>
	vikariát Jílové	<i>26 farností</i>
	vikariát Kladno	<i>39 farností</i>
	vikariát Kolín	<i>37 farností</i>
	vikariát Podřipsko	<i>29 farností</i>
	vikariát Příbram	<i>30 farností</i>
	vikariát Rakovník	<i>26 farností</i>
	vikariát Stará Boleslav	<i>28 farností</i>
	vikariát Vlašim	<i>28 farností</i>

Struktura pražské arcidiecéze podle Katalogu 1913²¹³

GENERÁLNÍ VIKARIÁT:

Beneficia a kostely přímo podřízené generálnímu vikáři:

v **městě Praha**: Sacra Metropolitana Ecclesia ad s. Vitum (*Praha-Hradčany – sv. Víta, Václava a Vojtěcha*), Vyšehrad (*Praha-Vyšehrad*), **mimo město (Prah)**: Boleslav Stará (*Stará Boleslav*), Karlův Týn (*Karlštejn-hrad*), Svatá Hora (*Příbram-Svatá Hora*).

Beneficia a kostely podřízené generálnímu vikáři zprostředkovaně:

první okrsek: Ad B. V. Mariam in Teyn (*Praha-Staré Město – Matky Boží před Týnem*), Ad s. Aegidium (*Praha-Staré Město – sv. Jiljí*), Ad s. Castulum (*Praha-Staré Město – sv. Haštala*), Ad s. Franciscum (*Praha-Staré Město – sv. Františka z Assisi*), Ad s. Gallum (*Praha-Staré Město – sv. Havla*), Ad s. Jacobum (*Praha-Staré Město – sv. Jakuba*), Ad s. Petrum (*Praha-Nové Město – sv. Petra*), Ad s. Spiritum (*Praha-Staré Město – sv. Ducha*), Praga VIII. Libeň (*Praha-Libeň*), Karlín (*Praha-Karlín*), Žižkov (*Praha-Žižkov – sv. Prokopa*), Volšany (*Praha-Žižkov – sv. Rocha*), **druhý okrsek**: Ad s. Henricum (*Praha-Nové Město – sv. Jindřicha*), Ad s. Stephanum (*Praha-Nové Město – sv. Štěpána*), Ad s. Adalbertum (*Praha-Nové Město – sv. Vojtěcha*), Ad s. Apollinarem (*Praha-Nové Město – sv. Apolináře*), Ad B. V. Mariam ad Nives (*Praha-Nové Město – Panny Marie Sněžné*), Ad Ss. Trinitatem (*Praha-Nové Město – Nejsv. Trojice*), Ad Ss. Trinitatem in Podskalí (*Praha-Nové Město – Nejsv. Trojice v Podskalí*), Vinohrady Královské (*Praha-Vinohrady – sv. Ludmily*), Vršovice (*Praha-Vršovice*), Nusle (*Praha-Nusle*), **třetí okrsek**: Ad s. Nicolaum (*Praha-Malá Strana – sv. Mikuláše*), Ad B. V. Mariam de Victoria (*Praha-Malá Strana – Panny Marie Vítězné*), In Strahov (*Praha-Strahov*), Ad s. Thomam Ap. (*Praha-Malá Strana – sv. Tomáše*), Praga VII. Bubna-Holešovice (*Praha-Holešovice*), Bubeneč (*Praha-Bubeneč*), Smíchov (*Praha-Smíchov – sv. Václava*), Košíře (*Praha-Košíře*).

ARCHIPRESBYTERÁT LOKET NAD OHŘÍ (*CUBITENSIS*):²¹⁴

vikariát Jáchymov (*Sanct. Joachimovallensis*): Abertham (*Abertamy*), Bärtingen (*Pernink*), Böhmisch-Wiesenthal (*Loučná*), Gottesgab (*Boží Dar*), Sct. Joachimsthal (*Jáchymov*), Sct. Maria Kupferberg (*Měděnec*), Platten (*Horní Blatná*), Seifen (*Ryžovka*), Schmiedeberg (*Kovářská*), Schönwald (*Krásný Les*), Warta (*Stráž nad Ohří*), Weipert (*Vejpřty*), **vikariát Hroznětín (*Lichtenstadiensis*)**: Altrohlau (*Karlovy Vary-Stará Role*), Chodau (*Chodov*), Dotterwies (*Tatovice*), Duppau (*Doupov*), Elbogen (*Loket nad Ohří*), Engelhaus (*Andělská Hora*), Fischern (*Karlovy Vary-Rybáře*), Haid (*Bor u Karlových Varů*), Karlsbad (*Karlovy Vary*), Lichtenstadt (*Hroznětín*), Meckl (*Mětikalov*), Neurohlau (*Nová Role*), Rodisfort (*Radošov*), Saar (*Žďár*), Sachsengrün (*Zakšov*), Schlackenwerth (*Ostrov nad Ohří*), Totzau (*Tocov*), Tüppelsgrün (*Děpoltovice*), Welchau (*Velichov*), Zettlitz (*Karlovy Vary-Sedlec*), Zwetbau (*Svatobor*), **vikariát Žlutice (*Luticensis*)**: Buchau (*Bochov*), Chiesch (*Chyše*), Kobyla (*Kobylé*), Kosslau (*Kozlov*), Kumerau (*Komárov*), Libin (*Libyně*), Lochotin (*Lochotín*), Lubenz (*Lubenec*), Luditz (*Žlutice*), Luk (*Luka u Toužimě*), Maria-Stock (*Skoky*), Modschiedl (*Močidlec*), Nahorscheditz (*Nahořečice*), Pergles (*Bražec*), Pürles (*Brložec*), Reschwitz (*Radošov*), Sollmus (*Žalmanov*), Stiedra

²¹³ Jako názvy farností jsou použity ty názvy, které byly použity v Katalogu 1913 jako první (Katalog 1913 u řady farností uvádí i jazykové mutace jejich názvů). Pokud se tyto liší od dnešních, je název farnosti podle Katalogu 2007, neměnné části, uveden v závorce, u pražských, příbramských a kladenských farností je název z praktických důvodů zkrácen, takže označení kostela je připojeno jen tam, kde nepostačuje rozlišení podle historických částí města.

²¹⁴ Názvy archipresbyterátů a vikariátů se pro snazší orientaci uvádějí v české verzi s tím, že původní (obvykle latinské) místní názvy jsou v závorce.

(Štědrá), Tyss (*Tis u Blatna*), Udritsch (*Údrč*), Waltsch (*Valeč*), **vikariát Toužim (*Theusingensis*)**: Donawitz (*Stanovice*), Gabhorn (*Javorná*), Grün (*Louka*), Lauterbach (*Město Litrbachy*), Neudorf (*Nová Ves*), Petschau (*Bečov nad Teplou*), Sangerberg (*Prameny*), Schlaggenwald (*Horní Slavkov*), Schönfeld (*Krásno nad Teplou*), Schönthal (*Krásné Údolí*), Theusing (*Toužim*), Uittwa (*Útvina*).

ARCHIPRESBYTERÁT KOUŘIM (*CURIMIENSIS*):

vikariát Český Brod (*Bohemo-Brodensis*): Brod Český (*Český Brod*), Bříství, Hradešín, Kounice, Lstiboř, Ouvaly (*Úvaly*), Poříčany, Přerov nad Labem, Přistoupim, Sluštice, Skramníky, Štolmíř, Tismice, Tuklaty, Vitice, Vyšerovice (*Vyšehořovice*), **vikariát Kolín (*Kolinensis*)**: Chvátliny Dolní (*Dolní Chvatliny*), Dobřichov, Drahozubice, Kolín Nový (*Kolín*), Kolín Starý (*Starý Kolín*), Kouřim, Křečhoř, Lošany, Malotice, Nová Ves (*Nová Ves I*), Ohaře, Ovčáry, Plaňany, Ratenice, Sány, Svojsice, Veltruby, Zásmuky, **vikariát Kostelec nad Černými Lesy (*Nigro-Kostelecensis*)**: Chocerady, Hrusice, Janovice Uhlířské (*Uhlířské Janovice*), Konojedy (*Konojedy u Kostelce n. Č. L.*), Kostelec nad Černými Lesy, Krůty (*Horní Kruty*), Mukařov, Oleška, Ondřejov (*Ondřejov u Prahy*), Oužice (*Úžice u Kutné Hory*), Rataje nad Sázavou, Sázava (*Sázava-Černé Budy*), Stříbrná Skalice, Vavřinec, **vikariát Mnichovice (*Mnichovicensis*)**: Česlice (*Čestlice*), Jazlovce, Jílové (*Jílové u Prahy*), Jirčany (*Dolní Jirčany*), Koloděje (*Praha-Koloděje*), Kostelec u Křížkův (*Kostelec u Křížků*), Mnichovice, Popovice Velké (*Velké Popovice*), Popovičky, Pyšely, Říčany (*Říčany u Prahy*), Uhříněves (*Praha-Uhříněves*), Zlatníky.

ARCHIPRESBYTERÁT CHEB (*EGRENSIS*):

vikariát Cheb (*Egrensensis*): Annaberg (*Svatá Anna*), Asch, St. Niklasberg (*Aš*), Eger ad s. Nicol. (*Cheb – sv. Mikuláše*), Eger ad s. Bartholomaeum (*Cheb – sv. Bartoloměje*), Fleissen (*Plesná*), Franzensbad (*Františkovy Lázně*), Frauenreut (*Kopanina*), Haslau (*Hazlov*), Kinsberg (Loretto), (*Starý Hrozňatov*), Klinghart (*Křižovatka*), Krugsreut (*Kopaniny*), Liebenstein (*Libá*), Mühlbach (*Pomezí*), Mühlessen (*Milhostov*), Nebanitz (*Nebanice*), Ober-Lohma (*Horní Lomany*),²¹⁵ Ottengrün (*expositura farnosti Neualbenreuth, diecéze Regensburg*),²¹⁶ Palitz (*Palič*), Rossbach (*Hranice*), Trebendorf (*Františkovy Lázně-Třebeň*), Treunitz (*Dřenice*), Wies (*Háje*), Wildstein (*Skalná*), **vikariát Sokolov (*Falkenaviensis*)**: Altsattl (*Staré Sedlo*), Dreihacken (*Tři Sekery*), Falkenau (*Sokolov*), Frohnau (*Vranov*), Haberspirk (*Habartov*), Kirchenbirk (*Kostelní Bříza*), Königsberg (*Kynšperk nad Ohří*), Bad Königswart (*Lázně Kynžvart*), Lanz (*Lomnice u Sokolova*), Lobs (*Lobzy*), Maiersgrün (*Vysoká*), Maria Culm (*Chlum nad Ohří*),²¹⁷ Miltigau (*Milíkov*), Sandau (*Dolní Žandov*), Schönficht (*Smrkovec*), **vikariát Kraslice (*Graslicensis*)**: Bleistadt (*Oloví*), Frankenhammer (*Liboc*), Frühbuss (*Přebuz*), Gossengrün

²¹⁵ V Katalogu 2007, neměnné části, chybí, farnosti Horní Lomany jsou tam mylně přiřazeny staré názvy farnosti Háje.

²¹⁶ Novější název farnosti neexistuje, obec Neumugl – Nové Mohelno po 2. světové válce zanikla a hranice diecéze Regensburg v současnosti odpovídá průběhu česko-německé hranice. Původně šlo pravděpodobně o farnost Albenreuth, jejíž správa byla po připojení vikariátu Cheb k pražské arcidiecézi vzhledem k jejímu umístění po obou stranách hranice rozdělena, a to mezi dva duchovní správce, jeden byl pod jurisdikcí rezenského arcibiskupa a spravoval bavorskou část farnosti se sídlem v Neualbenreuth, druhý byl pod jurisdikcí pražského arcibiskupa a sídlil v Alt-Albenreuth – dnešní obec Mýtina – srov. též *Katalog 1856*, s. 70. Kdy a jak byla oddělena lokálie či expositura Ottengrün, není ze starších katalogů patrné – podle Katalogu 1913 je Alt-Albentreuth (Mýtina) součástí farnosti Kinsberg-Loretto (Starý Hrozňatov). Expositura Ottengrün je uvedena v katalozích 1913 – 1920 jako rovnocenná jednotka církevní správy, v katalozích 1928 a 1932 – 1935 jen jako poznámka u vikariátu Cheb, v katalozích 1936 a 1937 jako poznámka za vikariátem Vlašim (tedy ještě před vikariátem Kladsko), v Katalogu 1930 a v pomnichovských katalozích není uvedena vůbec; její osud není objasněn ani v jinak notně pečlivém Katalogu 1948.

²¹⁷ V katalogu plzeňské diecéze je uvedena pod původním názvem Chlum sv. Maří. Srov. *Katalog plzeňské diecéze 2003*, b. m.: Biskupství plzeňské, 2004, s. 120.

(Krajková), Graslitz (Kraslice), Heinrichsgrün (Jindřichovice v Krušných Horách), Hirschenstand (Jelení), Neudek (Nejdek), Neuhammer (Nejdek-Nové Hamry), Neukirchen (Nový Kostel), Schoenbach (Luby u Chebu), Schönlinde (Krásná Lípa), Schwaderbach (Bublava), Silberbach (Stříbrná), Stein (Kostelní), Trinksaifen (Nejdek-Rudné), **vikariát Teplá (Teplensis)**: Ad Sct. Adalbertum (Svatý Vojtěch), Czihana (Číhaná), Domaschlag Böhmisches (Domaslav), Girsch (Krsy), Gosolup (Horní Kozolupy), Landek (Otročín), Leskau (Lestkov), Neumarkt (Úterý), Scheibenradisch (Okrouhlé Hradiště), Schippin (Šipín), Tepl Civitas (Teplá), Tepl Canonica (Teplá-klášter), Tschelief (Čeliv), Unterjamny (Dolní Jamné), Weseritz (Bezdrůžice), Witschin (Vidžín).

ARCHIPRESBYTERÁT BOR U TACHOVA (HAYDENSIS):

vikariát Bor u Tachova (Haydensis): Altzedlisch (Staré Sedliště), Brand (Milíře), Hals (Halže), Hayd (Bor u Tachova), Hesselsdorf (Hoštka), St. Katharina (Svatá Kateřina), Neudorf (Nová Ves u Tachova), Neuhäusel (Nové Domky), Neulosimthal (Nový Losimtal), Neustadt (Stráž u Tachova), Paulusbrunn (Pavliv Studenec), Pfraumberg (Přimda), Purschau (Pořejov), Schönwald (Lesná), Tachau (Tachov), Tissa (Tisová), Wusleben (Bohuslav), **vikariát Stříbro (Misensis)**: Gesna (Jezná), Holleischen (Holýšov), Hollezrieb (Holostřevy), Hradzen (Hradec u Stoda), Kapsch (Skapce),²¹⁸ Kladrau oppid. (Kladruba u Stříbra), Kladrau in arce (Zámek Kladruba), Kostelzen (Kostelec u Stříbra), Mies (Stříbro), Obersekeržan (Heřmanova Huť), Oschelin (Ošelín), Schweissing (Svojšín), Staab (Stod), Tschernoschin (Černošín), Tuschkau vicus (Touškov Ves), Welperschitz (Erpužice), **vikariát Planá u Mariánských Lázní (Planensis)**: Auschowitz (Mariánské Lázně-Úšovice), Bruck (Brod nad Tichou), Damnau (Damnov), Einsiedl (Mnichov u Mariánských Lázní), Habakladrau (Ovesné Kladruba), Heiligenkreuz (Chodský Újezd), Hinterkotten (Zadní Chodov), Hohenzetlisch (Vysoké Sedliště), Kuttentplan (Chodová Planá), Marienbad (Mariánské Lázně), Michelsberg (Michalovy Hory), Neudorf (Trstěnice), Ottenreit (Otín), Pistau (Pístov), Plan (Planá u Mariánských Lázní), Punau (Boněnov), Royau (Rájov).

ARCHIPRESBYTERÁT POVLTAVÍ (MOLDAVIENSIS):

vikariát Bystrice (Bystricensis): Benešov, Bělčice, Bystrice (Bystrice u Benešova), Kozmice (Kozmice u Benešova), Křečovice, Maršovice, Netvořice, Neveklov, Okrouhlice, Popovice (Popovice u Benešova), Poříčí nad Sázavou, Postupice, Tejnice nad Sázavou (Týnec nad Sázavou), Václavice (Václavice u Benešova), Vranov (Vranov u Benešova), Živohoušť (Živohošť), **vikariát Sedlčany (Sedlčanensis)**: Chlum (Chlum u Sedlčan), Dubovice, sv. Jan nad Skryšovem (Svatý Jan u Sedlčan), Jesenice (Jesenice u Sedlčan), Klučenice, Kosová Hora (Kosova Hora), Krásná Hora (Krásná Hora nad Vltavou), Nechvalice, Obděnice, Petrovice (Petrovice u Sedlčan), Počepice, Sedlčany, Vojkov, **vikariát Vlašim (Vlašimensis)**: Chotýšany, Divišov, Domašín, Hrádek, Kondrac, Louňovice (Louňovice pod Blaníkem), Načeradec, Radošovice, Štěpánov Trhový (Trhový Štěpánov), Třebešice, Velíš (Velíš u Vlašimi), Vlašim, Vrcholtovice, Zdebuzevy, Zdislavice, **vikariát Votice (Voticensis)**: Arnoštovice, Jankov, Janovice Vrchotovy (Vrchotovy Janovice), Ouběnice, Prčice, Sedlec (Sedlec-Prčice), Střezmíř (Střezimíř), Šlapánov, Újezd Červený (Červený Újezd), Votice.

ARCHIPRESBYTERÁT PLZEŇ (PLSNENSIS):

vikariát Kralovice (Kralovicensis): Bělá (Dolní Bělá), Kozojedy (Kozojedy u Kralovic), Kralovice, Krasch (Krašov), Krašovice, Křečov, Liblín, Lukova (Luková), Manětín, Netschetin (Nečtiny), Obora, Plasy, Podvorov (Potvorov), Rabenstein (Rabštejn nad Střelou), Strážiště, Žebnice, **vikariát Plzeň (Plsnensis)**: Auherzen (Úherce), Dobřan (Dobřany), Druzdová (Druztová), Chotieschau (Chotěšov), Kosolup (Kozolupy), Ledce, Lichtenstein (Lištany), Littitz (Plzeň-Litice), Malesitz (Malesice), Nýřany, Pernharz

²¹⁸ V Katalogu 2007, neměnné části, mylně přiřazeno i k farnosti Skořice.

(Pernarec), Planá (*Planá nad Mží*), Plzenec (*Starý Plzenec*), Plzeň (*Plzeň – sv. Bartoloměje*), Plsna ad B. V. Mariam (*Plzeň – Panny Marie Růžencové*), Tuschkau (Stadt), (*Město Touškov*), Vejprnice, Wscherau (*Všeruby u Plzně*), **vikariát Rokycany (*Rokycanensis*)**: Chválenice, Čičov (*Čičov*), Čížkov, Dejšina (*Dýšina*), Lohovice Velké (*Hlohovice*), Mešno, Mirošov, Nové Mitrovice, Poříčí Spálené (*Spálené Poříčí*), Prusiny, Radnice, Rokycany, Řešohlavy (*Hřešihlavy*), Skořice, Stupno, Štáhlavy, Štěnovice, Těnovice, Újezd u sv. Kříže (*Újezd u Radnic*), Vosek (*Osek u Rokycan*), Zvíkovec.

ARCHIPRESBYTERÁT PRAHA (*PRAGENSIS*):

vikariát Zbraslav (*Auloregiensis*): Dobřichovice (*Dobřichovice-Karlík*), U sv. Kiliana (*Štěchovice*), Lišnice (*Lišnice*), Mníšek (*Mníšek pod Brdy*), Modřany (*Praha-Modřany*), Mokrapec (*Všenory*), Řevnice, Slapy (*Slapy nad Vltavou*), Slivenec (*Praha-Slivenec*), Trnová, Třebotov, Vrané nad Vltavou, Zbraslav (*Praha-Zbraslav*), Zlíchov (*Praha-Hlubočepy*), **vikariát Brandýs nad Labem (*Brundusiensis*)**: Benátky Nové (*Benátky nad Jizerou*), Brandýs nad Labem, Chotětov, Čelakovice (*Čelákovice*), Dřevčice, Hlavno Kostelní (*Kostelní Hlavno*), Jirny, Kojetice, Kostelec nad Labem, Kozly, Lobkovice (*Neratovice*), Nehvizdy Velké (*Nehvizdy*), Předměřice (*Předměřice nad Jizerou*), Skorkov, Sluhy, Svěmyslice, Vinoř (*Praha-Vinoř*), Všetaty, **vikariát Liboc (*Libocensis*)**: Andělka (*Praha-Střešovice*), Břevnov u sv. Markéty (*Praha-Břevnov*), Hostivice, Jinonice (*Praha-Jinonice*), Liboc (*Praha-Liboc*), Noutonice, Ořech, Ounětice (*Únětice*), Roztoky (*Roztoky u Prahy*), Stodůlky (*Praha-Stodůlky*), Šárka u sv. Matěje (*Praha-Dejvice – sv. Matěje*), Šárka-Nebošice (*Praha-Nebošice*), Tuchoměřice, **vikariát Prosek (*Prosecensis*)**: Bohnice (*Praha-Bohnice*), Bráník (*Praha-Bráník*), Chvaly (*Praha-Chvaly*), Čakovice Velké (*Praha-Čakovice*), Hloubětín (*Praha-Hloubětín*), Hostivař (*Praha-Hostivař*), Keje (*Praha-Kyje*), Klecany, Kunratice (*Praha-Kunratice*), Líbeznice, Michle (*Praha-Michle*), Počernice Dolní (*Praha-Dolní Počernice*), Podolí (*Praha-Podolí*), Prosek (*Praha-Prosek*), Třeboradice (*Praha-Třeboradice*), Vodolka (*Odolena Voda*).

ARCHIPRESBYTERÁT RAKOVNÍK (*RACONENSIS*):

vikariát Křivoklát (*Křivoklátensis*): Bratronice, Hudlice, Křivoklát, Městečko, Nezabudice, Nižbor, Rousínov (*Rousínov*), Skreje (*Skryje*), Slabce, Újezd Veliký (*Panoší Újezd*), Velis (*Velíz-Kublov*), Zbečno, **vikariát Rakovník (*Raconensis*)**: Chříč, Čistá (*Čistá u Rakovníka*), Dekau (*Děkov*), Hochlibin (*Vysoká Libyně*), Hředle-Krušovice (*Hředle*), Kaunowa (*Kounov*), Kněževes (*Kněževes u Rakovníka*), Kolleschowitz (*Kolešovice*), Kozlany (*Kožlany*), Lišany, Lužná, Mutějovice, Olešná, Petrovice u Rakovníka, Rakovník, Senomaty, Woratschen (*Oráčov*), **vikariát Nové Strašecí (*Neo-Strašecensis*)**: Mšec, Lány, Malkovice (*Malíkovice*), Nové Strašecí, Peruc, Pozdeň, Radonice (*Radonice nad Ohří*), Řeňčov (*Řevničov*), Slavětín (*Slavětín nad Ohří*), Smolnice, Srbeč, Stochov, Tuchlovice, Týnec Panenský (*Panenský Týnec*), Vrbno nad Lesy.

ARCHIPRESBYTERÁT PODŘÍPSKO (*ŘÍPENSIS*):

vikariát Budyně (*Budyněnsis*): Budenice (*Budeničky*), Budyně nad Ohří, Charvatce, Chržín, Chvatěruby, Hobšovice, Hostinná (*Hostín*), Ječovice, Kmetiněves, Kralupy n. Vlt. (*Kralupy nad Vltavou*), Libšice (*Libčice nad Vltavou*), Minice (*Kralupy-Minice*), Nelahozeves, Nížebogy, Tursko, Veltrusy, Velvary, Vepřek, Zeměchy, **vikariát Roudnice (*Roudnicensis*)**: Bechlín, Chlumín, Citov (*Cítov u Mělníka*), Černoušek (*Černoušek*), Doksany, Dolánky, Hořín, Libotejnice (*Libotenice*), Lužec nad Vltavou, Obříství, Podčáply Dolní (*Počáply-České Kopisty*), Račiněves, Roudnice (*Roudnice nad Labem*), Vlnoves (*Vliněves*), Vrbno nad Vltavou (*Vrbno u Mělníka*), **vikariát Slaný (*Slanensis*)**: Budeč-Kováry, Buštěhrad, Družec, Horešovice Velké (*Hořešovice*), Hostouň (*Hostouň u Kladna*), Kladno (*Kladno – Nanebevzetí Panny Marie*), Klobuky (*Klobuky v Čechách*), Koleč, Kvílce, Lidice, Pchery, Rapice (*Kladno-Vrapice*), Slaný, Smečno,

Středokluky, Svárov, Tuřany, Unhošť (*Unhošť*), Vrané (*Vraný u Slaného*), Vřetovice (*Dřetovice*), Zlonice, Zvoleněves.

ARCHIPRESBYTERÁT SVATÁ HORA (*SACROMONTANUS*):

vikariát Beroun (*Berounensis*): Beroun, Borek-Suchomasty (*Borek*), Budňany (*Karlštejn*), Hořelice (*Rudná-Hořelice*), Svatý Jan pod Skalou, Liteň, Loděnice (*Loděnice u Berouna*), Podčápy (*Králův Dvůr*), Tachlovice, Tetín, Tmář (*Tmaň*), Úhonice, Všeradice, Zdice, Železná, **vikariát Hořovice (*Hořovicensis*):** St. Benigna (*Svatá Dobrotivá-Zaječov*), Bezdědice (*Bezdědice u Hořovic*), Cerhovice, Hořovice, Hostomice (*Hostomice pod Brdy*), Jince, Lhota (*Lhota pod Radčem*), Lišná (*Lišná*), Lochovice, Mlečice, Mrtník, Mýto, Neumětely, Praskolesy, Strašice, Újezd Drahoňův (*Drahoňův Újezd*), Vosov (*Osov*), Zbiroh, Zbirov, arx (*Zámek Zbiroh*), Žebrák, **vikariát Příbram (*Příbramensis*):** Borotice, Březové Hory (*Příbram VI-Březové Hory*), Dobříš, Hbity Dolní (*Dolní Hbity*), Hluboš, Hřimeždice, Kamýk nad Vltavou, Knín Starý (Starý Knín), Maková, Obecnice, Pečice Velké (*Pečice*), Pičín, Příbram (*Příbram – sv. Jakuba Staršího*), Slivice, Střebsko (*Třebsko*), Svaté Pole, Višňová.

vikariát Kladsko (*Glacensis*): Albendorf / Vambeřice (*Wambierzyce*),²¹⁹ Altomnitz (*Stara Łomnica*), Altwaltersdorf (*Stary Waliszów*), Altwilmsdorf (*Stary Wielisław*), Conradswalde (*Konradów*), Ebersdorf penes Habelschwerdt (*Domaszków*), Ebersdorf penes Neurode (*Dzikowiec*), Eckersdorf (*Bożków*), Eisersdorf (*Żelazno*), Gabersdorf (*Wojbórz*), Glatz / Kladsko (*Kłodsko*), Grafenort (*Gorzanów*), Grunwald (*Zieleniec*), Habelschwerdt (*Bystrzyca Kłodzka*), Hausdorf (*Jugów*), Heizensdorf (*Skrzynka*), Kieslingswalde (*Idzików*), Königshain (*Wojciechowice*), Königswalde (*Świerki*), Kunzendorf (*Trzebieszowice*), Landeck (*Lądek Zdrój*), Langenbrück (*Mostowice*), Lewin (*Lewin Kłodzki*), Ludwigsdorf (*Ludwikowice Kłodzkie*), Mittelsteine (*Ścinawka Średnia*), Mittelwalde (*Międzylesie*), Neugersdorf (*Nowy Gieraltów*), Neurode (*Nowa Ruda*), Neuwaltersdorf (*Nowy Waliszów*), Niederhannsdorf (*Jaszkowa Dolna*), Niedersteine (*Ścinawka Dolna*), Oberhannsdorf (*Jaszkowa Górna*), Oberschwedeldorf (*Szalejów Górny*), Passendorf (*Pasterka*), Pischkowitz (*Piszkowice*), Rainersdorf (*Radochów*), Reichenau (*Niwa*), Reinerz (*Duszniki Zdrój*), Rengersdorf (*Krosnowice*), Rosenthal (*Różanka*), Rothwaltersdorf (*Czerwiencyce*), Rückers (*Szczytna*), Schlegel (*Ślupiec*), Schönfeld (*Roztoki*), Schreckendorf (*Stronie Śląskie*), Thanndorf (*Jodłów*), Tscherbeney (Deutsch) / Německá Čermná (*Czermna*), Ullersdorf (*Oldrzychowice Kłodzkie*), Volpersdorf (*Wolibórz*), Wilhelmsthal (*Bolesławów*), Wölfersdorf (*Wilkanów*), Wünschelburg / Hrádek (*Radków*).

Změny ve struktuře pražské arcidiecéze v letech 1914 – 1993²²⁰

NOVĚ ZŘÍZENÉ NEBO OBNOVENÉ FARNOSTI:

Katalog 1914: Blatnitz (*Blatnice*) a Kottiken (*Chotíkov*) – vikariát Plzeň, Rosshaupt (*Rozvadov*) – vikariát Bor u Tachova, Újezd Vysoký (*Vysoký Újezd u Benešova*) – vikariát Benešov.

Katalog 1915: Vinohrady Královské II.²²¹ (*Praha-Vinohrady – Nejsvětějšího Srdce Páně*) – druhý okrsek generálního vikariátu, Voigtsdorf (*Wojtówice*) – vikariát Kladsko.

²¹⁹ Převodní seznam názvů obcí a farností ve vikariátu Kladsko zatím nebyl publikován, názvy za lomítkem jsou jazykové mutace uvedené v Katalogu 1913, názvy v závorce jsou polské názvy těchže farností z r. 1972, doplněné podle BOHÁČ Zdeněk, *Atlas církevních dějin českých zemí 1918 – 1999*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1999, mapa č. 23.

²²⁰ Názvy farností zde a dále uvádíme vždy tak, jak byly uvedeny v citovaném katalogu, a v závorce je uveden dnešní (zkrácený) nebo poslední doložený název farnosti (k farnostem vikariátu Kladsko viz pozn. 219).

Katalog 1918: Radotín (*Praha-Radotín*) – vikariát Zbraslav.

Katalog 1928: Altheide (*Polanica Zdrój*) – vikariát Kladsko, Hnidousy (*Kladno-Švermov*) a Libušín – vikariát Slaný, Oberlangenau (*Długopole Górne*) – vikariát Kladsko, Pirkenhammer (*Karlovy Vary-Březová*) – vikariát Toužim, Praha-Žižkov. Ad s. Annam (*Praha-Žižkov – sv. Anny*) – I. pražský městský vikariát, Zwodau (*Svatava*) – vikariát Sokolov.

Katalog 1930: Praha-Staré Strašnice (*Praha-Strašnice*) – II. pražský městský vikariát.

Katalog 1932: Grosssichdichfür (*Velká Hledsebe*) – vikariát Planá u Mariánských Lázní, Weipert-Neugeschrei (*Vejpřty-Nové Zvolání*) – vikariát Jáchymov.

Katalog 1933: Rozdělov (*Kladno-Rozdělov*) – vikariát Kladno.

Katalog 1940: dvě jmenovitě neuvedené farnosti v sudetském generálním vikariátu

Katalog 1942: Ober Potschapl-Horní Počaply²²² – vikariát Podřipsko, Praga IX. Wissotschan-Vysočany (*Praha-Vysočany*) – I. pražský městský vikariát, Praga XV. Freiong-Lhotka (*Praha-Lhotka*) – II. pražský městský vikariát.

Katalog 1948:

Obnovené farnosti: Běllice, Křečovice, Maršovice, Neveklov, Václavice (*Václavice u Benešova*) a Vysoký Újezd (*Vysoký Újezd u Benešova*) – vše vikariát Bystřice, Vrchotovy Janovice – vikariát Votice, Skořice – vikariát Rokycany.

Nově zřízené farnosti: Pečky – vikariát Kolín, Praha VIII-Kobylisy (*Praha-Kobylisy*) – I. pražský městský vikariát, Praha XIII-Spořilov (*Praha-Spořilov*) – II. pražský městský vikariát, Rotava – vikariát Kraslice.

Katalog 1980: Tis u Blatna – karlovarský vikariát²²³

Katalog 1986:

Obnovené farnosti: Františkovy Lázně-Třebeň – chebský vikariát, Lestkov – tachovský vikariát,²²⁴ Praha 1-Staré Město – sv. Duch (*Praha-Staré Město – sv. Ducha*), Praha 1-Staré Město – sv. Haštal (*Praha-Staré Město – sv. Haštala*) a Praha 2-Nové Město – sv. Apolinář (*Praha-Nové Město – sv. Apolináře*)²²⁵ – vše II. městský vikariát.²²⁶

Přehled farností AP 1993:

Obnovené farnosti: Teplá-klášter – karlovarský vikariát

Nově zřízené farnosti: Praha 4-Chodov (*Praha-Chodov*) – II. pražský vikariát

Nově zřízené obvodové duchovní správy: Obvodová duchovní správa u kostela sv. Jiljí²²⁷ (farnost Praha-Staré Město – sv. Jiljí, farnost Praha-Nové Město – sv. Vojtěcha, kostel sv. Voršily Praha-Nové Město), Obvodová duchovní správa²²⁸ (farnost Praha-Žižkov – sv. Anny, farnost Praha-Žižkov – sv. Prokopa, farnost Praha-Žižkov – sv. Rocha), Plzeň – Panny Marie Růžencové.²²⁹

²²¹ S farním kostelem sv. Aloise; kostel Nejsvětějšího Srdce Páně byl postaven a posvěcen 8. 5. 1932 a farnost byla k němu přenesena v témže roce. Srov. *Katalog 2007, neměnná část*, s. 236 a s. 76.

²²² Expositura, která však neměla dlouhého trvání – v Katalogu 1945 ani později není uvedena, nezaznamenal ji ani Katalog 2007, neměnná část, v Katalogu 1942 není ani uveden systemizovaný exposita, srov. *Katalog 1942*, s. 121.

²²³ Srov. pozn. 232 této práce.

²²⁴ Původně vikariát Planá.

²²⁵ Jejich obnovení není v Katalogu nikterak komentováno.

²²⁶ Původně I. městský vikariát.

²²⁷ Název této obvodové duchovní správy není jistý.

²²⁸ Tato obvodová duchovní správa nemá v Katalogu 1993 společný název.

²²⁹ V Plzni nešlo o spojení více farností či kostelů jako v Praze, ale o svěření jedné farnosti více kněžím; kostel Panny Marie Růžencové je vlastně klášterním kostelem kláštera Řádu bratří kazatelů.

ZRUŠENÉ ČI JINAK ZANIKLÉ FARNOSTI:

Katalog 1934: Praha-Staré Město – sv. Havla – I. pražský městský vikariát.

Katalog 1942: Lidice²³⁰ – vikariát Kladno, Skořice²³¹ – vikariát Rokycany.

Katalog 1945: Bělice, Křečovice, Maršovice, Neveklov, Václavice (*Václavice u Benešova*) a Vysoký Újezd (*Vysoký Újezd u Benešova*) – vše vikariát Bystřice, Vrchotovy Janovice – vikariát Votice, Ober Potschapl-Horní Počaply – vikariát Podřipsko.

Katalog 1948: Kostelní Bříza (*Kirchenbirk*) – vikariát Sokolov, Lobzy (*Lobs*) – vikariát Sokolov, Město Litrbachy (*Lauterbach*) – vikariát Sokolov, Nová Ves (*Neudorf*) – vikariát Teplá, Prameny (*Sangerberg*) – vikariát Mariánské Lázně, Smrkovec (*Schönficht*) – vikariát Mariánské Lázně, Vranov (*Frohnau*) – vikariát Sokolov.

Katalog 1975: Bohuslav – vikariát Bor u Tachova, Bražec – vikariát Žlutice, Čeliv – vikariát Planá, Doupov – karlovarský vikariát, Háje – chebský vikariát, Horní Kozolupy – vikariát Planá, Horní Lomany – chebský vikariát, Jelení – vikariát Kraslice, Lestkov – vikariát Planá, Lochotín – vikariát Žlutice, Louka – vikariát Teplá, Mětikalov – karlovarský vikariát, Nová Ves u Tachova – vikariát Bor u Tachova, Nové Domky – vikariát Bor u Tachova, Nový Losimtál – vikariát Bor u Tachova, Otín – vikariát Planá, Pavlův Studenec – vikariát Bor u Tachova, Pořejov – vikariát Bor u Tachova, Prčice – vikariát Votice, Radošov – vikariát Žlutice, Rozvadov – vikariát Bor u Tachova, Svatobor – karlovarský vikariát, Ryžovka – vikariát Jáchymov, Svatý Vojtěch – vikariát Teplá, Tis u Blatna²³² – karlovarský vikariát, Tocov – karlovarský vikariát, Třebeň (*Františkovy Lázně-Třebeň*) – chebský vikariát, Vidžín – vikariát Teplá, Vysoká – vikariát Mariánské Lázně, Zakšov – karlovarský vikariát, Zámek Kladruby – vikariát Stříbro, Zámek Zbiroh – vikariát Hořovice, Žďár – karlovarský vikariát.

Katalog 1980: Cheb – sv. Bartoloměje – chebský vikariát, Nová Role – karlovarský vikariát, Praha 2 – sv. Apolinář (*Praha-Nové Město – sv. Apolináře*) – generální vikariát, sv. Duch (*Praha-Staré Město – sv. Ducha*) – I. městský vikariát, sv. Haštal (*Praha-Staré Město – sv. Haštala*) – I. městský vikariát, Svátá Anna²³³ – chebský vikariát, Štolmíř – kolínský vikariát.²³⁴

Katalog 1986: Kralupy-Minice – podřipský vikariát.²³⁵

ZMĚNY V USPOŘÁDÁNÍ VIKARIÁTŮ:

²³⁰ Jedinou zmínkou, z níž mohl poučený uživatel Katalogu 1942 dovodit, že farnost Lidice kdysi existovala, je jméno faráře Josefa Štemberky v seznamu zemřelých s datem 10. června 1942. Srov. *Katalog 1942*, s. 182. Je sice pravdou, že zrušení farnosti sv. Havla o osm let dříve rovněž nezanechalo v katalogu žádných stop, ale události kolem vypálení Lidic byly přece obecně známy a vzbudily přinejmenším notnou pozornost, zatímco farnost sv. Havla byla zřejmě zrušena standardním úředním postupem.

²³¹ Farnost byla zrušena 1. 11. 1941, obnovena 1. 10. 1947, srov. *Katalog 1948*, s. 202.

²³² Vzhledem k tomu, že tato farnost je opět uvedena v Katalogu 1980 a následujících, je možné, že v Katalogu 1975 chybí nedopatřením. Obdobnou úvahu (byť s menší validitou) lze udělat v případě farností Třebeň a Lestkov, které se opět objevují v Katalogu 1986.

²³³ Její další osud není v tomto katalogu objasněn a v pozdějších katalozích se rovněž neuvádí (byť v Katalogu 1986, kde jsou poprvé od r. 1948 uvedeny farní a přífařené obce, lze osud této a některých dalších obdobných farností sledovat).

²³⁴ Zvláštním případem je Březová (*Karlovy Vary-Březová*) – karlovarský vikariát, která je uvedena jako expositura u farnosti Stanovice. O zrušení farnosti zde nelze mluvit, neboť v katalozích byly obvykle expositury, farnosti, lokálie, samostatné kaplanky a děkanství uváděny jako rovnocenná místa duchovní správy (byť rozdíly v kanonickoprávním postavení jistě existovaly; jejich analýza by však přesáhla rámec této práce). Způsob uvedení expositury Březová v Katalogu 1980 je však neobvyklý. Je též potřeba dodat, že v Katalogu 1986 je tato expositura opět uvedena standardním způsobem. Proto ji zde nezahrnujeme mezi zrušené farnosti.

²³⁵ Připojena jako filiální kostel k farnosti Kralupy nad Vltavou.

Katalog 1915:

Rozdělení vikariátu Hroznětín (archipresbyterát Loket nad Ohří) na dva nové vikariáty:

vikariát Loket nad Ohří (*Cubitensis*): Altrohla (Karlovy Vary-Stará Role), Chodau (*Chodov*), Dotterwies (*Tatrovce*), Elbogen (*Loket nad Ohří*), Fischern (*Karlovy Vary-Rybáře*), Neurohla (Nová Role), Tüppelsgrün (*Děpoltovice*), Zettlitz (*Karlovy Vary-Sedlec*), **vikariát Karlovy Vary (*Carolothermensis*):** Duppau (*Doupov*), Engelhaus (*Andělská Hora*), Haid (*Bor u Karlových Varů*), Karlsbad (*Karlovy Vary*), Lichtenstadt (*Hroznětín*), Meckl (*Mětikalov*), Rodisfort (*Radošov*), Saar (*Ždár*), Sachsengrün (*Zakšov*), Schlackenwerth (*Ostrov nad Ohří*), Totzau (*Tocov*), Welchau (*Velichov*), Zwetbau (*Svatobor*).

Katalog 1916:

Oddělení nového vikariátu od vikariátu Slaný (archipresbyterát Podřipsko):

vikariát Kladno (*Kladnensis*): Buštěhrad, Družec, Hostouň (*Hostouň u Kladna*), Kladno (*Kladno – Nanebevzetí Panny Marie*), Lidice, Rapice (*Kladno-Vrapice*), Středokluky, Svárov, Unhošť (*Unhošť*), Vřetovice (*Dřetovice*), **vikariát Slaný (*Slanensis*):** Budeč-Kováry, Horešovice Velké (*Hořešovice*), Klobuky (*Klobuky v Čechách*), Koleč, Kvíllice, Pchery, Slaný, Smečno, Tuřany, Vrané (*Vraný u Slaného*), Zlonice, Zvoleněves.

Katalog 1928:

Nové uspořádání Metropolitní obce Praha (včetně přesunutých farností):

Beneficia a kostely přímo podřízené generálnímu vikáři: Ad s. Vitum (*Praha-Hradčany – sv. Víta, Václava a Vojtěcha*),²³⁶ Ad B. Mariam V. in Strahov (*Praha-Strahov*), Vyšehrad. Ad SS. Petrum et Paulum. (*Praha-Vyšehrad*).

Beneficia a kostely podřízené generálnímu vikáři zprostředkovaně: I. pražský městský vikariát: Ad B. Mariam V. in Teyn (*Praha-Staré Město – Matky Boží před Týnem*), Ad s. Aegidium (*Praha-Staré Město – sv. Jiljí*), Ad s. Castulum (*Praha-Staré Město – sv. Haštala*), Ad s. Franciscum (*Praha-Staré Město – sv. Františka z Assisi*), Ad s. Gallum (*Praha-Staré Město – sv. Havla*), Ad s. Jacobum (*Praha-Staré Město – sv. Jakuba*), Ad s. Spiritum (*Praha-Staré Město – sv. Ducha*), Praha-Libeň. Ad B. Mariam V. (*Praha-Libeň*), Praha-Bohnice. Ad SS. Petrum et Paulum (*Praha-Bohnice*), Praha-Hloubětín. Ad s. Georgium (*Praha-Hloubětín*), Praha-Prosek. Ad s. Venceslaum (*Praha-Prosek*), Praha-Karlín. Ad SS. Cyrillum et Methodium (*Praha-Karlín*), Praha-Žižkov. Ad s. Procopium (*Praha-Žižkov – sv. Prokopa*), Praha-Žižkov. Ad s. Rochum in Olšany (*Praha-Žižkov – sv. Rocha*), Praha-Žižkov. Ad s. Annam (*Praha-Žižkov – sv. Anny*), **II. pražský městský vikariát:** Ad s. Henricum (*Praha-Nové Město – sv. Jindřicha*), Ad s. Stephanum (*Praha-Nové Město – sv. Štěpána*), Ad s. Adalbertum (*Praha-Nové Město – sv. Vojtěcha*), Ad s. Apollinarem (*Praha-Nové Město – sv. Apolináře*), Ad B. Mariam V. ad Nives (*Praha-Nové Město – Panny Marie Sněžné*), Ad s. Petrum (*Praha-Nové Město – sv. Petra*), Ad SS. Trinitatem Spálená ulice (*Praha-Nové Město – Nejsv. Trojice*), Ad SS. Trinitatem in Podskalí (*Praha-Nové Město – Nejsv. Trojice v Podskalí*), Praha-Král. Vinohrady. Ad s. Ludmilam (*Praha-Vinohrady – sv. Ludmily*), Praha-Královské Vinohrady. Ad s. Aloisium (*Praha-Vinohrady – Nejsvětějšího Srdce Páně*), Praha-Vršovice. Ad s. Nicolaum (*Praha-Vršovice*), Praha-Hostivař. Ad s. Joannem (*Praha-Hostivař*), Praha-Nusle. Ad s. Venceslaum (*Praha-Nusle*), Praha-Michle. Ad B. Mariam V. (*Praha-Michle*), Praha-Braník. Ad s. Procopium (*Praha-Braník*), Praha-Podolí. Ad

²³⁶ Zkrácené dobové názvy farností přizpůsobené dnešnímu znění názvů; v případě německých názvů (ve farnostech, které byly považovány za německy mluvící) nebo dobových názvů, které se významně liší od dnešních, je dnešní název farnosti či farní obce uveden v závorce. U pražských farností uvedeno členění podle historických obcí (např. Staré Město), u předměstí se označení Praha připojuje v závislosti na dobovém stavu.

s. Michaelem (*Praha-Podolí*), **III. pražský městský vikariát:** Ad s. Nicolaum (*Praha-Malá Strana – sv. Mikuláše*), Ad B. Mariam V. de Victoria (*Praha-Malá Strana – Panny Marie Vítězné*), Ad s. Thomam (*Praha-Malá Strana – sv. Tomáše*), Praha-Holešovice-Bubny. Ad s. Antonium (*Praha-Holešovice*), Praha-Smíchov (*Praha-Smíchov – sv. Václava*), Praha-Zlíchov (*Praha-Hlubočepy*), Praha-Košíře, Praha-Jinonice, Praha-Břevnov, Praha-Dolní Liboc (*Praha-Liboc*), Praha-Střešovice, Praha-Dejvice (*Praha-Dejvice – sv. Matěje*), Praha-Bubeneč.

Farnosti přesunuté unvitř Metropolitní obce Praha: Praha-Strahov²³⁷ mezi přímo spravované pražské kostely, Praha-Nové Město – sv. Petra do II. městského vikariátu.

Farnosti přesunuté do Metropolitní obce Praha z vikariátu Liboc: Břevnov (*Praha-Břevnov*), Dejvice (Šárka u sv. Matěje) (*Praha-Dejvice – sv. Matěje*), Jinonice (*Praha-Jinonice*), Liboc (*Praha-Liboc*) a Střešovice (Andělka) (*Praha-Střešovice*).

Farnosti přesunuté do Metropolitní obce Praha z vikariátu Prosek: Bohnice (*Praha-Bohnice*), Braník (*Praha-Braník*), Hloubětín (*Praha-Hloubětín*), Hostivař (*Praha-Hostivař*), Michle (*Praha-Michle*), Podolí (*Praha-Podolí*) a Prosek (*Praha-Prosek*).

Farnost přesunutá do Metropolitní obce Praha z vikariátu Zbraslav: Zlíchov (*Praha-Hlubočepy*).

Přejmenované vikariáty: vikariát Líbeznice (*Líbeznicensis*) – původně Prosek, vikariát Ořech (*Ořechoviensis*) – původně Liboc.

Katalog 1932:

Zrušené vikariáty: Toužim.

Nově vytvořené vikariáty: **vikariát Mariánské Lázně (*Mariathermensis*):** Bad Königswart (*Lázně Kynžvart*), Dreihacken (*Tři Sekery*), Maiersgrün (*Vysoká*), Miltigau (*Milíkov*), Schönficht (*Smrkovec*) a Sandau (*Dolní Žandov*) – vše z vikariátu Sokolov, Auschwitz (*Mariánské Lázně-Úšovice*), Einsiedl (*Mnichov u Mariánských Lázní*), Habakladrau (*Ovesné Kladruby*), Marienbad (*Mariánské Lázně*), Pistau (*Pístov*) a Rojau (*Rájov*) – vše z vikariátu Planá u Mariánských Lázní, Sangerberg (*Prameny*) – ze zrušeného vikariátu Toužim.

Přesuny farností navazující na zrušení vikariátu Toužim a zřízení vikariátu Mariánské Lázně:

Do vikariátu Karlovy Vary byly přesunuty farnosti Alt-Rohlau (*Karlovy Vary-Stará Role*), Fischern (*Karlovy Vary-Rybáře*), Tüppelsgrün (*Děpoltovice*) a Zettlitz (*Karlovy Vary-Sedlec*) z vikariátu Loket nad Ohří, farnost Warta (*Stráž nad Ohří*) z vikariátu Jáchymov a farnosti Donawitz (*Stanovice*) a Pirkenhammer (*Karlovy Vary-Březová*) z vikariátu Toužim. Do vikariátu Loket nad Ohří byla přesunuta farnost Alt-Sattl (*Staré Sedlo*) z vikariátu Sokolov, farnosti Neudek (*Nejdek*), Neu-Hammer (*Nejdek-Nové Hamry*) a Trinksaifen (*Nejdek-Rudné*) z vikariátu Kraslice a farnost Schlaggenwald (*Horní Slavkov*) z vikariátu Toužim. Do vikariátu Cheb byly přesunuty farnosti Neukirchen (*Nový Kostel*) a Schönbach (*Luby u Chebu*) z vikariátu Kraslice. Do vikariátu Sokolov byly přesunuty farnosti Bleistadt (*Oloví*) a Gossengrün (*Krajková*) z vikariátu Kraslice a farnosti Lauterbach Stadt (*Město Litrbachy*) a Schönfeld (*Krásno nad Teplou*) z vikariátu Toužim. Do vikariátu Stříbro byla přesunuta farnost Číhaná z vikariátu Teplá a farnosti Lichtenstein (*Líšňany*) a Pernharz (*Pernarec*) z vikariátu Plzeň. Do vikariátu Planá u Mariánských Lázní byly přesunuty farnosti Böhmisch Domaschlag (*Domaslav*), Leskau (*Lestkov*), Ober-Kozolup (*Horní Kozolupy*), Scheiben-Radisich (*Okrouhlé Hradiště*), Tscheliv (*Čeliv*) a Weseritz (*Bezdrůžice*) z vikariátu Teplá. Do vikariátu Teplá byly

²³⁷ V Katalogu 1928 se začaly u pražských farností důsledně používat dlouhé názvy, obsahující (až na výjimky u centrálních farností) název části Prahy a zasvěcení kostela. Z praktických důvodů zde používáme co nejjednodušší názvy.

přesunuty farnosti Gabhorn (*Javorná*), Grün (*Louka*), Neudorf (*Trstěnice*), Petschau (*Bečov nad Teplou*), Schönthal (*Krásné Údolí*), Theusing (*Toužim*) a Uitwa (*Útvina*) ze zrušeného vikariátu Toužim.

Další přesuny farností: Budeč-Kováry z vikariátu Slaný do vikariátu Ořech, Budeničky z vikariátu Kralupy do vikariátu Slaný, Budyně nad Ohří z vikariátu Kralupy do vikariátu Podřipsko, Hobšovice z vikariátu Kralupy do vikariátu Slaný, Hořelice (*Rudná-Hořelice*) z vikariátu Beroun do vikariátu Kladno, Hostomice z vikariátu Hořovice do vikariátu Beroun, Charvatce z vikariátu Kralupy do vikariátu Podřipsko, Chlumín z vikariátu Podřipsko do vikariátu Kralupy, Ječovice z vikariátu Kralupy do vikariátu Podřipsko, Kojetice z vikariátu Brandýs nad Labem do vikariátu Líbeznice, Koloděje (*Praha-Koloděje*) z vikariátu Mnichovice do vikariátu Český Brod, Nížebohy z vikariátu Kralupy do vikariátu Podřipsko, Obříství z vikariátu Podřipsko do vikariátu Kralupy, Přerov nad Labem z vikariátu Český Brod do vikariátu Brandýs nad Labem, Úhonice z vikariátu Beroun do vikariátu Kladno, Vinoř (*Praha-Vinoř*) z vikariátu Brandýs nad Labem do vikariátu Líbeznice, Vrcholtovice z vikariátu Vlašim do vikariátu Votice.

Přejmenované vikariáty: **vikariát Kralupy (*Kralupensis*)** – původně Budyně, **vikariát Podřipsko (*Podřipensis*)** – původně Roudnice.²³⁸

Katalog 1934:

Přesun farnosti: Kunratice u Prahy (*Praha-Kunratice*) z vikariátu Líbeznice do vikariátu Zbraslav.

Katalog 1940:

Vikariáty přesunuté do sudetského generálního vikariátu: Karlovy Vary (*Carolothermensis*), Loket nad Ohří (*Cubitensis*), Cheb (*Egrensis*), Sokolov (*Falkenaviensis*), Kraslice (*Graslicensis*), Bor u Tachova (*Haidensis*), Jáchymov (*Joachimovallensis*), Žlutice (*Luticensis*), Mariánské Lázně (*Mariathermensis*), Stříbro (*Misensis*), Planá u Mariánských Lázní (*Planensis*) a Teplá (*Teplensis*).

Jednotlivé farnosti přesunuté do sudetského generálního vikariátu: Krasch (*Krašov*), Lukowa (*Luková*), Netschetin (*Nečtiny*) a Rabenstein an der Schnella (*Rabštejn nad Střelou*) z vikariátu Kralovice, Auherzen (*Úherce*), Blatnitz (*Blatnice*), Dobřany, Chotěschau (*Chotěšov*), Chotíkov, Kosolup (*Kozolupy*), Litice (*Plzeň-Litice*), Malesice, Nýřany, Tuschkau Stadt (*Město Touškov*) a Wscherau (*Všeruby u Plzně*) z vikariátu Plzeň, Dekau (*Děkov*), Hochlibin (*Vysoká Libyně*), Koleschowitz (*Kolešovice*), Kounov a Woratschen (*Oráčov*) z vikariátu Rakovník.

Katalog 1942:

Farnosti s německou duchovní správou podřízené ordináři: Praga XII. Königl. Weinberge-Král. Vinohrady. Ad s. Ludmilam (*Praha-Vinohrady – sv. Ludmily*) z III. pražského městského vikariátu a Trebeschitz-Třebešice z vikariátu Vlašim.²³⁹

Nově zřízené vikariáty: vikariát Lubenec (*Lubecensis*) a vikariát Stod (*Staabensis*).²⁴⁰

Katalog 1948:

Jednotlivé farnosti přesunuté zpět ze sudetského generálního vikariátu: Krašov, Luková, Nečtiny a Rabštejn nad Střelou do vikariátu Kralovice, Blatnice, Dobřany, Chotěšov, Chotíkov, Kozolupy, Litice (*Plzeň-Litice*), Malesice, Město Touškov, Nýřany, Úherce a Všeruby (*Všeruby u Plzně*) do vikariátu Plzeň, Děkov, Kolešovice, Kounov, Oráčov a Vysoká Libyně do vikariátu Rakovník.

²³⁸ V Katalogu 1933 je uveden pod původním názvem **vikariát Roudnice (*Roudnicensis*)**, v Katalogu 1934 je však opět použito označení **Podřipsko**.

²³⁹ Obě farnosti byly již podle Katalogu 1945 navraceny zpět do svých územních vikariátů.

²⁴⁰ Jejich německé názvy Katalog 1942 neuvádí.

Další přesuny farností: Líšňany z vikariátu Stříbro do vikariátu Plzeň, Praha II. Ad s. Apollinarem (*Praha-Nové Město – sv. Apolináře*) z II. městského vikariátu do generálního vikariátu (přímo spravovaného ordinářem).

Katalog 1975:

Zrušené vikariáty: Bystřice, Bor, Český Brod, Hořovice, Jáchymov, Kostelec nad Černými Lesy, Kralovice, Kraslice, Křivoklát, Líbeznice, Loket, Mariánské Lázně, Mnichovice, Nové Strašecí, Ořech, Planá, Plzeň, Slaný, Stříbro, Teplá, Votice a Žlutice.

Nově zřízené vikariáty: **vikariát benešovský**: Bělice, Benešov, Bystřice (*Bystřice u Benešova*), Kozmice (*Kozmice u Benešova*), Křečovice, Maršovice, Netvořice, Neveklov, Okrouhlice, Popovice (*Popovice u Benešova*), Poříčí nad Sázavou, Postupice, Týnec nad Sázavou, Václavice (*Václavice u Benešova*), Vranov (*Vranov u Benešova*), Vysoký Újezd (*Vysoký Újezd u Benešova*) – vše bývalý vikariát Bystřice, Arnoštovice, Červený Újezd, Jankov u Votic (*Jankov*), Ouběnice, Sedlec (*Sedlec-Prčice*), Střeziměř, Šlapánov, Votice, Vrcholtovice, Vrchotovy Janovice – vše bývalý vikariát Votice, Chocerady – bývalý vikariát Kostelec nad Černými Lesy, Vojkov – sedlčanský vikariát, **vikariát Plzeň-město**: sv. Bartoloměj (*Plzeň – sv. Bartoloměje*), U P. Marie Růžencové (*Plzeň – Panny Marie Růžencové*) – vše bývalý vikariát Plzeň, **vikariát Plzeň-jih**: Číčov, Čížkov, Chválenice, Nové Mitrovce, Prusiny, Spálené Poříčí, Štěnovice, Šťáhlavy, Těnovice – vše rokycanský vikariát, Dobřany, Chotěšov, Litice (*Plzeň-Litice*), Starý Plzenec – vše bývalý vikariát Plzeň, Holýšov, Hradec u Stoda, Stod, Touškov Ves – vše bývalý vikariát Stříbro, **vikariát Plzeň-sever**: Blatnice, Druztová, Chotíkov, Kozolupy, Ledce, Líšňany, Malesice, Město Touškov, Nýřany, Planá nad Mží, Úherce, Vejprnice, Všeruby (*Všeruby u Plzně*) – vše bývalý vikariát Plzeň, Číhaná, Heřmanova Huť, Jezná, Pernarec – vše bývalý vikariát Stříbro, Dolní Bělá, Kozojedy (*Kozojedy u Kralovic*), Kralovice, Krašov, Krašovice, Křečov, Luková, Manětín, Nečtiny, Obora, Plasy, Potvorov, Rabštejn nad Střelou, Strážiště, Žebnice – vše bývalý vikariát Kralovice, Dolní Jamné, Krsy, Úterý – vše bývalý vikariát Teplá, farnost Dýšina – rokycanský vikariát, Chříč, Kožlany, Vysoká Libyně – vše rakovnický vikariát, **vikariát říčanský**: Čestlice, Jazlovce, Kostelec u Křížků, Mnichovice, Popovičky, Pyšely, Praha 10 – Uhřetěves (*Praha-Uhřetěves*), Říčany (*Říčany u Prahy*), Velké Popovice – vše bývalý vikariát Mnichovice, Hrusice, Mukařov, Ondřejov u Prahy – vše bývalý vikariát Kostelec nad Černými Lesy, Praha 9 – Koloděje (*Praha-Koloděje*), Sluštice – vše bývalý vikariát Český Brod, **vikariát tachovský**: Bezručice, Boněnov, Brod nad Tichou, Damnov, Domaslav, Chodová Planá, Chodský Újezd, Michalovy Hory, Okrouhlé Hradiště, Planá u Mariánských Lázní, Vysoké Sedliště, Zadní Chodov – vše bývalý vikariát Planá, Bor u Tachova, Halže, Hošťka (*Hošťka*), Lesná, Milíře, Přimda, Staré Sedliště, Stráž u Tachova, Svatá Kateřina, Tachov, Tisová – vše bývalý vikariát Bor u Tachova, Černošín, Erpužice, Holostřevy, Kladruby u Stříbra, Kostelec u Stříbra, Ošelín, Skapce, Stříbro, Svojsín – vše bývalý vikariát Stříbro, farnost Pístov – bývalý vikariát Mariánské Lázně, farnost Šipín – bývalý vikariát Teplá.

Zrušené vikariáty, jejichž farnosti byly beze zbytku převedeny do nově zřízených vikariátů: Bor u Tachova, Plzeň, Stříbro, Votice.

Ostatní přesuny farností ze zrušených vikariátů:

Z vikariátu Bystřice: Živohošť do příbramského vikariátu.

Z vikariátu Český Brod: Úvaly a Vyšehořovice do brandýského vikariátu, Český Brod, Bříství, Hradešín, Kounice, Lstiboř, Poříčany, Přistoupim, Skramníky, Štolmíř, Tismice, Tuklaty a Vitice do kolínského vikariátu.

Z vikariátu Hořovice: Bezdědice, Cerhovice, Hořovice, Lochovice, Mrtník, Neumětely, Osov, Praskolesy, Svatá Dobrotivá (*Svatá Dobrotivá-Zaječov*) a Žebrák do berounského vikariátu, Jince do příbramského vikariátu, Drahoňův Újezd, Lhota pod Račem (*Lhota pod Radčem*), Líšná, Mlečice, Mýto, Strašice a Zbiroh do rokycanského vikariátu.

Z vikariátu Jáchymov: Abertamy, Boží Dar, Horní Blatná, Jáchymov, Kovářská, Krásný Les, Loučná, Měděnec, Nové Zvolání (*Vejpřty-Nové Zvolání*), Pernink a Vejpřty do karlovarského vikariátu.

Z vikariátu Kostelec nad Černými Lesy: Horní Kruty, Konojedy (*Konojedy u Kostelce n. Č. L.*), Kostelec nad Černými Lesy, Oleška u Českého Brodu (*Oleška*), Rataje nad Sázavou, Sázava-Černé Budy, Stříbrná Skalice, Uhlířské Janovice, Úžice (*Úžice u Kutné Hory*) a Vavřinec do kolínského vikariátu.

Z vikariátu Kralovice: Liblín do rokcanského vikariátu.

Z vikariátu Kraslice: Bublava, Liboc, Jindřichovice (*Jindřichovice v Krušných Horách*), Kámen (*Kostelní*), Kraslice, Krásná Lípa, Přebuz, Rotava a Stříbrná do sokolovského vikariátu.

Z vikariátu Křivoklát: Hudlice, Nižbor a Velíz do berounského vikariátu, Bratronice do kladenského vikariátu, Křivoklát, Městečko, Nezabudice, Panoší Újezd, Rousínov, Skryje, Slabce a Zbečno do rakovnického vikariátu.

Z vikariátu Líbeznice: Dolní Počernice (*Praha-Dolní Počernice*), Chvaly (*Praha-Chvaly*), Klecany, Kojetice, Líbeznice, Odolena Voda a Vinoř – Praha 9 (*Praha-Vinoř*) do brandýského vikariátu.

Z vikariátu Locket: Nejdek, Nové Hamry, Nová Role a Rudná do karlovarského vikariátu, Horní Slavkov, Chodov, Locket (*Locket nad Ohří*), Staré Sedlo a Tatrovice do sokolovského vikariátu.

Z vikariátu Mariánské Lázně: Dolní Žandov, Lázně Kynžvart, Mariánské Lázně, Milíkov, Mnichov u Mariánských Lázní, Ovesné Kladruby, Rájov, Tři Sekery a Úšovice (*Mariánské Lázně-Úšovice*) do chebského vikariátu.

Z vikariátu Mnichovice: Dolní Jirčany, Jílové u Prahy a Zlatníky do zbraslavského vikariátu.

Z vikariátu Nové Strašecí: Malíkovice, Pozdeň, Stochov a Tuchlovice do kladenského vikariátu, Panenský Týnec, Peruc, Radonice nad Ohří, Slavětín (*Slavětín nad Ohří*), Smolnice a Vrbno nad Lesy do podřipského vikariátu, Lány, Mšec, Nové Strašecí, Řevničov a Srbeč do rakovnického vikariátu.

Z vikariátu Ořech: Budeč-Kováry do kladenského vikariátu, Hostivice, Noutonice, Ořech, Praha 5 – Stodůlky (*Praha-Stodůlky*), Roztoky u Prahy, Tuchoměřice a Únětice do zbraslavského vikariátu.

Z vikariátu Planá u Mariánských Lázní: Trstěnice a Velká Hleďsebe do chebského vikariátu.

Z vikariátu Slaný: Budeničky, Hobšovice, Hořešovice, Klobuky v Čechách, Koleč, Kvíllice, Libušín, Pchery, Slaný, Smečno, Švermov (*Kladno-Švermov*), Tuřany, Vraný u Slaného, Zlonice a Zvoleněves do kladenského vikariátu.

Z vikariátu Teplá: Bečov nad Teplou, Javorná, Klášter Teplá, Krásné Údolí a Otročin do karlovarského vikariátu.

Z vikariátu Žlutice: Bochov, Brložec, Chyše, Kobylé, Komárov, Kozlov, Libyně, Lubenec, Luka (*Luka u Toužimě*), Močidlec, Nahořečice, Radošov, Skoky, Štědrá, Tis u Blatna, Údrč, Valeč, Žalmanov a Žlutice do karlovarského vikariátu.

Přesuny farností v souvislosti s novým uspořádáním pražských městských vikariátů:

Do I. městského vikariátu byly přesunuty farnosti Praha 1 – sv. Mikuláš (*Praha-Malá Strana – sv. Mikuláše*), Praha 1 – Matka Boží pod řetězem (*Praha-Malá Strana – Panny Marie pod řetězem*), Praha 1 – sv. Tomáš (*Praha-Malá Strana – sv. Tomáše*), Praha 6 – Bubeneč (*Praha-Bubeneč*), Praha 6 – Břevnov (*Praha-Břevnov*), Praha 6 – Dejvice (*Praha-Dejvice – sv. Matěje*), Praha 6 – Liboc (*Praha-Liboc*), Praha 6 – Štěšovice

(*Praha-Střešovice*) a Praha 7 – Holešovice (*Praha-Holešovice*) z III. městského vikariátu a Praha 6 – Nebušice (*Praha-Nebušice*) z vikariátu Ořech.

Do II. městského vikariátu byly přesunuty farnosti Praha 5 – Jinonice (*Praha-Jinonice*), Praha 5 – Hlubočepy (*Praha-Hlubočepy*), Praha 5 – Košíře (*Praha-Košíře*) a Praha 5 – Smíchov (*Praha-Smíchov – sv. Václava*) z III. městského vikariátu a Praha-Kunratice a Praha 4 – Modřany (*Praha-Modřany*) z vikariátu Zbraslav.

Do III. městského vikariátu byly přesunuty farnosti Praha 3 – Žižkov (*Praha-Žižkov – sv. Anny*), Praha 3 – Žižkov (*Praha-Žižkov – sv. Prokopa*), Praha 3 – Žižkov (*Praha-Žižkov – sv. Rocha*), Praha 8 – Bohnice (*Praha-Bohnice*), Praha 8 – Karlín (*Praha-Karlín*), Praha 8 – Kobylisy (*Praha-Kobylisy*), Praha 8 – Libeň (*Praha-Libeň*), Praha 9 – Hloubětín (*Praha-Hloubětín*), Praha 9 – Prosek (*Praha-Prosek*) a Praha 9 – Vysočany (*Praha-Vysočany*) z I. městského vikariátu, Praha 1 – sv. Jindřich (*Praha-Nové Město – sv. Jindřicha*), Praha 1 – sv. Petr (*Praha-Nové Město – sv. Petra*), Praha 2 – Vinohrady (*Praha-Vinohrady – sv. Ludmily*), Praha 3 – Vinohrady (*Praha-Vinohrady – Nejsvětějšího Srdce Páně*), Praha 10 – Hostivař (*Praha-Hostivař*) a Praha 10 – Strašnice (*Praha-Strašnice*) z II. městského vikariátu a Praha 9 – Čakovice (*Praha-Čakovice*), Praha 9 – Kyje (*Praha-Kyje*) a Praha 9 – Třeboradice (*Praha-Třeboradice*) z vikariátu Líbeznice.

Další přesuny farností: Benátky nad Jizerou z brandýského vikariátu do kralupského vikariátu, Cítov (*Cítov u Mělníka*) z podřipského vikariátu do kralupského vikariátu, Hořín z podřipského vikariátu do kralupského vikariátu, Chotětov z brandýského vikariátu do kralupského vikariátu, Chržín z kralupského vikariátu do kladenského vikariátu, Kmetiněves z kralupského vikariátu do kladenského vikariátu, Kostelec nad Labem z brandýského vikariátu do kralupského vikariátu, Kostelní Hlavno z brandýského vikariátu do kralupského vikariátu, Kozly z brandýského vikariátu do kralupského vikariátu, Libčice nad Vltavou z kralupského vikariátu do zbraslavského vikariátu, Lužec nad Vltavou z podřipského vikariátu do kralupského vikariátu, Mníšek pod Brdy ze zbraslavského vikariátu do příbramského vikariátu, Neratovice z brandýského vikariátu do kralupského vikariátu, Předměřice nad Jizerou z brandýského vikariátu do kralupského vikariátu, Přerov nad Labem z brandýského vikariátu do kolínského vikariátu, Rudná-Hořelice z kladenského vikariátu do berounského vikariátu, Skorkov z brandýského vikariátu do kralupského vikariátu, Středokluky z kladenského vikariátu do zbraslavského vikariátu, Tursko z kralupského vikariátu do zbraslavského vikariátu, Velvary z kralupského vikariátu do kladenského vikariátu, Vliněves z podřipského vikariátu do kralupského vikariátu, Vrbno (*Vrbno u Mělníka*) z podřipského vikariátu do kralupského vikariátu, Všetaty z brandýského vikariátu do kralupského vikariátu.

Katalog 1980:

Zrušené vikariáty: kralupský (všechny farnosti přesunuty do podřipského vikariátu), sedlčanský (všechny farnosti přesunuty do příbramského vikariátu), brandýský, říčanský a zbraslavský.

Nově vytvořené vikariáty: **vikariát Praha-východ:** Brandýs nad Labem, Čelákovice, Dřevčice, Jirny, Klecany, Kojetice, Líbeznice, Nehvizdy, Odolena Voda, Praha 9 – Chvaly (*Praha-Chvaly*), Sluhy, Svěmyslice, Úvaly, Vyšehořovice – vše bývalý brandýský vikariát, Čestlice, Hrusice, Jažlovice, Kostelec u Křížků, Mnichovice, Mukařov, Ondřejov u Prahy, Popovičky, Pyšely, Říčany (*Říčany u Prahy*), Sluštice, Velké Popovice – vše bývalý říčanský vikariát, **vikariát Praha-západ:** Dobřichovice (*Dobřichovice-Karlík*), Dolní Jirčany, Hostivice, Jílové u Prahy, Libčice nad Vltavou, Líšnice, Noutonice, Ořech, Roztoky u Prahy, Řevnice, Slapy (*Slapy nad Vltavou*), Středokluky, Štěchovice, Trnová, Třebotov, Tuchoměřice, Tursko, Únětice, Vrané nad Vltavou, Všenory, Zlatníky –

vše bývalý zbraslavský vikariát, Úhonice – kladenský vikariát, Rudná (*Rudná-Hořelice*), Tachlovice – vše berounský vikariát.²⁴¹

Další přesuny farností: Nanebevzetí P. Marie – Strahov (*Praha-Strahov*) z generálního vikariátu do I. městského vikariátu, Plzeň-Litice z vikariátu Plzeň-jih do vikariátu Plzeň-město, Praha 5 – Radotín (*Praha-Radotín*), Praha 5 – Slivenec (*Praha-Slivenec*), Praha 5 – Stodůlky (*Praha-Stodůlky*) a Praha 5 – Zbraslav nad Vltavou (*Praha-Zbraslav*) z bývalého zbraslavského vikariátu do II. městského vikariátu, Praha 9 – Dolní Počernice (*Praha-Dolní Počernice*) a Praha 9 – Vinoř (*Praha-Vinoř*) z bývalého brandýského vikariátu do III. městského vikariátu, Praha 9 – Koloděje (*Praha-Koloděje*) a Praha 10 – Uhřetěves (*Praha-Uhřetěves*) z bývalého říčanského vikariátu do III. městského vikariátu, Šipín z tachovského vikariátu do vikariátu Plzeň-sever

Katalog 1986:

Sloučení vikariátů: vikariát Plzeň-město a vikariát Plzeň-jih byly spojeny do vikariátu plzeňského.

Přesuny farností v souvislosti s novým uspořádáním pražských městských vikariátů:

Do I. městského vikariátu byly přesunuty farnosti Praha 5-Smíchov – sv. Václav (*Praha-Smíchov – sv. Václava*), Praha 5-Košíře – Nejsvětější Trojice (*Praha-Košíře*), Praha 5-Hlubočepy – sv. Filip a Jakub (*Praha-Hlubočepy*), Praha 5-Jinonice – sv. Vavřinec (*Praha-Jinonice*), Praha 5-Stodůlky – sv. Jakub Starší (*Praha-Stodůlky*), Praha 5-Zbraslav – sv. Jakub Starší (*Praha-Zbraslav*), Praha 5-Radotín – sv. Petr a Pavel (*Praha-Radotín*) a Praha 5-Slivenec – Všech svatých (*Praha-Slivenec*) z II. městského vikariátu.

Do II. městského vikariátu byly přesunuty farnosti Praha 1-Staré Město – Matka Boží před Týnem (*Praha-Staré Město – Matky Boží před Týnem*), Praha 1-Staré Město – sv. František z Assisi (u křížovníků) (*Praha-Staré Město – sv. Františka z Assisi*), Praha 1-Staré Město – sv. Jakub (*Praha-Staré Město – sv. Jakuba*) a Praha 1-Staré Město – sv. Jiljí (*Praha-Staré Město – sv. Jiljí*) z I. městského vikariátu, všechny farnosti z bývalého III. městského vikariátu, farnost Praha 9-Chvaly (Horní Počernice) – sv. Ludmila (*Praha-Chvaly*) z vikariátu Praha-východ a znovuobnovené farnosti Praha 1-Staré Město – sv. Duch (*Praha-Staré Město – sv. Ducha*), Praha 1-Staré Město – sv. Haštal (*Praha-Staré Město – sv. Haštala*) a Praha 2-Nové Město – sv. Apolinář (*Praha-Nové Město – sv. Apolináře*).²⁴²

SAMOSTATNÉ DUCHOVNÍ SPRÁVY PODLE PŘEHLEDU 1993:

Generální vikariát: u kostela sv. Jana Nepomuckého a u kostela sv. Benedikta (Praha-Hradčany – sv. Víta, Václava a Vojtěcha).²⁴³

I. městský vikariát: u kostela Panny Marie Matky ustavičné pomoci (Praha-Malá Strana – sv. Mikuláše), u kostela Panny Marie Vítězné (Praha-Malá Strana – Panny Marie pod řetězem), u kostela sv. Josefa (Praha-Malá Strana – sv. Tomáše), u kostela Panny Marie Andělské (Praha-Strahov), u kostela Narození Páně s Loretánskou kaplí (Praha-

²⁴¹ Farnosti Rudná (*Rudná-Hořelice*) a Tachlovice jsou uvedeny v berounském vikariátu i ve vikariátu Praha-západ; s ohledem na Katalog 1986 je započítáváme k vikariátu Praha-západ.

²⁴² Jejich obnovení není v Katalogu 1986 nikterak komentováno.

²⁴³ V závorkách uvádíme poslední název farnosti, na jejímž území duchovní správa existovala. U tohoto přehledu je ještě obtížnější než u Katalogu 1986 rozpoznat, která část názvu má být považována za součást úředního názvu – tyto se ustálily vlastně až v souvislosti s deklarováním právní subjektivity farností, kapitul a duchovních správ s ohledem na požadavky civilní správy. Pravopis jejich názvů proto přizpůsobujeme poslední podobě jejich úředních názvů.

Strahov), u kostela sv. Gabriela (Praha-Smíchov – sv. Václava), u kostela Panny Marie Vítězné (Praha-Břevnov), u kostela sv. Vojtěcha (Praha-Dejvice – sv. Matěje).

II. městský vikariát: u kostela sv. Kříže (Praha-Nové Město – sv. Jindřicha), u kostela Nejsv. Salvátora (Praha-Staré Město – sv. Františka z Assisi), u kostela sv. Josefa (Praha-Nové Město – sv. Petra), u kostela sv. Ignáce (Praha-Nové Město – sv. Štěpána), u kostela Nanebevzetí Panny Marie (Praha-Nové Město – sv. Apolináře), u kostela sv. Jana Nepomuckého a u kostela Panny Marie Bolestné (Praha-Nové Město – Nejsv. Trojice v Podskalí).

Změny ve struktuře pražské arcidiecéze vyvolané vznikem plzeňské diecéze

Vikariáty a farnosti převedené z pražské arcidiecéze do jiných diecézí:

Do plzeňské diecéze: celý vikariát chebský, celý vikariát karlovarský,²⁴⁴ celý vikariát plzeňský, celý vikariát Plzeň-sever²⁴⁵, Čistá (*Čistá u Rakovníka*) a Oráčov z vikariátu rakovnického, celý vikariát rokycanský, celý vikariát sokolovský, celý vikariát tachovský.²⁴⁶

Do českobudějovické diecéze: Klučenice, Milín-Slivice (*Slivice*), Pečice,²⁴⁷ Smolotely²⁴⁸ (*Maková*) a Třebsko z vikariátu příbramského, Střeziměř a Vrcholtovice z vikariátu benešovského.

Do královéhradecké diecéze: Ohaře a Sány z vikariátu kolínského.

Do litoměřické diecéze: Doksany, Dolánky, Chotětov, Libotenice a Počáply (*Počáply-České Kopisty*) z vikariátu podřípského.

Farnosti převedené z jiných diecézí do pražské arcidiecéze:

Z českobudějovické diecéze: Zlaté Hory (*Kamberk*)

Z královéhradecké diecéze: Čestín, Dolní Kralovice, Chleby, Kácov, Keblov, Košice, Nebovidy, Petrovice II, Pravonín, Předhradí (*Předhradí u Nymburka*), Ratboř, Sadská, Solopysky, Soutice, Sudějov, Suchdol, Velim, Zahrádky (*Snět*),²⁴⁹ Zruč nad Sázavou, Borovnice, Čechtice, Křivsoudov a Zhoř.²⁵⁰

Z litoměřické diecéze: Kostomlaty (*Kostomlaty nad Labem*), Lysá nad Labem, Milovice (*Milovice u Lysé n. L.*), Nymburk, Veleliby²⁵¹ a Všejaný.

²⁴⁴ Podle Přehledu 1993 (mylně) vyjma farnosti Velichov; podle ostatních pramenů i s touto farností.

²⁴⁵ Podle Přehledu 1993 (mylně) vyjma farnosti Chříč; podle ostatních pramenů i s touto farností.

²⁴⁶ Včetně zaniklé (po r. 1948) a někdy v r. 1993 zřejmě obnovené farnosti Otín z bývalého vikariátu Planá.

²⁴⁷ Podle Přehledu 1993 i podle Seznamu 1994 patřila nadále k arcidiecézi pražské.

²⁴⁸ Zkomoleno na Somomlety, navíc jde o místní název, místo něhož se v předchozích katalozích obvykle užíval starší název Maková – toto zkomolení bylo patrně hlavním důvodem, proč je farnost Maková v Seznamu 1994 i v Adresáři 1994 opětovně uváděná jako součást pražské arcidiecéze.

²⁴⁹ Pouze západní část farnosti na levém břehu Želivky. Sídlo farnosti bylo současně přeneseno k filiálnímu kostelu ve Sněti. Srov. *Přehled 1993*, s. 7, srov. též *Katalog 2007, neměnná část*, s. 87.

²⁵⁰ Borovnice, Čechtice, Křivsoudov a Zhoř jsou v Přehledu 1993 uvedeny mezi farnostmi převáděnými z královéhradecké do českobudějovické diecéze, podle ostatních pramenů i podle skutečnosti však byly převedeny do pražské arcidiecéze.

²⁵¹ V Přehledu 1993 mylně jako Veliby.

Změny ve struktuře pražské arcidiecéze od r. 1994

NOVĚ ZŘÍZENÉ NEBO OBNOVENÉ FARNOSTI:

Katalog 1996: Praha-Petrovice – sv. Jakuba Staršího (*Praha-Petrovice*) – III. pražský vikariát.

Katalog 1997: Praha-Řepy – sv. Martina – II. pražský vikariát, Praha-Kbely – sv. Alžběty (*Praha-Kbely*) – IV. pražský vikariát.

Katalog 2004: Praha – akademická farnost²⁵² – I. pražský vikariát.

Katalog 2006: Polská farnost²⁵³ – I. pražský vikariát.

ZRUŠENÉ NEBO JINAK ZANIKLÉ FARNOSTI:

Katalog 2000: Obvodová duchovní správa Praha 1.²⁵⁴

Katalog 2002: Obvodová duchovní správa Praha 3.²⁵⁵

Katalog 2004: Praha-Malá Strana – sv. Mikuláše a Praha-Malá Strana – Panny Marie pod řetězem (připojeny²⁵⁶ k farnosti Praha-Malá Strana – sv. Tomáše²⁵⁷), Praha-Staré Město – sv. Jakuba (připojena k farnosti Praha-Staré Město – Matky Boží před Týnem²⁵⁸) – vše I. pražský vikariát; Hředle, Mšec, Lány, Řevničov a Srbeč (připojeny k farnosti Nové Strašecí²⁵⁹), Děkov, Kněževes u Rakovníka, Kolečovice, Panoší Újezd, Rousínov, Senomaty a Slabce (připojeny k farnosti Petrovice u Rakovníka²⁶⁰), Kounov, Lišany, Lužná, Mutějovice a Olešná (připojeny k farnosti Rakovník²⁶¹), Bratronice, Křivoklát, Městečko, Nezabudice a Skryje (připojeny k farnosti Zbečno²⁶²) – vše vikariát Rakovník.²⁶³

Katalog 2006:

Praha-Nové Město – Nejsv. Trojice (připojena k farnosti Praha-Nové Město – Panny Marie Sněžné²⁶⁴) – vše I. pražský vikariát.

Libčice nad Vltavou a Tursko – vše vikariát Podřipsko (připojeny k farnosti Roztoky u Prahy²⁶⁵ – II. pražský vikariát).

Praha-Žižkov – sv. Anny a Praha-Žižkov – sv. Rocha (připojeny k farnosti Praha-Žižkov – sv. Prokopa²⁶⁶) – vše IV. pražský vikariát, Klecany a Líbeznice – vše IV. pražský

²⁵² Osobní farnost.

²⁵³ Osobní farnost.

²⁵⁴ Její původní farnosti ovšem nezanikly.

²⁵⁵ Její původní farnosti ovšem nezanikly.

²⁵⁶ Právnicky přesnější termín by asi byl „přisloučena“, neboť se jednalo o proces slučování farností, ale věcně se jedná o připojení.

²⁵⁷ ACAP 2004, č. 7-8, čl. 12 (č.j. 4273/2004, 4274/2004, 4275/2004).

²⁵⁸ ACAP 2003, č. 12, čl. 20 (č.j. 8267/2003, 8296/2003, 8343/2003).

²⁵⁹ ACAP 2004, č. 1, čl. 17 (č.j. 8032/2003, 8038/2003).

²⁶⁰ ACAP 2004, č. 1, čl. 18 (č.j. 8033/2003, 8039/2003).

²⁶¹ ACAP 2004, č. 1, čl. 19 (č.j. 8034/2003, 8040/2003).

²⁶² ACAP 2004, č. 1, čl. 20 (č.j. 8035/2003, 8041/2003).

²⁶³ Informace o tom, která farnost byla připojena ke které farnosti, lze jistě získat podrobným srovnáním dat v katalozích, ale údaje v ACAP jsou obvykle spolehlivější a přesnější (i když i tam lze najít tiskové chyby).

²⁶⁴ ACAP 2006, č. 1, čl. 19 (č.j. 8326/2005, 8327/2005, 8448/2005). V tomto případě šlo i formálně o zrušení farnosti, nikoli o „přisloučení“.

²⁶⁵ ACAP 2006, č. 1, čl. 4 (č.j. 6036/2005, 6049/2005).

²⁶⁶ ACAP 2004, č. 12, čl. 15 (č.j. 6668/2004, 6669/2004).

vikariát (připojeny k farnosti Odolena Voda²⁶⁷ – původně vikariát Podřipsko, nyní IV. pražský vikariát).

Hudlice, Králův Dvůr, Loděnice u Berouna, Nižbor, Svatý Jan pod Skalou, Tetín a Železná (připojeny k farnosti Beroun²⁶⁸), Bezdědice u Hořovic, Hostomice, Lochovice, Mrtník a Praskolesy (připojeny k farnosti Hořovice²⁶⁹), Dobřichovice-Karlík, Karlštejn, Karlštejn-hrad,²⁷⁰ Liteň, Osov, Všenory a Všeradice (připojeny k farnosti Řevnice²⁷¹), Borek, Cerhovice, Neumětely, Tmaň, Velíz-Kublov a Zdice (připojeny k farnosti Žebrák²⁷²) – vše vikariát Beroun.

Kounice, Lstiboř, Poříčany, Přistoupim a Tismice (připojeny k farnosti Český Brod²⁷³), Křechoř, Lošany, Nebovidy, Nová Ves I, Ovčáry, Předhradí u Nymburka, Ratboř, Solopysky, Starý Kolín, Suchdol, Velim a Veltruby (připojeny k farnosti Kolín²⁷⁴), Konojedy u Kostelce n. Č. L., Kouřim, Malotice, Oleška, Svojsice a Vitice (připojeny k farnosti Kostelec nad Černými Lesy²⁷⁵), Dobřichov, Plaňany, Ratenice a Skramníky (připojeny k farnosti Pečky²⁷⁶), Dolní Chvatliny, Drahodobudice, Horní Kruty, Košice, Sudějov, Vavřinec a Zásmyky (připojeny k farnosti Uhlířské Janovice²⁷⁷) – vše vikariát Kolín.

Charvatce, Ječovice a Nížebohy (připojeny k farnosti Budyně nad Ohří²⁷⁸), Chržín, Chvatěruby, Nelahozeves, Velvary, Veltrusy, Vepřek a Zeměchy (připojeny k farnosti Kralupy nad Vltavou²⁷⁹), Hostín, Chlumín, Kojetice a Obříství (připojeny k farnosti Neratovice²⁸⁰), Bechlín, Cítov u Mělníka, Černouček, Hořín, Lužec nad Vltavou, Račiněves, Vliněves a Vrbno u Mělníka (připojeny k farnosti Roudnice nad Labem²⁸¹) – vše vikariát Podřipsko.

Předměřice nad Jizerou a Kostelní Hlavno (připojeny k farnosti Benátky nad Jizerou²⁸²), Dřevčice, Sluhy a Svěmyslice (připojeny k farnosti Brandýs nad Labem²⁸³), Nehvizdy, Přerov nad Labem a Vyšehořovice (připojeny k farnosti Čelákovice²⁸⁴), Kostomlaty nad Labem a Milovice u Lysé n. L. (připojeny k farnosti Lysá nad Labem²⁸⁵), Chleby, Sadská, Veleliby, Všejanya a část rozdělené farnosti Bříství (připojeny k farnosti

²⁶⁷ ACAP 2006, č. 1, čl. 6 (č.j. 7572/2005, 7634/2005).

²⁶⁸ ACAP 2006, č. 6, čl. 11 (č.j. 0092/2006, 0313/2006).

²⁶⁹ ACAP 2006, č. 6, čl. 12 (č.j. 0093/2006, 0315/2006).

²⁷⁰ Tato farnost byla z právního hlediska zrušena (a právním nástupcem se stala karlštejnská kapitula, srov. ACAP 2006, č. 6, čl. 11, č.j. 0149/2006), nikoli připojena, ale výsledný právní stav (zachycený v Katalogu 2006) je takový, že její kostely se staly filiálními kostely farnosti Řevnice.

²⁷¹ ACAP 2006, č. 6, čl. 13 (č.j. 0094/2006, 0316/2006).

²⁷² ACAP 2006, č. 6, čl. 14 (č.j. 0095/2006, 0318/2006).

²⁷³ ACAP 2005, č. 1, čl. 15 (č.j. 7560/2004, 7569/2004), ACAP 2006, č. 1, čl. 12 (č.j. 6031/2005, 6044/2005).

²⁷⁴ ACAP 2005, č. 1, čl. 16 (č.j. 7563/2004, 7570/2004).

²⁷⁵ ACAP 2005, č. 1, čl. 17 (č.j. 7565/2004, 7571/2004).

²⁷⁶ ACAP 2005, č. 1, čl. 18 (č.j. 7567/2004, 7572/2004).

²⁷⁷ ACAP 2005, č. 1, čl. 19 (č.j. 7568/2004, 7573/2004).

²⁷⁸ ACAP 2006, č. 1, čl. 7 (č.j. 6034/2005, 6047/2005).

²⁷⁹ ACAP 2006, č. 1, čl. 8 (č.j. 6035/2005, 6048/2005).

²⁸⁰ ACAP 2006, č. 1, čl. 9 (č.j. 6033/2005, 6046/2005).

²⁸¹ ACAP 2006, č. 1, čl. 10 (č.j. 6032/2005, 6045/2005).

²⁸² ACAP 2006, č. 1, čl. 14 (č.j. 6028/2005, 6041/2005).

²⁸³ ACAP 2006, č. 1, čl. 15 (č.j. 6027/2005, 6040/2005).

²⁸⁴ ACAP 2006, č. 1, čl. 16 (č.j. 6029/2005, 6042/2005).

²⁸⁵ ACAP 2006, č. 1, čl. 17 (č.j. 6030/2005, 6043/2005).

Nymburk²⁸⁶), Kostelec nad Labem, Kozly, Skorkov a Všetaty (připojeny k farnosti Stará Boleslav²⁸⁷) – vše vikariát Stará Boleslav.

Bříství – vikariát Stará Boleslav – rozdělena mezi farnosti Český Brod (vikariát Kolín) a Nymburk (vikariát Stará Boleslav).²⁸⁸

ZMĚNY V USPOŘÁDÁNÍ VIKARIÁTŮ:

Katalog 1995:

Zrušené vikariáty: I. městský vikariát. II. městský vikariát, vikariát Praha-východ, vikariát Praha-západ.

Nově vytvořené vikariáty: I. pražský vikariát, II. pražský vikariát, III. pražský vikariát, IV. pražský vikariát, vikariát Jílové.

Přesuny farností (podle vikariátů):

Do nově vytvořeného I. pražského vikariátu byla přesunuta farnost²⁸⁹ Praha-Hradčany – sv. Víta (*Praha-Hradčany – sv. Víta, Václava a Vojtěcha*) z bývalého generálního vikariátu, farnosti Praha-Malá Strana – sv. Mikuláše, Praha-Malá Strana – Panny Marie pod řetězem, Praha-Malá Strana – sv. Tomáše a Praha-Strahov z bývalého I. městského vikariátu a farnosti Praha-Staré Město – Matky Boží před Týnem, Praha-Nové Město – sv. Jindřicha, Praha-Staré Město – sv. Františka z Assisi, Praha-Staré Město – sv. Jakuba, Praha-Staré Město – sv. Ducha, Praha-Staré Město – sv. Haštala, Praha-Staré Město – sv. Jiljí, Praha-Nové Město – Panny Marie Sněžné, Praha-Nové Město – sv. Vojtěcha, Praha-Nové Město – Nejsv. Trojice, Praha-Nové Město – sv. Petra, Praha-Nové Město – sv. Štěpána, Praha-Nové Město – sv. Apolináře a Praha-Nové Město – Nejsv. Trojice v Podskalí z bývalého II. městského vikariátu.

Do nově vytvořeného II. pražského vikariátu byly přesunuty farnosti Praha-Hlubočepy, Praha-Jinonice, Praha-Košíře, Praha-Radotín, Praha-Slivenec, Praha-Smíchov – sv. Václava, Praha-Stodůlky, Praha-Zbraslav, Praha-Břevnov, Praha-Bubeneč, Praha-Dejvice – sv. Matěje, Praha-Liboc, Praha-Nebošice a Praha-Střešovice z bývalého I. městského vikariátu a farnosti Hostivice, Ořech, Roztoky u Prahy, Třebotov a Únětice z bývalého vikariátu Praha-západ.

Do nově vytvořeného III. pražského vikariátu byla přesunuta farnost Praha-Vyšehrad z bývalého generálního vikariátu a farnosti Praha-Vinohrady – sv. Ludmily, Praha-Vinohrady – Nejsvětějšího Srdce Páně, Praha-Braník, Praha-Chodov, Praha-Kunratice, Praha-Lhotka, Praha-Michle, Praha-Modřany, Praha-Nusle, Praha-Podolí, Praha-Spořilov, Praha-Koloděje, Praha-Hostivař, Praha-Strašnice, Praha-Uhřetěves a Praha-Vršovice z bývalého II. městského vikariátu.

Do nově vytvořeného IV. pražského vikariátu byla přesunuta farnost Praha-Holešovice z bývalého I. městského vikariátu, farnosti Praha-Žižkov – sv. Anny, Praha-Žižkov – sv. Prokopa, Praha-Žižkov – sv. Rocha, Praha-Bohnice, Praha-Karlín, Praha-Kobylisy, Praha-Libeň, Praha-Čakovice, Praha-Dolní Počernice, Praha-Hloubětín, Praha-Chvaly, Praha-Kyje, Praha-Prosek, Praha-Třeboradice, Praha-Vinoř a Praha-Vysočany z bývalého II. městského vikariátu a farnosti Klecany a Líbeznice z bývalého vikariátu Praha-východ.

Do vikariátu Benešov byla přesunuta farnost Chotýšany z vlašimského vikariátu.

²⁸⁶ ACAP 2006, č. 1, čl. 13 (č.j. 6026/2005, 6039/2005).

²⁸⁷ ACAP 2006, č. 1, čl. 18 (č.j. 6025/2005, 6038/2005).

²⁸⁸ A též část farnosti Bříství z vikariátu Stará Boleslav; tato farnost byla rozdělena mezi farnosti Český Brod a Nymburk. Srov. ACAP 2006, č. 1, čl. 11 (č.j. 7802/2005).

²⁸⁹ U pražských farností uvádíme z praktických důvodů jen jejich dnešní zkrácené názvy (srov. *Katalog 2007, proměnná část*, s. 55 – 59).

Do vikariátu Beroun byla přesunuta farnost Karlštejn-Hrad z bývalého generálního vikariátu a farnosti Karlík (*Dobřichovice-Karlík*), Rudná-Hořelice, Řevnice, Tachlovice, Všenory a Úhonic z bývalého vikariátu Praha-západ.

Do nově vytvořeného vikariátu Jílové byly přesunuty farnosti Čestlice, Hrusice, Jažlovice, Kostelec u Křížků, Mnichovice, Mukařov, Ondřejov u Prahy, Popovičky, Pyšely, Říčany u Prahy, Sluštice, Úvaly a Velké Popovice z bývalého vikariátu Praha-východ, farnosti Dolní Jirčany, Jílové u Prahy, Slapy nad Vltavou, Štěchovice, Vrané nad Vltavou a Zlatníky z bývalého vikariátu Praha-západ, farnosti Hradešín, Rataje nad Sázavou, Sázava-Černé Budy, Stříbrná Skalice, Tuklaty a Úžice u Kutné Hory z kolínského vikariátu a farnost Chocerady z benešovského vikariátu.

Do vikariátu Kladno byly přesunuty farnosti Noutonice, Středokluky a Tuchoměřice z bývalého vikariátu Praha-západ a farnosti Panenský Týnec, Peruc, Radonice nad Ohří, Slavětín nad Ohří, Smolnice a Vrbno nad Lesy z podřípského vikariátu.

Do vikariátu Kolín byly přesunuty farnosti Košice, Nebovidy, Předhradí (*Předhradí u Nymburka*), Ratboř, Solopysky, Sudějov, Suchdol a Velim z královéhradecké diecéze.

Do vikariátu Podřípsko byly přesunuty farnosti Chržín a Velvary z kladenského vikariátu, farnosti Kojetice a Odolena Voda z bývalého vikariátu Praha-východ a farnosti Libčice nad Vltavou a Tursko z bývalého vikariátu Praha-západ.

Do vikariátu Příbram byly přesunuty farnosti Líšnice a Trnová z bývalého vikariátu Praha-západ a farnost Příbram – Nanebevzetí Panny Marie (*Příbram-Svatá Hora*) ze zrušeného generálního vikariátu.

Do vikariátu Rakovník byla přesunuta farnost Bratronice z kladenského vikariátu.

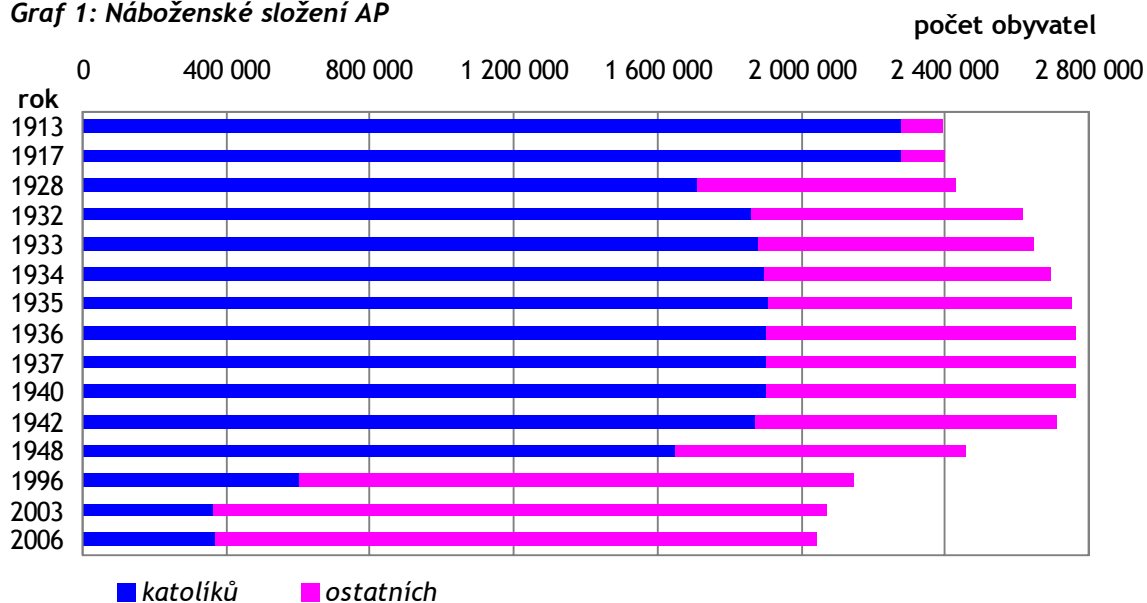
Do nově vytvořeného vikariátu Stará Boleslav byly přesunuty farnosti Benátky nad Jizerou, Kostelec nad Labem, Kostelní Hlavno, Kozly, Předměřice nad Jizerou, Skorkov a Všetaty z podřípského vikariátu, farnost Stará Boleslav ze zrušeného generálního vikariátu, farnosti Brandýs nad Labem, Čelákovice, Dřevčice, Jirny, Nehvizdy, Sluhy, Svémyslce a Vyšehořovice z bývalého vikariátu Praha-východ, farnosti Bříství, Kounice, Poříčany a Přerov nad Labem z kolínského vikariátu, farnosti Chleby a Sadská z královéhradecké diecéze a farnosti Kostomlaty (*Kostomlaty nad Labem*), Lysá nad Labem, Milovice (*Milovice u Lysé n. L.*), Nymburk, Veleliby a Všejanya z litoměřické diecéze.

Do vikariátu Vlašim byly přesunuty farnosti Borovnice, Čechtice, Čestín, Dolní Kralovice, Kácov, Keblov, Křivsoudov, Petrovice II, Pravonín, Snět, Soutice, Zhoř a Zruč nad Sázavou z královéhradecké diecéze, farnost Kamberk z českobudějovické diecéze a farnost Šlapánov z benešovského vikariátu.

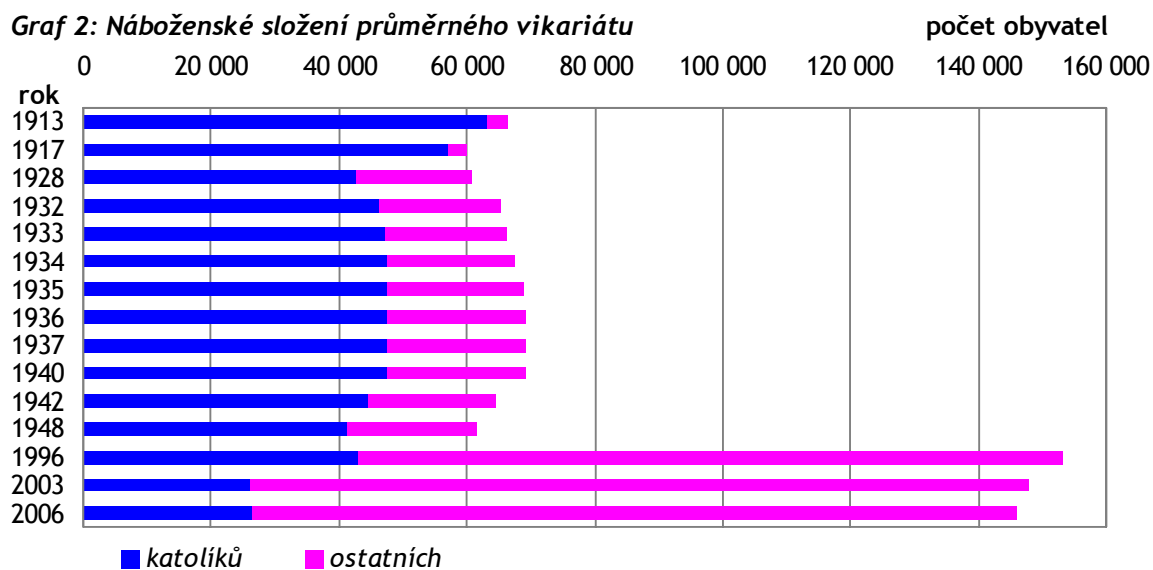
Katalog 2006: Do III. pražského vikariátu byla přesunuta farnost Jirny z vikariátu Stará Boleslav, do IV. pražského vikariátu byla přesunuta farnost Odolena Voda z vikariátu Podřípsko.

Statistická data – grafy:

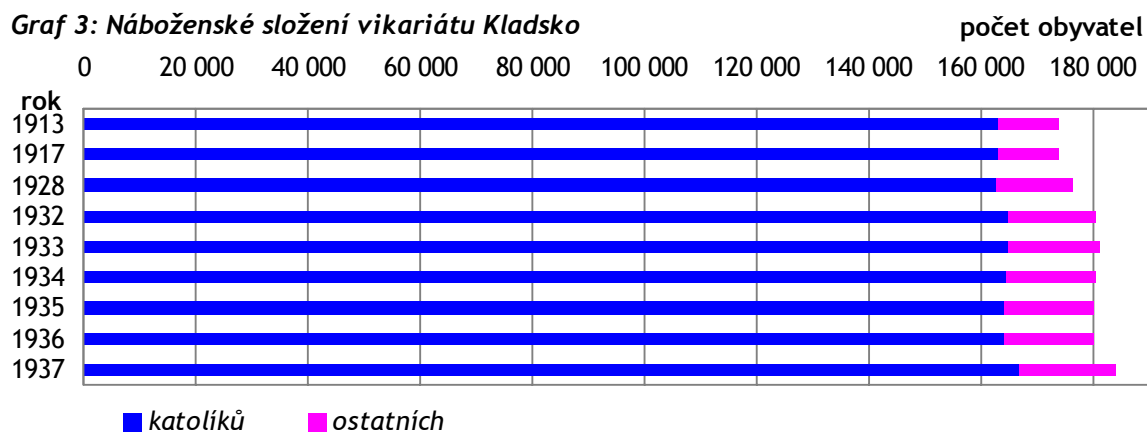
Graf 1: Náboženské složení AP

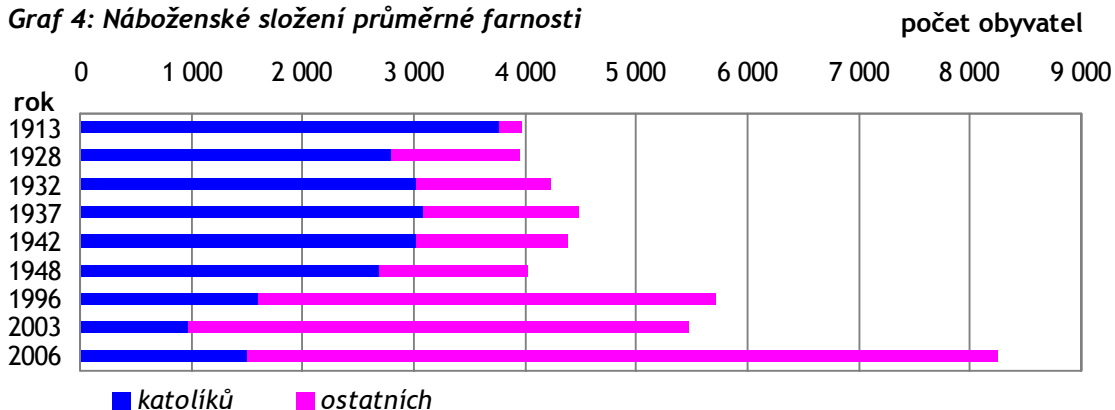
Graf 2: Náboženské složení průměrného vikariátu

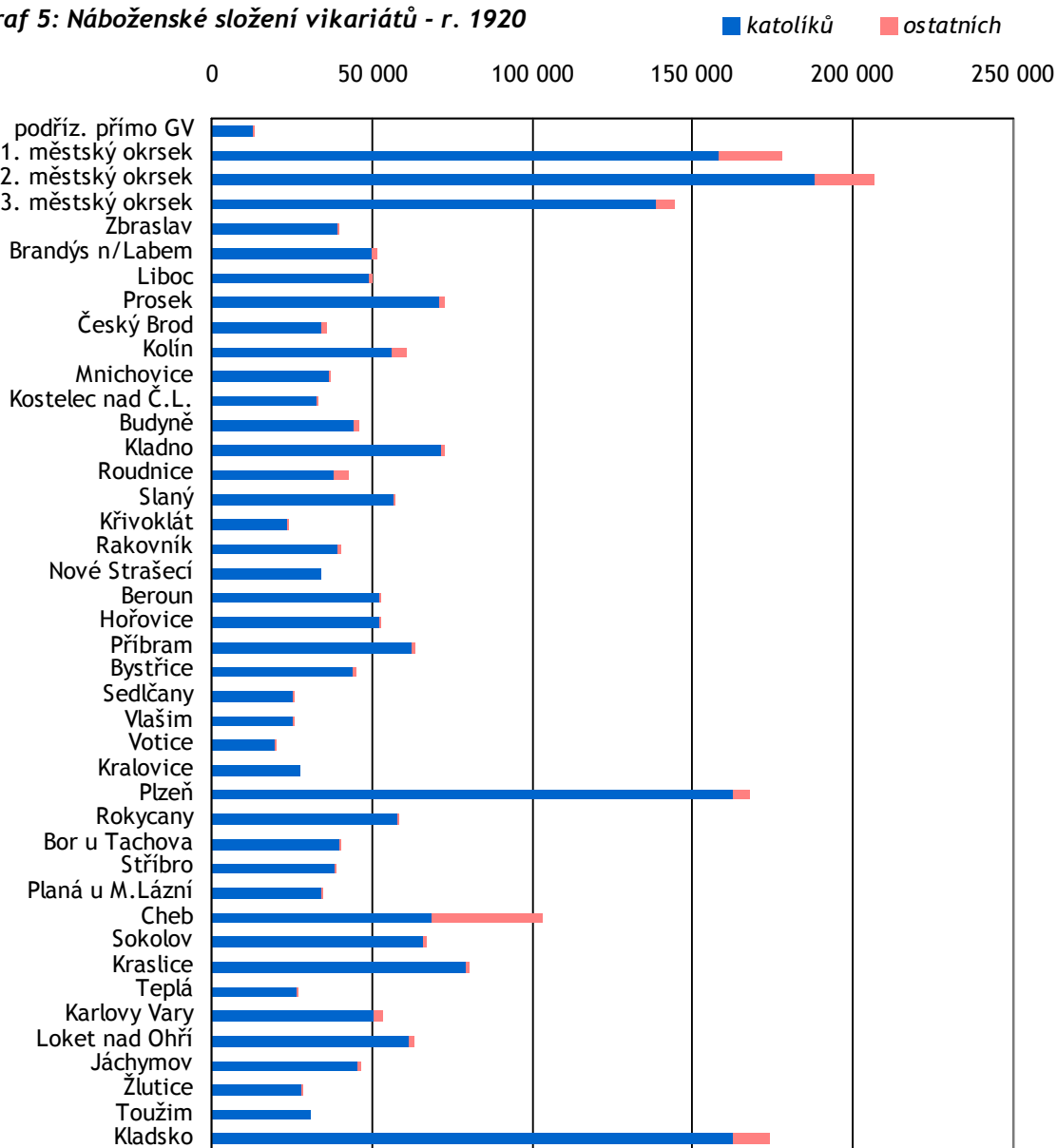
Graf 3: Náboženské složení vikariátu Kladsko

Graf 4: Náboženské složení průměrné farnosti

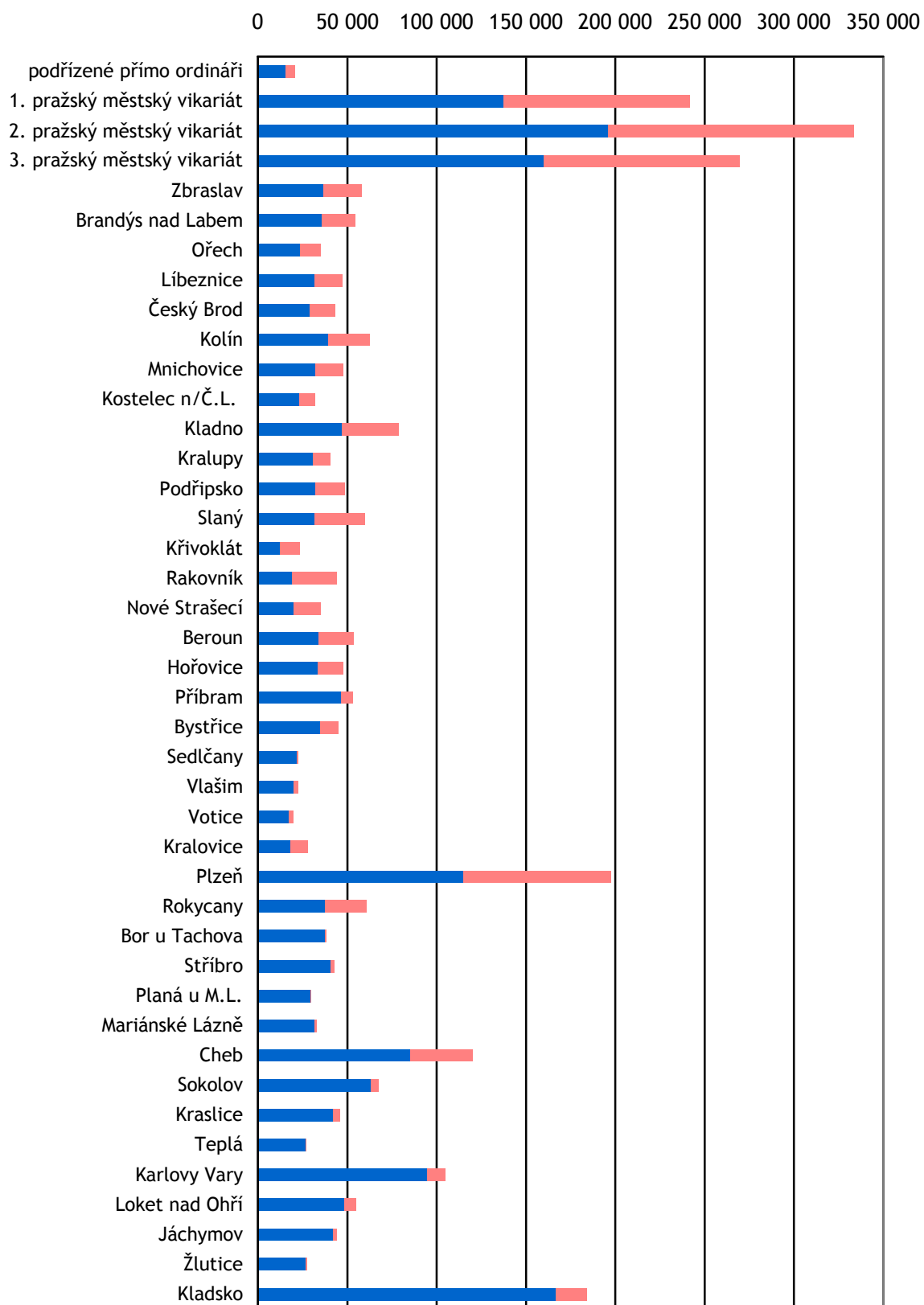

Graf 5: Náboženské složení vikariátů - r. 1920

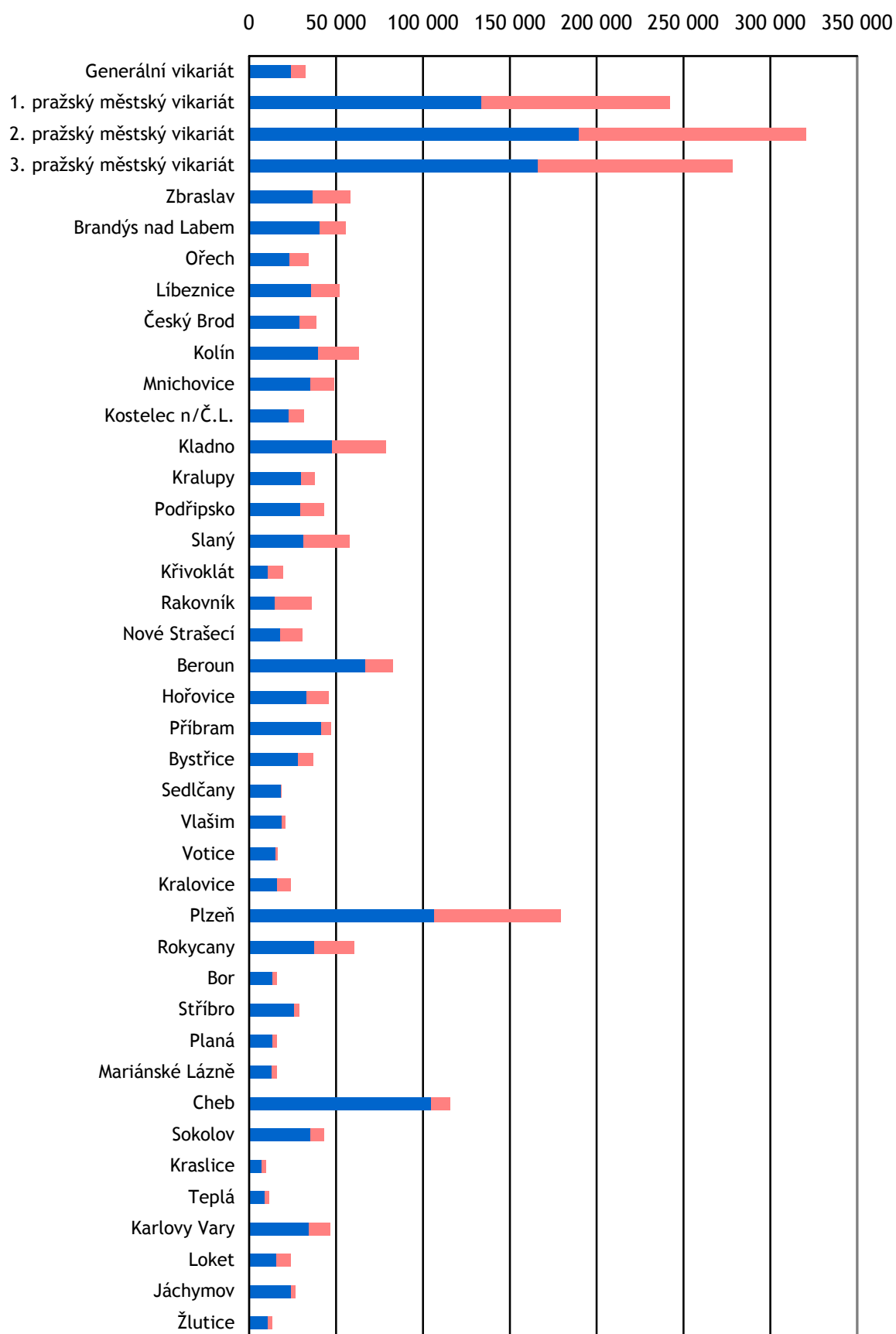
Graf 6: Náboženské složení vikariátů - r. 1937

■ katolíků ■ ostatních

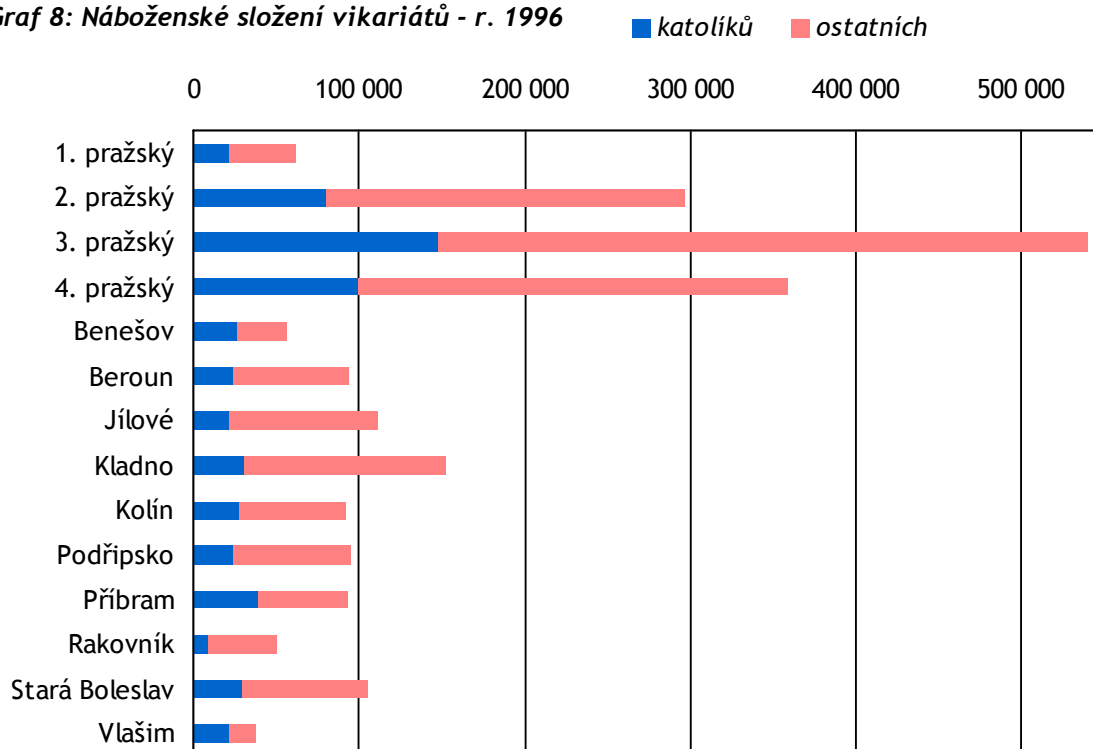

Graf 7: Náboženské složení vikariátů - r. 1948

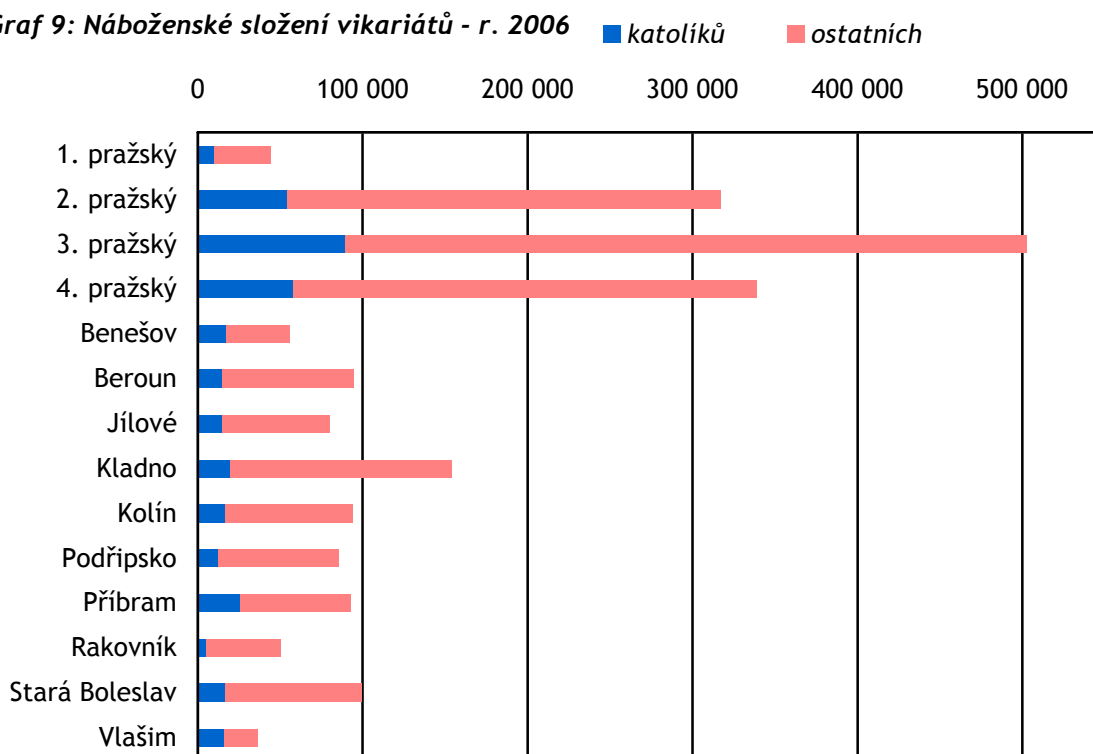
■ katolíků ■ ostatních

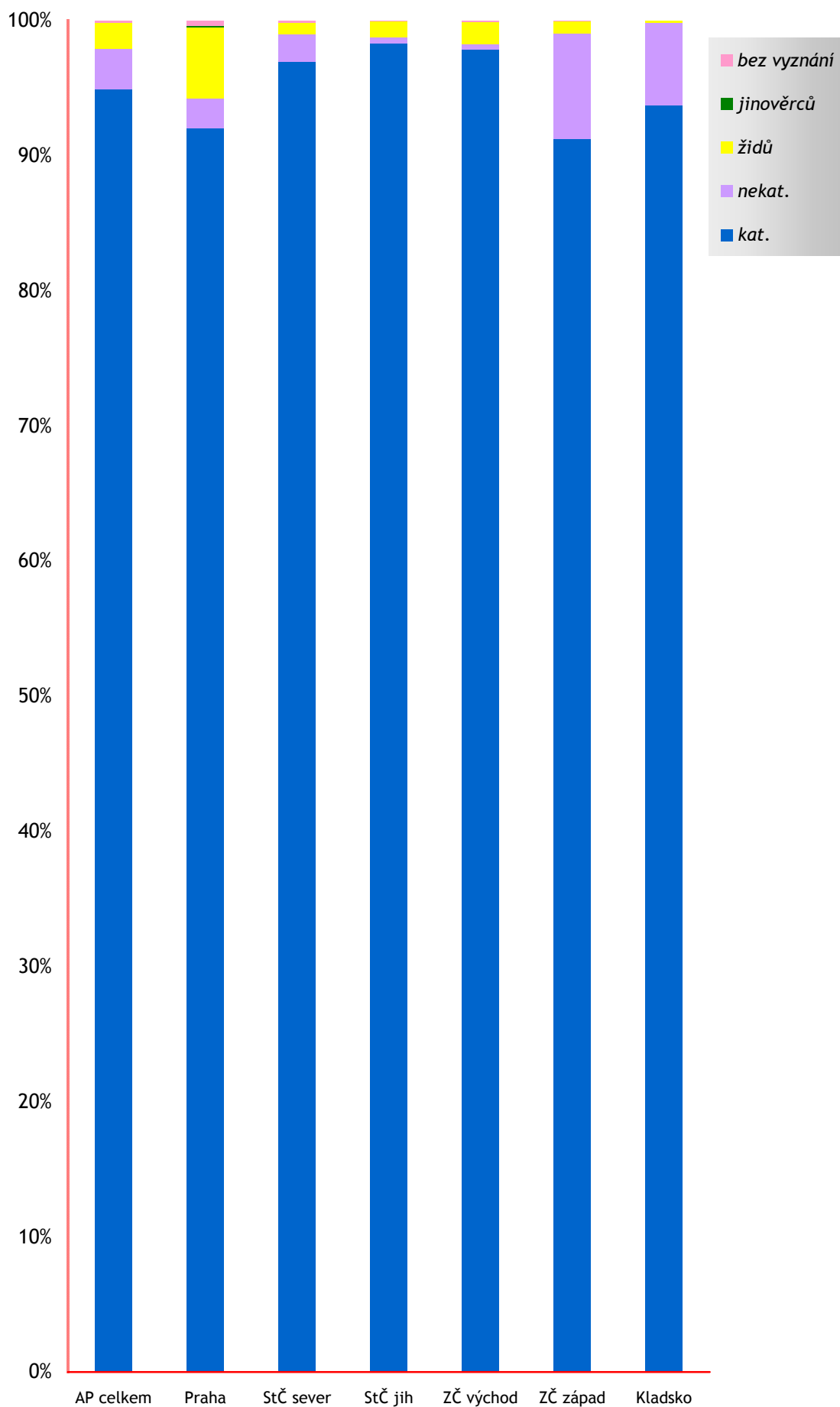
Graf 8: Náboženské složení vikariátů - r. 1996

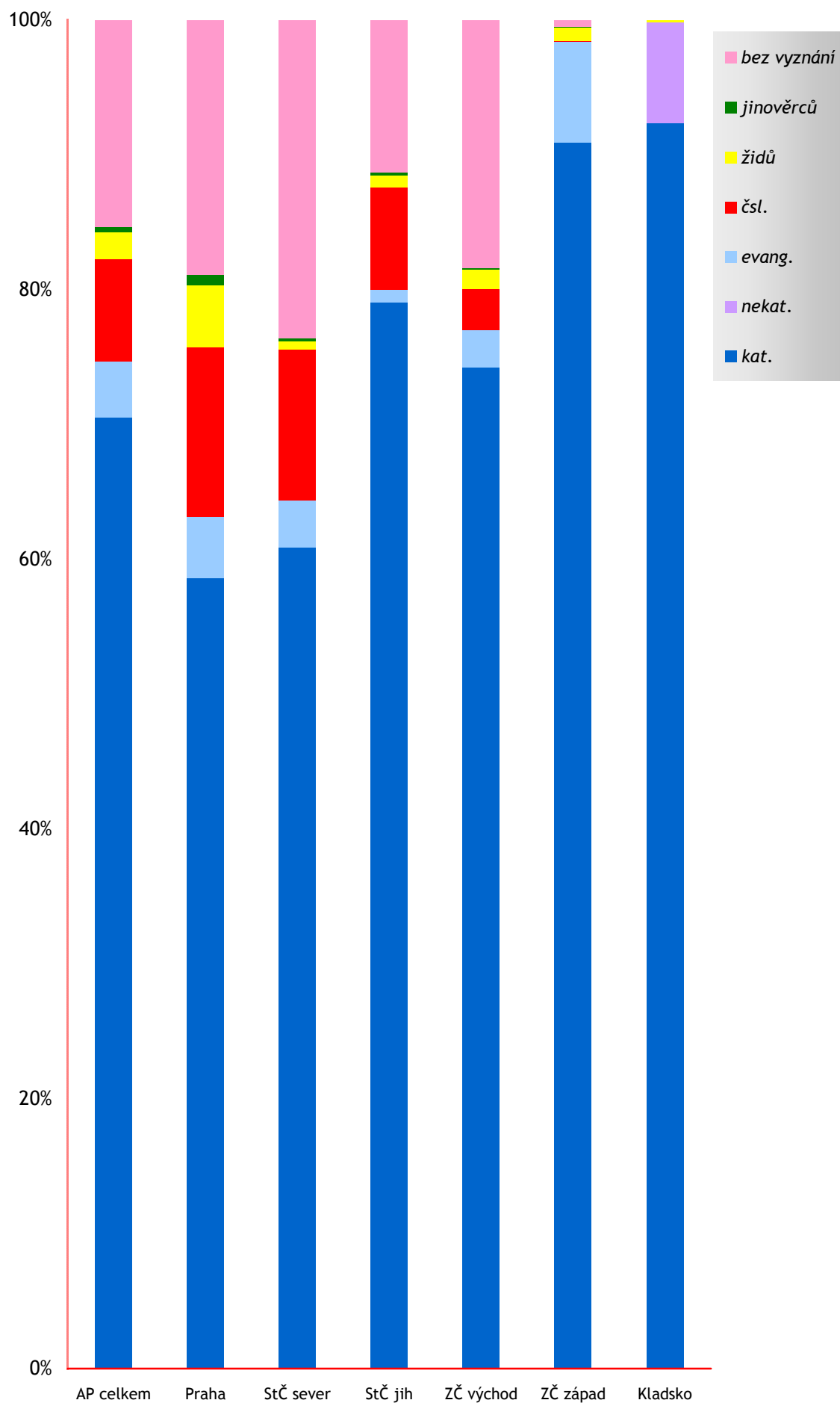
Graf 9: Náboženské složení vikariátů - r. 2006

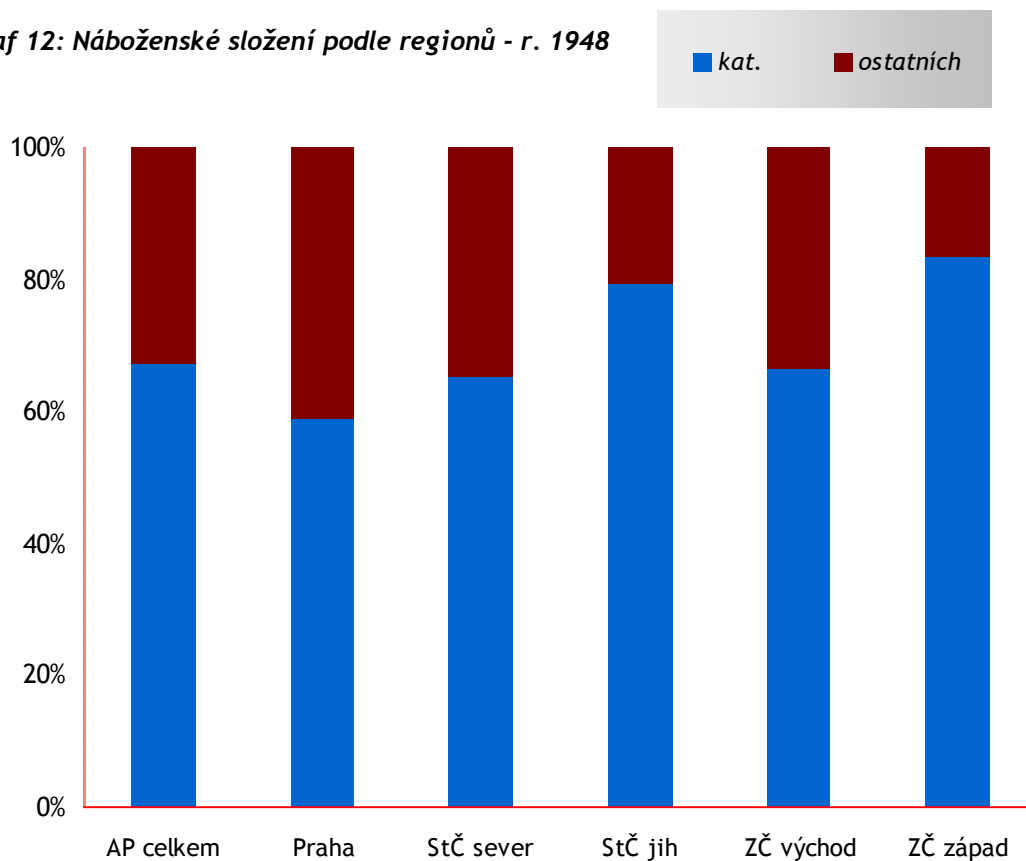
Graf 10: Náboženské složení podle regionů - r. 1913

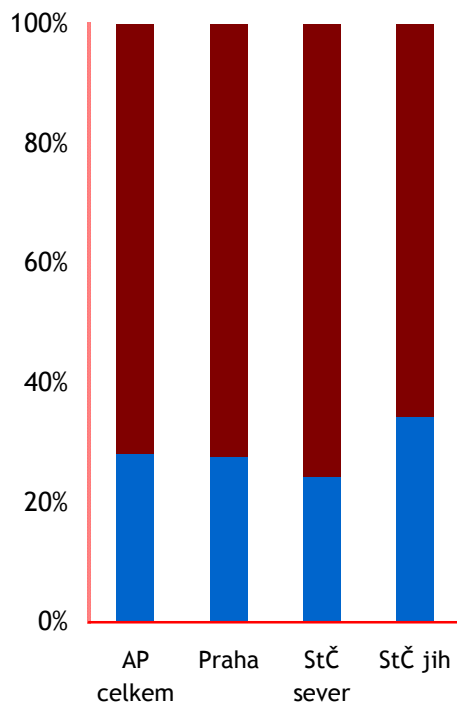
Graf 11: Náboženské složení podle regionů - r. 1928

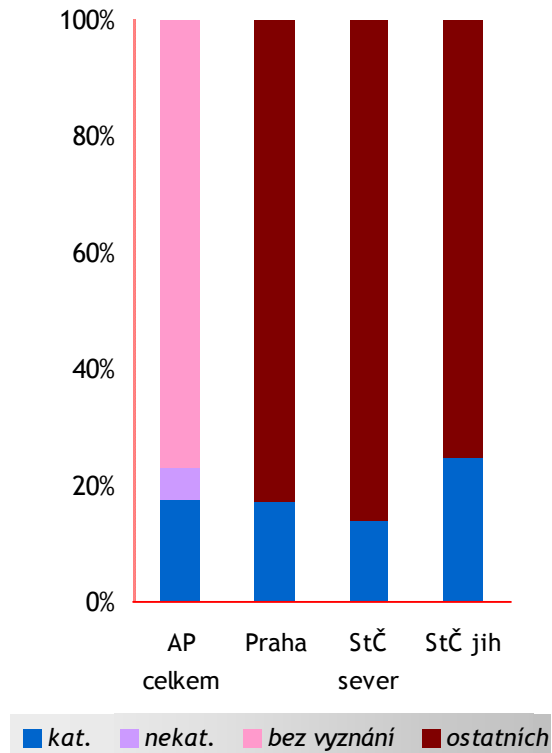
Graf 12: Náboženské složení podle regionů - r. 1948

Graf 13: Náboženské složení podle regionů - r. 1996

Graf 14: Náboženské složení podle regionů - r. 2004

ANGLICKÁ ANOTACE

Administration of the Prague Archdiocese in years 1913 – 2006 in the light of the catalogues of clergy

The history of administration of the Prague Archdiocese for the 20th century, especially for the period after year 1948 lacks its summary description. As the 20th century is a period of huge changes also in the relationship between the state and the church (or between the society and the church), there might be an interesting (and yet unanswered) question, if and how the church administration has reacted to the changes of the political, economical and demographical situation in this period.

Exposed study is based on the till now mostly omitted collection of sources for studying of the church administration's structure, i.e. collection of catalogues of clergy, which are conserved at the chancellery of the Prague archbishopric. The study describes the catalogues of clergy, brings basic information about the changes of the structure of the administration of the Prague Archdiocese and about the changes in the religious structure of its inhabitants, indicates some possible contexts between both topics and finally describes the initial steps of the renewal of parishes' process, initiated at the threshold of the 21st century.

Key terms:

Prague Archdiocese – catalogue of clergy – church administration – renewal of parishes' process – 20th century